

împreună cu caii lor, să le dea muniții și provizii și la urma urmelor să nu primească nici un ban! Imi vine să izbucnesc din nou în hohote de râs.

— Sper că s'a sfârșit? întrebă Blanblanc, nerăbdător.

— Da, camarade, acum putem galopa cât veți pofti.

— Dacă-i așa, la galop!

— Dar, observă Trompet, numai de am urma calea cea bună. Să nu se întâmple cum va, ca în loc să dăm peste armatele franceze, să dăm peste cele mexicane.

În clipa aceea calul lui Trompet făcu o săritură desordonată într-o parte.

— Băgați de seamă! ordonă Blanblanc, căci au început să resimtă efectul alcoolului.

Înaintam mereu; Blanblanc se întorcea din când în când pentru a inspecta orizontul.

De-odată i se păru că zărește un nor de praf la depărtare. Privi mai cu luare aminte, și văzu că nu se înșelase.

— Suntem urmăriți, zise dinsul, a-ungându-și tovarășii. Să ne îndepărtăm unul de altul pentru că dacă s'ar întâmpla să cadă vre-unul din noi, să nu atragă după sine și căderea celorlalți.

«Vă atrag atenția că acela dintre noi care va cădea, se va condamna singur la niște suplicii oribile.

«În urma noastră e moartea sigură; înainte, va fi poate libertatea».

Ordinele acestea fură repede executate.

Blanblanc privia mereu îndărăt.

Acum distingeă bine trupa urmăritorilor și recunoștea costumele gueriilor.

Chiar strigătele sălbatice ale urmăritorilor ajungeau până la diusul.

— Ei bine! nu mai pornim odată în galop? întrebă Trompet. Caii sunt nerăbdători.

Blanblanc nu răspunse. Nepăsător privea mereu îndărăt.

Oamenii gueriilor erau acum la o distanță de cinci sute de metri. Cu toți țineau carbinele gata; triul între dinți, și «navaja» în mâna stângă.

Capitanul lor, care galopa în frunte, se retrăsese spre stânga pentru a nu împiedica focul.

— Aplecați-vă și dați drumul cailor! urlă Blanblanc.

Caili necheză și porniră într'un zbor vertiginos.

Cinci zeci de detunături salutară această plecare vertiginosă; dar gloanțele se pierdură în pământ, cu cinci-zece de pași îndărăt.

A doua salvă de detunături abia mai fu auzită, confundându-se cu strigătele furioase ale urmăritorilor. A treia salvă nici nu se mai auzi.

Împ de două ore caii continuă cursa cu aceeași viteză vertiginosă; ba uneori cursa devenea și mai teribilă încă. Cavalerii abia mai puteau respira.

— Ce naiba va fi având caii aceștia? se întreba Trompet.

Dar de odată animalele își încetăriră galopul. Peste puțin Blanblanc simți picioarele calului său tremurând. Abia mai avu timpul să descalice și bietul animal căzu la pământ.

Același lucru se întâmplă și cu ceilalți cai.

— Mizerabili! aceia ne-au otrăvit caii, murmură Chapardo, după ce trecură primele momente de uimire. Au amestecat tot de datura în grăunțe.

— Dobitoc ce sunt! exclamă Blanblanc, m'am gândit la hrana noastră, dar la aceea a cailor nu m'am gândit!

— Și când mă gândesc că toate acestea se întâmplă numai pentru mine! suspină Trompet. Dacă nu...

— Nu este acum timpul pentru văit, întrerupse Blanblanc; cu toate că am luat-o cu mult înainte, mexicanii ne vor ajunge dintr'un moment în altul.

Și arătând cu mâna un grup de arbori cari se vedea spre stânga, adăugă:

— Acolo este singura noastră șansă de salvare; dar n'avem nici un moment de pierdut.

Își luă repede proviziunile și armele și porniră în fugă pe urma lui Blanblanc.

Ajunseră aproape de tufe de arbori.

Trei oameni erau acolo, tăind cu niște cuțite lungi foile fibroase ale amarveideelor, în timp ce un al patrulea făcea câte o gaură în inima plantelor astfel tăiate.

Un al cincilea storcea apoi lichidul pe care îl conține planta.

Nu departe de acolo era un măgar înhamat la o căruță.

— Murim de sete! zise Blaublice apropiindu-se, fără nici o altă introducere.

— Luați și beți, îi răspunse unul dintre oamenii întinzându-i o cană cu «agua-mill» (apă de miere, suc de plantele pe cari le tăiau).

După ce băură cu toți, unul dintre oameni se întoarse spre Blanblanc și-l întrebă:

— Unde sunt francezii?

— Lăsați-vă cuțitele aici și plecați repede în spre nord, fu răspunsul la această întrebare. Iată câte un piastru pentru fiecare din voi.

— Am pleca bucuroși, cabalero, răspunseră cu toți într'un glas, dar în spre nord este o mlaștină întinsă și nu putem trece.

— Atunci plecați în spre sud!

— În spre sud, cabalero, este o mlaștină și mai mare.

— Dacă e așa, veți rămâne cu noi, răspunse Blanblanc. Dar vă înștiințez că până peste un sfert de oră vom fi atacați de o trupă de guerilleros.

Auzind aceste cuvinte, mexicanii aruncară repede cuțitele și alergară spre căruță. După o clipă plecau în galopul măgarului.

Blanblanc ridică două cuțite și dădu unul lui Chapardo.

— Să tăiem repede vârfurile acestor plante, ordonă dinsul. Și se puse pe lucru cu activitate.

— D-ta Gerald și d-ta Trompet, veți înfige în pământ aceste vârfuri, cu ascușul în sus și la o mică distanță unul de altul.

Cu toți ascultară fără să înțeleagă ce însemna această operație.

Numeroase foi fiind tăiate de mai înainte, lucrul mergea destul de repede.

În timpul acesta soarele cobora repede spre apus; mai era încă o oră și avea să înopteze.

Chapardo înțelesese acum planul indianului și lucra cu o activitate îndoită.

De-odată, Trompet se ridică, exclamând:

— Iată Mexicanii!

— Îndărăt! comandă Blanblanc.

Se opriră la o distanță de trei sute de metri.

— E destul atâtea pentru carabinele noastre, zise dinsul, acum așteptați.

— Foarte bine, camarade, îndrăzni să zică Trompet; dar mi se pare că ar fi mult mai prudent să ne ascundem după arbori.

— Vom face-o și asta mai târziu.

Războinicii urmăritori se opriseră și ei lângă cai, ale căror cadavre de altfel, se așteptau să le întâlnească mai de mult.

Acuma cercetau cu toți orizontul și fără multă osteneală, descoperiră urmele amicilor noștri, care nici nu se ascundeau.

Se auziră cinci-zece de exclamații sălbatice, de bucurie, și o comandă scurtă. Cinci-zece de săbiți licăriră sub lumina soarelui, și escadronul porni înainte.

Fugarii se ascunseră acum îndărătul arborilor. Stăteau cu un genunchiu la pământ, cu carbinele la umăr.

— Să nu vă ocupați de cât de oameni, mereu de oameni! zise indianul pe cai să-l lăsați în pace.

— Moarte francezilor! Moarte! urlă războinicii cu săbiile ridicate.

Dar de-odată caii se opriră, și începură să sară în două picioare. Cavalerii nu-i mai putură stăpâni; se produse o învâlmășală teribilă, fără ca vre-unul dintre guerilleros să poată pricepe cauza.

— Foc! comandă Blanblanc, în clipa aceea.

Trei detunături se auziră și trei cavalerii căzură.

Apoi, porni o a patra detunătură, singură, și peonul care servea de călăuză mexicanilor, căzu la pământ.

Blanblanc recunoscu pe otrăvitorul cailor.

La a doua salvă, căzură alți trei nenorociți și căpitanul.

— La pământ! se auzi vocea unui locotenent; la pământ! și cercetați picioarele cailor.

Acesta descoperise stratagema întrebuițată de Blanblanc.

Cavalerii săriră jos și examină picioarele sărmanelor animale.

— Demonios! exclamă de-odată unul dintre ei și uitând ori-ce măsură de prudență, se ridică în picioare.

Trompet întinse carabina, glonteile porni, și nenorocitul se rostogoli la pământ.

— Unul mai puțin, unul mai mult, murmură Trompet reîncercându-și arma, la urma urmelor, tot atâta este.

Acuma cavalerii erau ocupați cu toții cu operația scoaterii spinilor din picioarele cailor.

Se gâdă dinșul că ar fi fost necesar să curețe și terenul de spin; dar nici unul nu îndrășnia să înainteze.

Francezii aceștia ochesc prea bine!

— De alt-fel, în curînd avea să înopeteze, și atunci lucrurile aveau să se schimbe cu totul.

Cel puțin aceasta era părerea locotenentului, părere pe care dînsul se grăbia acum s'o împărtășiască celorlalți doi ofițeri din trupă.

Blanblanc, la rîndul său, aștepta tot întinericul, pentru că și dînsul concepușe un plan, pe care nu-l putea pune în executare cîtă vreme mai era încă lumină.

Spre mulțumirea tuturor, peste puțin se întunecă complet.

Siguri că n'aveau să fie văzuți, amicii noștri se îndepărtară în direcțiunea mlaștinei de la nord pe care le-o semnalaseră cei cinci lucrători.

O exclamație, urmată de o injură, răsuri în depărtare.

— Mexicanii, zise Blanblanc, au voit să ne atace din două părți de o dată, și unul dintre ei a căzut în mlaștină.

— Dar noi ce vom face?

— Pentru moment, să ne culcăm la pământ.

După cum spusese Blaublic, Mexicanii căutau să taie fugărilor ori-ce retragere.

Ei știa că într-o parte se afla mlaștina, și prin urmare ori-ce încercare de fugă în partea aceea avea să fie zădărnica.

Mai rămăneau prin urmare trei părți. Locotenentul își împărți trupa în trei.

— Acuma îi am în mână, cugetă locotenentul. Măine dimineată îi voi face prizonieri. Dacă vor rezista, le voi trimite câte o duzină de gloanțe în picioare. În modul acesta vor mai fi încă buni pentru spânzurațoare!

Și cu gândul acesta adormi, visând visuri de aur.

Când se lumină de ziua și voi să-și pue planul în executare, cavalerii căutară în zădă; cei patru fugari nu mai erau încă ei.

— Și cu toate acestea, am veghiat bine, îi afirmă cei doi locotenenți.

— Atunci, răspunse șeful, înșelat în speranțele sale, atunci oamenii aceștia

trebuie să fie înglodați în mlaștină... Eu, în locul lor, aș fi voit mai bine să mor spînzurat, în aer liber... Dar, gusturile nu se discută.

Își sfârși fraza cu un gest de nepăsare și dădu ordin de plecare.

Trupa de guerila porni spre est, lăsând în urma sa nouă oameni și patru cai, cari fuseseră uciși, ne mai putând fi întrebuițați în urma rănilor pe cari le căpătaseră la picioare... Erau victimele acelor pe cari sperau să-i vadă spînzurați.

Și îndepărtându-se nu dădură nici o atenție unor cavalerii cari veneau din direcția satului, liniștiți, oprindu-se foarte des pentru a-și aprinde țigările.

Dar îndată ce trupa de guerilleros dispăru la orizont, cei doi oameni — căci erau doi — porniră în galop și peste puțin ajunseră lângă cadavrele celor patru cai.

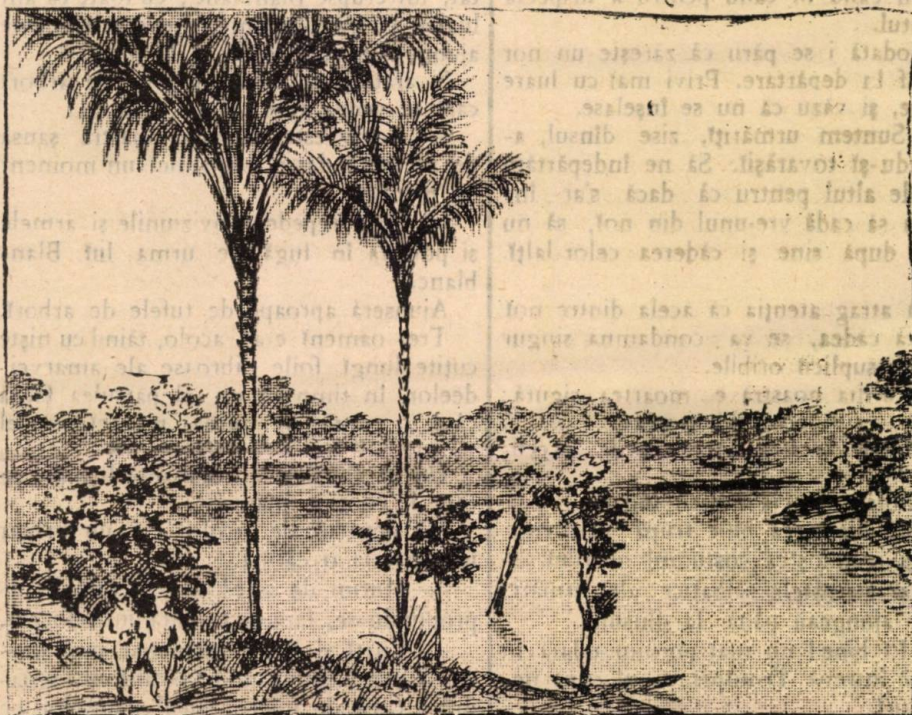
— Sunt caii lor! zise unul dintre cavalerii ștergându-și o lacrimă; sărmanul Gerald! Sărmanul Trompet!

— Se poate, răspunse cel-alt cu o bruscetă sub care căuta să-și ascundă nelișiștea; dar dacă caii sunt morți, asta nu însemnează că sunt și stăpânii morți.

Își continuă drumul și ajunseră în câmpul luptei.

Nouă cadavre zăceau întinse la pământ.

(Va urma)

Un loc din regiunea ecuatorială sud-americană

Lacul cu apele negre

Există în regiunile ecuatoriale ale Americii de sud, riuri și lagune, ale căror ape sunt complet negre.

Asemenea riuri sunt și unii afluenți ai Amazonului și ai Orenosului.

Nu departe de Masisea, port fluvial la îmbucătura lui Pachitea cu Ucayali, am avut prilejul să admirăm una din aceste ciudățeni ale naturii.

Ne reîntorceam într-o zi în luntre de la pescuit; trecând de-alungul țărmului stîng al marelui fluviu, am zărit gura unei intrări pe care n'o cunoșteam.

Pilotul nostru, Manuel, căruia îi erau foarte familiare toate apele și canalele de prin partea locului, îndreptă luntrea spre această intrare, spunându-

ne că avea să ne arăte «machu sisac de aguas negras», mări fluviu de apă neagră.

Canalul avea o lungime de mai bine de două sute de metri, așa în cât, mai înainte de a ajunge la laguna pe care voiam s'o vizităm, am avut tot timpul să fim mușcați de sutele de țînțari care misună prin partea locului.

În sfîrșit, strigă cu vocea sa ascutită:

— Am ajuns!

În fața noastră era o întindere de apă așa de bizară, și așa de minunată în același timp, în cât am uitat momentan împunsăturile țînțarilor, și am mulțumit călduros lui Manuel pentru frumoasa idee ce avusese de a ne conduce acolo.

Lacul acesta, a căruia apă neagră ca cerneala, nu reflecta nici co'orea cerului, nici lumina soarelui, descria un cerc

de mai multe sute de metri, comunicând printr'un fel de canal, cu o lagună mai mică.

Din loc în loc, suprafața lagunei era acoperită de «nymphoeas», cu frunzele gigantice, de un verde închis. Între aceste frunze creșteau niște magnifice flori albe, lăptoase.

Florile acestea aveau o dezvoltare atât de neobișnuită, în cât păreau că aparțin unei floare antideluviene.

După ce ne-am bucurat în tăcere de priveliștea splendidă a acestui lac minunat, am trecut în a doua lagună, unde ne-a venit gustul să facem o baie în apele întunecate.

Pilotul ne asigură că n'avem a ne teme nici de caiman, nici de grinoși, nici de candiri, așa în cât, baia nu prezenta nici o primejdie.

În urmă ne-am urcat înași în barcă, și am pornit înapoi, cu intenția de a ne întoarce tot prin canal. Dar unul dintre vislași ne făcu semn să rămânem nemișcați.

Câte-va momente trecură ast-fel, în cea mai completă tăcere; apoi un zgomot ușor se auzi în stânga noastră, în tîndul lagunei.

Toate privirile se îndreptară în aceea direcție.

Un animal marin, un «lamantin», își scoșese capul la ivială, și respira cu zgomot.

Aproape îndată apărură și alți cetacei, care se îndreptară repede spre cel din față, cu intenția vădită de a-l prinde într'un fel de cerc.

Animalul pentru a înlătura ciocnirea se scufundă.

Pilotul ne explică că această ciocnire nu era un simplu joc, ci o luptă înversunată între cetacee. Constataseră prezența unui lamantin de sex femeiesc în apele lacului.

Peste puțin liniștea se restabili, și doi lamantini înaintară singuri spre țărm.

Era un prilej cât se poate de nimerit pentru a pune mâna pe un animal, a căruia carne este reputată ca fiind foarte gustoasă.

Vislași îndreptară barca încetitor spre cei doi lamantini.

Harponul este arma întrebuițată în asemenea ocazii.

Lamantinul primi o lovitură de grație și căzu fără suflare.

Abia mai târziu, dintr'o notă savantă a academiei de științe, am avut explicarea colorației negre a acestor ape.

Cu toată culoarea lor închisă, sunt niște ape foarte limpez și foarte bune la gust.

Regiunea în care se găsesc, este de formație granitică, și se bucură de o foarte bogată vegetație equatorială.

Apele s'au colorat în negru, dizolvând diferiți acizi rezultați din descompunerea vegetalelor.

Colorația persistă, pentru că în absența calcarului, cu toată continua ac-

rare ce se face, fenomenele nitrificației nu se pot îndeplini, după cum se vedește și din lipsa completă a nitratului din acele ape.

Apele negre nu colorează apele albe cu care sunt puse în contact, pentru că prezența calcarului în acestea din urmă saturează acizii liberi.

Nitrificarea și distincția simultană a materiei carbonatate se produce foarte repede sub influența temperaturii ridicate a apelor.

Chiar stincele pe lângă care se scurge apa neagră, nu pot fi colorate, cum se întâmplă la celelalte ape, pentru că aciditatea lor se opune depunerilor de fer și magnezie.

Prin urmare colorația neagră a apelor din regiunea equatorială nu este nici de cum rezultatul unor jocuri de lumină; după cum s'ar putea crede la prima vedere.

Vetor

Duminecă, 2 Decembrie, la orele 10 dimineața, se va face în biurul administrației «Universul» tragerea premiilor ce acordăm gratuit abonaților «Ziarului Calătoriilor», editat de «Universul».

Vor participa la aceste premii toate abonamentele cari ne vor sosi până în seara de 1 Decembrie.

Premiile sunt următoarele:

I) Un gramofon american, cu 6 plăci, renumita marcă «The Star», din marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

II) Un fonograf Duplex, cu 6 cântece, de la magazinul general de muzică «La Harpa», strada Colței, 5.

III) Una pușcă de vânătoare cu două țevi, cal. 12, cu triplu zăvor de siguranță Greener, țeava stângă choke-bore, etc.

IV) Una carabină Flaubert, sistem Warmont, calibrul 9 mm. pentru glonț și alicie. Ambele din marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44.

V) Una mașină de cusut de mână, sistem perfecționat, din magazinul L. Ressel, strada Carol, 11.

«Ziarul Calătoriilor» conținând prea frumoase ilustrațiuni și 16 pagini text, pe hârtie velină, nu costă de cât 5 lei pe an.

O altă favoare:

Cine face un abonament pe un an la «Universul», primește «Ziarul Calătoriilor», tot pe același timp, cu prețul jumătate.

ORAȘUL FIERULUI

În Pennsylvania, America de nord, lângă Ohio, este un oraș: Pittsburg, supranumit «orașul fierului».

Acest oraș a fost înființat de generalul I. Campbell, în anul 1764, pe un munte, unde era reduta Duquesne. Acest loc, de o îndepărtare foarte mare de America, și ast-fel cu totul lipsit de cultura americană, a aparținut odată Franciei, de la care l'au luat Englezii.

La început dezvoltarea orașului a fost foarte anevoioasă, mai târziu însă cu atât mai mult a progresat.

În anul 1880 numărul locuitorilor abia era de 1.500 suflete; până în anul 1820 însă s'a ridicat la 7.000. Cu douăzeci de ani mai târziu, adică în anul 1840 numărul locuitorilor s'a întreit, fiind de 21.000 suflete. În anul 1860 numărul lor a fost de 49.000 suflete, iar cu douăzeci de ani mai târziu 156.000. În sfâr-

șit, după statistica din anul 1900, numărul locuitorilor s'a ridicat la 321.000 suflete. Acest număr însă nu e cel ade-vărat, de oare-ce el trebuie să fie cu mult mai mare, căci locuitorii din suburbi, cari vor fi anexate vechiului oraș, nu sunt coprinși în numărul mai sus amintit, adică 321.000. Ast-fel numărul întreg al locuitorilor va fi aproape $\frac{3}{4}$ milioane, ocupând orașul Pittsburg, în privința numărului locuitorilor, al patrulea loc în Statele-Unite.

În viața comercială a Americii, orașul Pittsburg ocupă loc foarte însemnat. Capitalul vărsat în diferite fabrici se ridică la uriașă sumă de 1.000.000.000 franci. În această privință orașul Pittsburg e întrecut numai de orașele New-York, Chicago și Filadelfia; el ocupă însă în America cel dintâi loc pe tărâmul industriei de fier și oțel. Toate fabricațiunile de fier sunt produsele fabricelor din acest oraș.

Vechile ziduri ale orașului încetul cu încetul se dărâmă, iar în locul lor se ridică palate ca în povești. Primăria orașului a costat patru milioane, iar apeductul orașului 24 000 000! Veniturile anuale a produselor comerciale întrec suma de 500.000.000!

În acest oras este o bibliotecă uriașă, pentru a cărei înființare milionarul A. Carnegie a donat suma de 50.000.000. Numărul bisericilor se ridică la 200; tot ast-fel și numărul gazetelor zilnice e foarte mare.

Pe tărâmul arhitecturii și construcțiilor de fier, orașul Pittsburg a făcut adevărată revoluție, căci până când în alte orașe americane, casele cu 10 etaje se socoteau ca minune, în Pittsburg casele cu 20—30 etaje sunt lucruri obișnuite. La aceste ziduri nu se întrebuițază lemne, cărămidă, piatră, ci numai fier, din care cauză sunt și foarte trainice.

Zidirea astor tel de case a fost introdusă de Georg A. Toller Company, și ceea ce zilnic se dezvoltă mai mult.

Comunicațiunea căilor ferate încă e foarte însemnată în Pittsburg, unde sunt 14 linii a căilor ferate. În anul trecut s'a întrebuițat $\frac{3}{4}$ milioane vagoane pentru transportul tuturor fabricatelor.

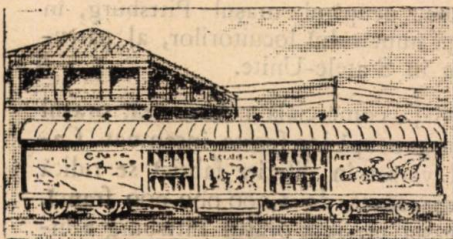
Alex. Țintariu.

VAGOANELE-RECLAMA

Se știe că America este țara reclamelor și de multe ori am dat cititorilor noștri unele exemple în adevăr uimitoare.

Ultima îndrăzneală a publicității americane s'a manifestat de curând.

După ce înființaseră reclamele prin trenuri, după ce un om care călătorea cu drumul de fier nu-și putea arunca ochii într'un colț fără să zărească o reclamă mai mult sau mai puțin zgomoasă, după ce au așezat prin vagoane aparatele mecanice vorbitoare, după ce au înființat prin trenuri reclame luminoase, pentru ca voiajorii de prin stații să le poată vedea și în timpul nopții, ast-fel ca superioritatea mărfei cutărui negustor să-l obsedeze și în timpul somnului, — iată că acum mai mulți negustori

Un vagon-reclamă

s'au gândit să facă un pas mai departe. Au închiriat trenuri care au ore fixe de plecare și sosire, care nu transportă

nică marfă, nici persoane. Ele sunt pur și simplu niște vagoane-reclame.

S'ar putea obiecta că modul acesta de reclama nu este tocmai practic, de vreme ce, lipsind călătorii, cine mai poate citi reclamele?

Dar ingeniositatea negustorilor a constatat tocmai în cunoașterea perfectă a spiritului american.

Când s'au văzut niște trenuri plecând dintr'o stație și sosind în alta, când s'a știut că aceste trenuri circulă cu regularitate și că nu primesc nici călători, nici marfă, succesul a fost enorm. Mii de persoane au alergat să vadă noul metod de reclamă.

Victor.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

VII

Altă lume

Și de fapt chiar, niște oameni de proastă condiție, cum erau dinși, aveau de ce să se intereseze pe acolo.

Străbăteau niște coridoare iluminate cu puternice lămpi electrice. Solul era format dintr'un nisip roșiatic, foarte curat.

Pe pereții granitici erau aranjate cu multă artă, cele mai curioase specimene ale florei și ale faunei submarine.

Tauvel, care timp de ani întregi se ocupase cu patimă de mersul descoperirilor oceanice, știa numele unora din aceste plante.

Erau acolo, frumoase stele de mare, pesti de forme cele mai bizare, alge rare, scoici artistice lucrate, bușteni enormi, perle fine, și chiar bucăți de argint și de aur.

Tauvel ar fi voit să pipăie cu mâna vre-una din acele pepite, călădă ar fi fost în adevăr de aur trebuiau să reprezinte averi întregi; dar se temea ca gestul său să nu fie rău interpretat de acei oameni, și trecu înainte.

De alt-minteri, tovarășii săi trecuseră cu mult înainte, și pentru a nu se rătați prin dedalul acela de coridoare, trebuia să alerge după ei.

Se consolă cu gândul că avea să mai poată admira și altă dată acea bogată colecție.

Intrară cu toții într'o sală joasă, foarte simplă, dar foarte curată mobilată.

Acolo erau instalate trei paturi, asemănătoare cu acelea de pe vapoare.

Pe niște scaune curioase sculptate, erau niște haine asemănătoare cu acelea pe care le purtau Fouran și Coultier.

În mijlocul camerii, era un lavabo cu robinete, care aducea după voiașă, apă caldă sau rece.

Peste tot domnea o temperatură dulce, constantă. Nu era lux, dar era un confort desăvârșit.

— Puteți să vă schimbați hainele, zise Coultier; peste câte-va momente vom veni să vă căutăm.

Mauvert, Piohan și Tauvel rămaseră din nou singuri.

Tauvel luă cel dintâu cuvântul, și și manifestă cu voce tare admirația.

Fostul savant se simțea reînviind în mijlocul lumii aceleia, care îl făgăduia o bogată recoltă de descoperiri curioase.

Mai puțin entuziast de cât tovarășul său, Mauvert murmură:

— Foarte frumoase toate acestea; dar eu n'aș voi să se continue multă vreme.

— Fără îndoială, întări Piohan; sper că până peste opt zile, vom avea cheia tuturor acestor mistere.

«Frumos ar fi ca după ce ne-am primejduit viața, să ne înmormântăm între stâncile acestea de granit, la nu știu câte sute de metri sub nivelul mării.

Dar Tauvel înălță din umeri:

— Fie-care cu gustul său; puteți pleca de aici, pentru a vă duce unde veți crede. Dar să nu socotiți că eu vă voi urmări.

— Spui așa acum, zise Mauvert; dar eu sunt sigur că îndată ce va suna momentul...

— Nu cred. De alt-fel, acum e vorba cu totul despre alt-ceva. Eram aproape de moarte, și întâmplarea a voit să fim salvați; acesta este principalul. Aici, toată lumea știe cine suntem și care ne este vină; cu toate acestea, toată lumea ne-a ertat, și pare dispusă să uite.

«Oamenii aceștia ne oferă, fără nici o condiție, îmbrăcăminte, haine, casă. Dacă în asemenea condiții, ne-am ocupa pentru moment de alt-ceva, am fi niște idioți. Ascultați-mi sfatul: faceți și voi ca mine.

Tauvel se dezbracă și apropiindu-se de lavabo, dădu drumul robinetelor.

După zece momente, toți trei erau transformați și plini de veselie, îmbrăcați costumele care le fuseseră puse la dispoziție.

Se simțeau mai bine acum. Coultier apără din nou, și îi rugă să-l urmeze.

O boltă joasă conducea de la camera de culcare, spre o altă sală, ceva mai vastă.

Acolo era o masă cu cinci tacâmuri. Tovson îi pofti să șază, luând loc împreună cu Coultier lângă dânsul.

Peste măsură de înfometăți, mizerabili trebuia să fie reținuți, pentru a nu mânca prea repede.

Vinul lipsea de la masă, și era înlocuit printr-o băutură necunoscută, puțin cam înepătoare, dar destul de bună.

Toate bucatele erau preparate din carnea animalelor marine. Erau de asemenea și diferite prăjituri foarte gustoase, care aveau aceeași origină.

Tauvel, spirit mai observator de cât tovarășii săi, băga de seasă, că oamenii aceia aveau pâine la masă, o pâine făcută dintr-un grâu foarte curat. Prin urmare cu toate declarațiile căpitanului, dânsul tot mai păstra relațiunile cu lumea exterioară, chiar dacă ar fi fost numai pentru aprovizionare cu cele trebuincioase.

Și lucrul acesta îl surprindea; nu putea pricepe prin ce mijloace reușiseră oamenii aceia să păstreze secretul cetății lor sub-marine.

Tauvel își propuse să lămurească cât mai repede misterul acesta.

Tovson și Coultier, foarte veseli, le umpleau mereu farfuriile; la sfârșitul mesei, le prezentă țigări, care fuseseră aduse anume pentru dânsul.

Cel trei mizerabili, primiră țigările cu o deosebită bucurie.

De multă vreme nu mai putuseră gusta dânsul asemenea delicii.

Fumără cu voluptate; Tovson și Coultier nu le turbură farniente.

Pentru moment, cei trei ocași uitară cine sunt și unde se află.

Își mai aduceau aminte că trăesc și că viața a fost creată pentru bucurie.

Ori-ce gând de ură sau de răzvrătire, era departe de cugetul lor.

Totul li se părea acum perfect, admirabil.

Dar în curând, pleoapele lor obosite se lăsară în jos, aproape fără voce. Obosiala își reclama și dansa drepturile ei. Pe jumătate adormiți, fură conduși în camera lor.

Tauvel, cu toate că era și dînsul peste măsură de obosit, nu adormi îndată. Cugetă la tot ce i se întâmplase, la trecut, la prezent, la viitorul bizar care-l aștepta.

În cele din urmă, adormi și dînsul și ca într-un delir, văzu trecând pe dinaintea ochilor săi, toți monștrii care populează adâncurile sub-marine. Era o defilare formidabilă și fantastică.

Apoi, o muzică nesfârșit de dulce și de armonioasă îl ajunse la urechi acum mai repede, acum mai înceată, ca și cum ar fi venit de foarte departe, adusă de ecouri misterioase.

Această impresie fu așa de puternică, în cât deschise ochii și ridică capul, pentru a privi în jurul său.

Lămpile electrice fuseseră stinse; domina un întuneric adânc.

Un moment crezu că era jucăria unui vis, și că se afla mereu pierdut pe imensitatea valurilor oceanului; își spuse că cetatea aceia misterioasă, oamenii aceia bizați, masa pe care o luase, nu exis-

taseră de cât în imaginația sa turburată de delir și de friguri.

Se ridică în picioare. Dar nu!.. Nu visase. Era într-un pat cald, corpul se infunda în perne moi.

Cu urechia ațintită rămase în ascultare.

Depart, în adâncurile necunoscute ale mării, cineva cânta, acompaniat de un instrument care scotea niște note triste și grave.

Atunci își lăsă din nou capul pe pernă, și adormi mai liniștit, legănat de ritmul dulce al muzicii care venea din adâncime.

VIII

Din somn

Tauvel, Mauvert și Piohan se deșteptară după 14 ore de somn.

După primele momente de zăpăceală își aduseră aminte de locul unde se aflau, și de toate împrejurările din ajun.

Se îmbrăcară repede. Tovson apără în curând, și îl întrebă dacă dormiseră bine.

După aceia îi poști să-l urmeze. În sala vecină îi aștepta o cină ușoară.

Pe urmă, porniră iarăși după pașii lui Tovson.

Tauvel era foarte bine dispus.

Cel doi tovarăși ai săi, erau de asemenea ceva mai veseli ca de obicei.

Fără îndoială, dânsul nu renunțaseră la proiectul lor de evadare; dar pentru moment, nu mai erau așa de grăbiți.

Viața care li se oferea era plină de dulceață; puteau prin urmare s'o primească până în ziua când nostalgia orașelor avea să fie prea puternică. Atunci aveau să evadeze.

De aceia, cu spiritul liniștit, mergeau acum după Tovson prin coridoarele capricioase ale cetății.

Pe drum, se întâlneau cu câți-va locuitori, pe care îi salutară cu veselie.

Ajunseră în fața unei deschideri, care era ascunsă îndărătul unei draperii grele.

Cel patru oameni intrară într-o sală vastă, luxos mobilată; pereții erau plini de tablouri rare și de arme prețioase. Pe jos erau așternute covoare moi.

O bibliotecă imensă era așezată în unul dintre colțurile sălii, și Tauvel se gândi cu o adevărată bucurie la bogățiile pe care avea să le găsească acolo.

În mijlocul încăperii, o masă mare, pe care se aflau toate cele necesare pentru scris. Ba erau acolo chiar și câte-va reviste ilustrate, scrise în diferite limbi.

Aceste reviste purtau o dată recentă. Tauvel văzu îndată că nu se înșelase. Locuitorii mărilor păstrau legăturile cu lumea exterioară.

Piohan și Mauvert făcură și ei cu bucurie aceeași constatare; păstrarea aceasta de relații însemna pentru ei siguranța că aveau să poată evada.

Până atunci, priviau cu atenție în jurul lor. Divanuri mari erau așezate de-a lungul zidurilor.

Sala era iluminată de o lampă electrică. Niște plante superbe erau aruncate prin diferite colțuri ale camerii. Pe deasupra covoarelor, erau întinse piei de animale sălbatice. Mai multe fotografii, erau așezate în diferite părți, la întâmplare.

În camera aceea admirabilă, se aflau adevărate comori. Grămezi de stofe prețioase, tapișerii, bronzuri, picturi, mobile, se îngrămădau într-un lux ne mai pomenit.

Plafondul înșuș, sau mai bine zis, bolta, dispărea sub niște sculpturi, foarte curios tăiate în stâncă.

În niște delicioase vitrine olandeze, erau îngrămădite toate soiurile de bijuterii și statuete fine, de bijuterii artistice și vase prețioase.

Colecționarii cei mai renumiți, ar fi murit de invidie.

Cel trei ocași se întrebau, ce năbă putuse îngrămădi într-o singură cameră, atâtea bogății.

Foarte liniștit, ca un om pentru care asemenea lucruri nu prea aveau multă importanță, Tovson le dădu din când în când câte o explicație.

Ici, o tapiserie din secolul al XI-lea; mai încolo, un vas egiptean de marmură neagră. Apoi, tablouri, vase, miniaturi, statuete.

Te credea într-un palat feeric.

Tauvel privia ca într-un vis, pe când în ochii celorlalți doi, se aprinsese o scânteie de lăcomie.

Amândouă schimbă o privire repede; se înțeleseseră.

Toate aceste bogății, îngrămădite la sute de metri sub valurile mării, n'aveau să rămâne perdate pentru întreaga lume.

În momentul evadării, aveau să ia cu ei multe din acele lucruri prețioase.

Tovson le arătă o vitrină pe care n'o zăriseră până atunci, și care, mai cu seamă, le atrase atenția.

Sub vitrina aceea sunt îngrămădite zeci de milioane, afirmă Tovson; și în adevăr, erau numai pepite de aur și pietre prețioase.

Sub rasele mici ale lămpii electrice, era un spectacol mai mult de cât feeric.

Pe pământ, cine posedă o mică parte din această vitrină, observă Tovson, cu oare-care ironie, este stăpînul a mil de oameni.

Mauvert și Piohan nu își putură stăpânii o tresărare.

Vitrina aceea exercită asupra lor un fel de hipnotism.

Tovson se apropie de dînsul.

— D-n feicire, le zise dînsul, aici, bogățiile acestea nu sunt prețuite. Ce am putea face noi cu ele? Viața noastră nu este ca aceea a oamenilor de pe pământ.

Aceste cuvinte deșteptară în cei doi mizerabili, sentimentul realității.

Prizonieri!... Erau prizonieri!

Dar fără îndoială că o asemenea situație n'avea să dureze multă vreme!

Ma! cu seamă acum când vedeau că au la îndemână atâtea bogății, își făceau planuri de fugă.

Folosindu-se de un moment, în care Tovson vorbea cu Tauvel, lângă bibliotecă, Mauvert se apropie de Piohan, și îi șopti la ureche:

— Până peste opt zile, trebuie să plecăm de aici.

— Da, răspunse cel-alt; dar cum vom face?

— Nu știu încă, răspunse Mauvert; dar căutând bine, vom găsi ceva. Observă bine tot ce se petrece în jurul tău; același lucru îl voi face și eu. Cine va găsi cel dintâiu vre-un mijloc, va aviza. În modul acesta, vom avea destul timp pentru... Mă înțelegi?

Piohan înțelesese foarte bine, și era gata să se pue pe lucru.

— Drace! murmură Mauvert, oprindu-și din nou privirea-l lăcomă asupra vitrinei prețioase, nu se va putea spune că ne-am pierdut vremea zadarnic în această lume curioasă!

Și pentru a nu da de bănuț, se apropiară de Tauvel, care admira un manuscris prețios din secolul al VI-lea.

Vizitară salonul mai departe.

Tovson îi opri în fața unei plăci de marmură, care purta, gravată cu litere de aur, această inscripție simplă:

2 Iulie 1850

La început, ocașii nu înțeleseseră nimic.

— Să fie cu puțință oare, murmură în cele din urmă Tauvel, ridicându-și privirea-l întrebătoare spre Tovson.

— Acesta este adevărul, răspunse Tovson. În ziua de 2 Iulie 1850, pentru întâia oară a fost atins pământul acesta de piciorul unei ființe omenești. De atunci datează în realitate fondarea lumii noastre sub-marine.

Cei trei oameni nu puteau să-și creadă urechilor.

Cetatea aceea exista de cinci-zeci și cinci de ani!..

Cum se face că într'un interval de timp așa de lung, nimeni n'o descoperise, nimeni n'auzise vorbindu-se despre dinsa?..

Tauvel își puna întrebarea aceasta, și nu-și putea deslipi ochii de pe placa de marmură.

— Cinci-zeci și cinci de ani! murmură dinsul din nou.

IX

Legea fiilor mării

Vocea stăpînului cetății sub-marine se ridică la spatele lui, plin de gravitate:

— Da, domnule, și de cinci-zeci și cinci de ani, trăim aici fericiți, departe de gelozie și de ură, departe de rivalitățile și de invidiile care aruncă pe oameni în luptă sălbatecă, uniți în contra altora. Iată cinci-zeci și cinci de ani, de

când trăim departe de tirani, departe de stăpîni și de despoți; liberi!

Tauvel, Mauvert și Piohan se întorseseră.

În pragul salonului, era omul pe care Coultier îl numise căpitan.

Alături de dinsul era un om pe care nu l mai văzuseră până atunci; un om care purta o pereche de ochelari colorați.

Ci doi oameni intrară în salon. Purtau și dinții aceiași uniformă ca ceilalți.

Pentru moment, nu poartă măști. Șeful, căpitanul, este un om cu părul alb, cu barba alba. Ochi, foarte negri, au o putere de scânteiere deosebită; nasul și gura regulate. Înalt, cu umerii largi, omul acesta trebuie să se bucure de o forță puțin obișnuită.

Tauvel ghici îndată că se află în fața unui individ de o rară inteligență. Ca vrîstă, putea să aibă între cinci-zeci și șase-zeci de ani.

Prin urmare, nu dinsul putea să fie fondatorul cetății sub mari: e. Era prea tânăr pentru asta, prea viguros, cu toate că avea un cap de patriarch.

Fruntea sa n'avea nici cea mai mică încrețitură, și mersul îi era bărbătesc, sigur.

Omul care-l întovărășia, oferia privirei celor trei ocași un contrast izbitor. Părea un fel de manechin electric, atât de repezi și de brusce îi erau mișcările.

Nu și găsea astămpăr nici un singur moment; vorbea mereu, și când nu vorbea, își chinua barbișonul său roșatic și suridea enigmatic.

Cât al clipi din ochi, dinsul examinase figurile noilor locuitori ai cetății sub-marine, și-și făcuse o idee lămurită despre intelectualitatea lor.

— Doctorul Vixit îl prezintă căpitanul.

Și adresându-se direct lui Tauvel adăugă:

— E un mare savant, domnule, care va va descoperi toate secretele științei oceanice.

Fostul ocaș se închină în tăcere.

Apariția acestui nou personaj nu lămuria de loc misterul. Numele său, un predominant fără îndoială, nu-l arăta naționalitatea.

«Vixit» înseamnă în limba latină: a trăit.

Românii întrebuițau cuvântul acesta pentru a anunța moartea cuiva. Căpitanul îl întrebuițase pentru a prezenta un om viu.

Și totuși, termenul acesta era drept. Despărțindu-se de oameni, și închinându-se pentru tot-d'una sub valurile oceanului, oare doctorul acesta bizar nu trebuia considerat ca un om mort? Existența pe care o ducea sub bolțile acelea necunoscute, nu era o existență cu totul nouă?

Cine ar putea susținea contrariul?

Căpitanul luă din nou cuvântul, și adresându-se căpitanului:

— Ți-am spus cine sunt oamenii aceștia, și cred că nu mai este nevoie să ți-l prezint.

— Nu mai este de loc nevoie, răspunse doctorul, învîrtindu-se într'un picior.

— Bine voști de luați loc, domnilor, continuă șeful, întorcându-se spre foștii ocași. L'am rugat pe Tovson să vă conducă aici, pentru că doriām să facem chiar de la început o cunoștință mai intimă.

— Lucru care ne va încanta și pe noi, răspunse Mauvert printre dinți.

— E adevărat, întâi Piohan. E bine să știți în tot-d'una cu cine vorbești. D-voastră ne cunoașteți pe când noi nu cunoaștem pe nimeni. Nici nu știm cum o să chemăm persoanele.

Căpitanul, fără să pară de loc supărat, răspunse suflând:

— Ai dreptate, domnule Piohan; mă voi grăbi să-ți satur curiositatea.

(Va urma)

Răpit de un tigr

Un explorator german m-a povestit următoarea întâmplare:

Ne aflam într'un luminiș de pădure, la marginea căruia șerpuia Amurul. Ne așezasem aici de două zile, construindu-ne o căsuță pe patru pari înfiși bine în pământ având înălțimea de vre-o trei metri. În această căsuță care avea pereții de nule împletite și acoperită cu o pânză, ne suirăm cu ajutorul unei scări pe care scară o trăgeam sus de frica tigrilor ce mișunau pe acolo.

Într-o noapte după ce ne-am culcat, lăsând de pază doi oameni cu arme și un băiat numit Ali, care avea însărcinarea ca după ce ne culcam, să tragă scara, acesta din urmă uită să-și îndeplinească slujba și lăsă scara.

Trecuse poate vre-un ceas de când ne culcasem și un teribil răcnet urmat de o detunătură de arma mă făcu să mă scol și să pun mână pe carabină. Una din sentinele doborâse cu un foc de armă un tigr. Eram în fundul odăii și vrul ca să mă întorc spre eșie, dar când eram aproape de ușă mă izbi puternic de un... tigr, ce intrase pe scară. Mă apucă de cartușieră și pornind într-o goană nebună, mă duse până la țărnuț fluviului Amur, mă azvârli în undele lui și începu să înoate din toate puterile.

Ajungând pe țărnuț opus mă lăsă jos. Profitai de acest moment și mă prefăcui mort. Tigrul mă mirosi mult iar pe urmă, îndreptat că murisem, se întoarse cu spatele la mine, așezându-se pe labe. Cu mare frică mă hotărâi să cercetez camera puștei, spre a vedea dacă cartușul este bun sau ud. Constatai cu în-

tristare că în camera armei intrase apă. Nu puteam face nici o mișcare, căci așa fi fost pierdut.

Așteptam în liniște. Peste puțină vreme tigrul adormi. Atunci scosel camera puștel și o ștersel bine cu batista. O în-

cărcal și punând carabina la ochi, apăsaș trăgaciul. O detunătură și un răcnet înfiorător, apoi totul reîntră în liniște.

Eu mă ghemuisem de frică că nu nimerisem bine fiară. Dar văzând că stă nemișcată, îmi luai curaj și o jupui.

Trecu fluvial, iar la ziua ajunsel în mijlocul tovarășilor mei. Pe un pat Ali zăcea mușcat ușor la pulpa piciorului de tigroaică. Blana fiarei o țin și acum ca mărturie a peripețiilor prin care am trecut.

Apostoleanu A.

LEGENDELE POLONEZE

Când cocoșul cântă, prevestește o recoltă abundentă

Truditul popor polonez, pe care de atâta vreme se căznește absolutismul rusesc să-l distrugă ca națiune aparte, îngobându-l în marea masă a națiunel moscovite, a reușit să-și păstreze și pînă astăzi încă cea mai mare parte din legende și obiceiurile sale naționale.

În ziua de Paști toată lumea se scoală de dimineață și îmbracă hainele cele mai frumoase.

Se alege fata cea mai frumoasă din tot satul și i se pune o coroană de foie pe cap. După aceea, cu dînsa în frunte, toată lumea pornește spre biserică, unde

fata depune coroana de flori pe altar.

După oficierea slujbei religioase, protul bine-cuyintează coroana și cortegiul, întovărășit acum și de lăutari, se îndreaptă spre casa primarului.

Gravul reprezentant al puterii civile vine cu un cocoș în mână și-l așează pe

capul fetel, d'asupra coronei. Dacă cocoșul cântă, toată lumea izbucnește în aplauze furtunoase; e semn că va fi un an bun, o recoltă bogată.

Dacă nu cântă, trebuie cel puțin să ciugulească frunzele coronei. Rare ori se întâmplă ca d. cocoș să nu îndepli-

nească aceste două dorințe ale mulțimei; atunci toată bucuria se stinge și lumea se împrăstie fără nici un chef.

Fata care a purtat coroana nu mai are vce să se mărite în anul acela.

Radiz.

VIATA IN AMERICA

AȘA CUM ESTE

— Urmare —

Acum îmi mai rămânea să contemplu chiar însăși mina de aur.

Toată lumea se miră de curiozitatea mea, și îmi spuse că acolo nu era nimic de văzut. Oamenii aceia pacinici, nu puteau pricepe că cineva își poate face o plăcere, numai constatând prin sine însuși, că într'un loc oare-care nu se află nimica de văzut!

Cu toate acestea, îmi făcurea gustul.

Am îmbrăcat o haină de miner și împreună cu dictatorul instalației, m'am urcat într'o cutie din acele care serveau la transportul mineraiului.

Am întrebat dacă acest mijloc de transport este sigur.

— Fără îndoială!... m'a răspuns directorul. Eu îl întrebuițez aproape în tot-d'una.

Ne-am îngrădădit unul lângă altul cum am putut; cine va apăsa un buton, și iată-ne pleacă.

D. Beaton, rămas în pragul morii, mi flutură multă vreme din batistă.

Senzația pe care o simțeam urcând spre vârful muntelui, era cât se poate de neplăcută.

Când te afli ast-fel susperdat, la o înălțime mare, de un fir subțire, te simți lăsat complet în voia unei puteri necunoscute.

Un moment, mi-am aruncat privirea în jos; dar am simțit îndată că sunt cuprins de vârtej.

Vedeam de desubtul meu arbori acoperiți de zăpadă, care semănau cu niște plante de salon. Vedeam stâlpi de telegraf, care semănau cu niște bețe de chibrituri înfipte în pământ. În jurul meu, în sus, numai munți și albeață; și razele soarelui, reflectându-se pe albul zăpezii, produceau o lumină atât de vie, în cât ochii începuseră să-mi lăcrămeze.

— Nu ți-e teamă? mă întrebă rîzînd, tinărul american.

— Nu, răspunsei eu; și chiar dacă mi-ar fi teamă, n'aș lăsa să se cunoască.

— De altminteri adăugă dînsul, pe la noi nu s'au întîmplat nici odată accidente. La mina vecină, din potrivă, accidentele sunt destul de dese. Chiar luna trecută, două lucrători s'au prăbușit în prăpastie; au murit pe loc.

— Cred și eu! Mi se pare că și noi,

dacă am cădea în momentul acesta, am pătimi întocmai ca și ei!

— Fără îndoială.

— D-ta cunoști Parisul? îl întrebai eu, după o mică pauză.

— Nu, îmi răspunse dînsul; dar aș voi să-l cunosc.

Apoi, cu un suris și cu un accent pe care aș voi să vi le pot reda și d-tră, adăugă:

— Moulin-Rouge!

Din timp în timp, pe linia care era de-asupra noastră, treceau în spre moară cutii cu mineral. Atunci, trebuia să ne plecăm capetele, pentru ca să nu fim zdrobiți.

A-beața zăpezii începuse acum să mă necăjească cu monotonia ei ne-mai sfîrșită. Pentru a-mi mai odihni ochii, căutam în depărtare petele negre ale brazilor, pe care nraua nu i acoperise încă peste tot. Tot ast-fel, sufletele prea perfecte trebuie să obosească în cele din urmă admirația păcătoșilor.

Un aer prea curat și prea uscat mi umflă plămîni. Și urcarea continua mereu. În fața noastră se ridica un munte înalt.

— Aici este? întrebai eu.

— Oh! nu... Trebuie să trecem pe deasupra acestui munte, să străbătem o altă vale, să trecem peste un nou munte și din nou o vale.

Trecă d pe la un port intermediar, situat pe flinul muntelui, șeful postului ne-a eșit înainte.

— «How do you feel, gentleman?» ne întrebă dînsul. Și după ce dădu o nouă direcție lădiței noastre, adăogă:

— Călătorie bună! În fața noastră se înalță acum un alt munte enorm. Era oare cu puțină să escaladăm gigantul acela?

— Dincolo de muntele acesta, este mina, îmi zise tovarășul meu; peste un sfert de oră vom ajunge.

În adevăr, peste puțin zărirăm construcțiile roșii din Caup Bird.

Coborîrea spre uzină fu vertiginoasă. Cu mare greutate ne-am putut da jos din lădiță, și a trecut cam mult până ne-am dezamorțit.

Unde ne aflăm oare, Dumnezeuule?

Era o priveliște, par'că s'ar fi apropiat

sfîrșitul lumii, o mizerie teribilă. La intrarea unei văi înguste se ridicau câte-va hambare de scînduri, vâpsite roș.

Acolo erau instalate mașinăriile; tot acolo erau biourile, precum și dormitoare și bucătăriile minerilor.

Afară de niște lemne, erau întinse câte-va frînghii colorate. Și nimic altceva; nici o însuflețire. Tăcere și frig.

Oare cine era muritorul care putuse veni până într'un asemenea loc, pentru a căuta aurul?

Mi s'a spus povestea lui. După niște sforțări titanice, nereușind să găsească adevărata mină de aur, fu nevoit să lase lucrurile încurcate.

O societate, care a luat afacerea pe mîna sa, a avut tot așa de puțin noroc.

Abia un al treilea a reușit să descopere filonul adevărat. Acesta s'a îmbogățit foarte repede. A tăzî tres sute de minerii lucrează pentru dînsul.

Nu mă simteam bine; mi se părea că aerul pe care îl respir rămâne tot de ghiață și în plămîni mei. Am întrebat la ce înălțime ne aflăm.

— Patru mii două sute de metri, îmi răspunse directorul. E foarte sus; de aceea și lucrătorii sunt aproape toți bolnavi. Mulți dintre ei nici nu pot suporta altitudinea.

În adevăr toți minerii erau palizi, cu ochii duși în fundul capului. Chiar și vocea nu-și mai avea plînatatea ei de altă-dată.

— Cel puțin câștigă banii mulți?

— Nu tocmai; trei dolari sau trei dolari și jumătate pe zi. Dar îi atrage speranța că vor descoperi și ei în împrejurimi alte mine.

Tămplile îmi zvăcneau; îmi spuneam că aș fi fost un prost căntător de aur.

Și totuși venisem acolo pentru a vizita mina și trebuia s'o vizitez. Doar nu în toate zilele puteam să am un prilej atât de frumos...

Intendentul ne eși înainte și ne călăuzi spre mină.

Am străbătut camera mașinelor, unde se învîrteau niște roate colosale; apoi dormitoare minerilor și camera de schimb, unde vin lucrătorii când ese din mină. După aceea am trecut prin bucătărie și am intrat într'o galerie umedă, străbătută de numeroase șine. Aveam cu toții în mîna câte un felinar.

— Vezi d-ta, îmi spunea intendentul, cine a fost odată căntător de aur nu se poate lecui așa de ușor. Eu însuși am descoperit mai multe mine, pe care le-am mîncat, căutând să descoper altele și mai bogate.

La o cotitură am văzut sosind cu mare viteză un tren de minerai, care era condus de o mașină electrică de mică dimensiune.

Abia avurăm timpul să ne lipim de peretele stîncii și cele douăzeci de vagoane cu minerai de aur trecură pe lângă noi.

După un sfert de oră de drum intens, drumul ne opri.

— Iată filonul, zise diusul cu simplitate.

Am privit în jurul meu, am pipăit cu atenție; nu vedeam decât o stâncă cenușie, cu pete de cuarț și având din loc în loc câte o bucată de aur, mare cât gămălia unui bold.

— Așa dar acesta este aurul, vestita mină?

— Fără îndoială.

— Și ce cantitate de aur conține minărea?

— De la 30 până la 50 de dolari tonă. Proporția aceasta este foarte mare, de vreme ce în Transvaal nu se află de cât 6 până la 10 dolari într-o tonă.

N'am putut să-mi ascund deziluzia. În imaginația mea de adolescent îmi făcusem cu totul altă idee despre minele de aur... Ce prost suntem educați!.. Îmi închipuiam un fel de sanctuar, în care chiar și pereții galeriilor erau tot de aur. Boloani de aur trebuiau să se deslipească cu o singură lovitură de târnăcop; erau acolo niște bogății eterne, cari puteau fi culese cu cea mai mare ușurință!..

Cam așa îmi închipuiam eu o mină de aur.

Dar în locul acelei îngrămădirii fantastice de metal lucitor, nu vedeam decât niște stânci de culoare închisă. Trebuia o cărușă întreagă de amestec pentru a scoate un singur napoleon. Mi se părea că aurul nu face osteneala pe care și-o dădeau lucrătorii pentru a-l scoate din mină. În orice caz am rămas cu ideea că nu este bine să vezi bogăția de aproape.

Pe la trei sferturi de oră eram îndărăt la moară. Acum, pentru ca vizita să fie completă, îmi mai rămânea să văd aurul, adevăratul aur solid.

— Îți voi arăta produsul zilei de ieri, îmi zise directorul.

În adevăr pe o masă a laboratorului se întindea un fel de obuz turcit și măreț, o mândră grămadă galbenă, o splendidă prăjitură de aur curat. Am ridicat o în palme.

— Trebuie să aibă vre-o zece kilograme.

— E mai puțin, îmi răspunse chimistul; 10 kilograme ar valora 34 de mii de lei și aici avem numai 25 de mii.

Chiar și așa, ziua fusese destul de bună.

La ieșire așteptau doi oameni călări, înarmați cu puști și cu revolve. Dinși trebuiau să transporte la Uray imperiul pudding.

Arkansas-Denver

Iată-ne ajunși și la marile trecători sau estuare din Arkansas.

Inchipuți-vă de-a curmezișul munților stâncoși niște tîneturi colosale, cari se întind câte odată pe distanță de kilometri întregi.

Torrente repezi, une-ori chiar niște rîuri destul de largi, aleargă între ziduri

enorme. Aproape pretutindeni se mai află și câte un drum îngust. În general deschis de companiile americane. Originea acestor deschideri este atribuită apelor torențiale.

În Alpii noștri întâlnim câte odată o deschidere îngustă prin care curge apa, câte o stâncă tăiată, cum este de exemplu cea de la Ragatz, dar nici odată nu găsim ca în America kilometri întregi de galerii străse între pereții granitici.

Am străbătut Black-Canon și Marshall Pas, celebre în întreaga țară.

Timp de ore întregi s'a desfășurat prin fața mea acest bizar peisaj, compus din torrente și din ziduri înalte de piatră roșie. Dar formele stâncilor sunt atât de variate, atât de interesante în neregularitatea lor, atât de bizar regulate câte o dată, în cât ochiul nu se obosește privind-le.

Din loc în loc, nu știu prin ce minune, mai crește și câte un arbore; pe aiurea văd urme de incendiu, scheletele unor copaci arși.

Unele stânci, acoperite de zăpadă, au aerul unor gardieni bătrâni, care păzesc văile. Fără voe, mintea îți răătățește spre palatele fantastice ale mitologiilor polare.

Într'un loc, am văzut o masă de piatră dintr-o singură bucată; dar era așa de înaltă, așa de dreaptă, așa de regulată, în cât m'am gândit la mai multe colisee puse unul peste altul.

În Royal Gorge, am fost asaltați de un vîscotă cumplit. Trenul amenința să fie ridicat pe sus și aruncat în prăpastie. Am eșit pe platforma din dărăt o singură clipă, și am fost îndată acoperit de zăpadă.

Vîntul sufla furios și trist; m'am așezat în colțul cel mai retras al vagonului, și am cercat să cuget la lucruri vesele.

Zăpada ne-a însoțit până la Denver. De-a lungul drumului, numai munți și câmpii.

N'am stat multă vreme la Denver, pentru că nu era mare lucru de văzut acolo.

Orașul acesta este foarte activ: se dezvoltă cu o repeziune nădărmă. A fost fondat în 1858 și astăzi are aproape 250 de mii de locuitori.

La hotel, într-o seară, chelnerul care mă servea, mai înainte de a fi pronunțat vre-un cuvânt, îmi zise:

— Ah!... domnule, sunt mulțumit că văd un european! Eu sunt englez din Manchester și nu iubesc de loc țara asta. Viața este prea brutală. De aceea când văd un european, sunt vesel câte-va zile în șir.

Am înțeles durerea omului acela, ca și cum mi-ar fi fost frate. Mi-am zis, că la o mie de leghe distanță de țările lor, un francez și un englez, care nici odată n'ar fi putut să fie prieteni, pot prinde simpatia cea mai mare unul pentru altul.

Civilizația europeană este alta și alta este cea americană. Un german, care se simte străin în Franța, devine aproape compatriotul francezului, când se află amândoi în America.

Cunoștințele americanilor în materie de istorie universală, sunt cât se poate de puțin vaste. În vitrina unei mari prăvălii, am văzut niște capete de mumi mexicane și niște bijuterii, cu următoarea inscripție:

«După asigurările unui profesor ilustru, obiectele acestea au o vechime de o mie de ani. Ele rivalizează în vechime cu piramidele din Egipt».

Ilustrul profesor nu știa că Cheops trăise cu 4000 de ani înainte de Iisus Cristos.

M'am preumblat prin Denver în tovărășia agentului consular francez. Poate de zece ori m'a oprit pentru a-mi spune câte o poveste de felul acesteia:

— Vezi casa cea de colo cu zece etaje? Și aceasta de aici? Și cea de dincolo? Este proprietatea unui chelner de cafea... Nevasta lui era spălătoreasă. Acum trei-zece de ani terenul era foarte ținut. Cine a cumpărat pe atunci loc de 100 dolari, astăzi este milionar.

Și așa mai încolo. Îmi spuse numele oamenilor celor mai bogați din Denver. Cea mai mare parte dintre ei erau foști lucrători mineri sau păstori de turme; mulți dintre ei nici nu știu să semneze.

Astăzi au cai, servitori, trăsură; cu toate acestea se plutesc într'un mod grozav, pentru că nu știu cum și pe ce să-și cheltuiască banii.

Seara ne-am dus să petrecem câte-va ore la un italian bătrân, posesorul a trei sau patru milioane.

— Veți vedea, îmi zise tovarășul meu; este tipul oamenilor bogați de la vest.

Bătrânul locuia tocmai la marginea orașului, într-o casă deșartă. Amicul meu apăsă butonul soneriei; o poartă exterioară se deschise și zărirăm silueta unui bătrân. Numai după aceea se deschise adevărata ușă de intrare. Omul mă privea cu oare-care neîncredere.

Era un bărbat solid, purtând încă costumul de lucrător. Vorbea limba franceză. Soția sa, o femeie de rînd, care părea să fie de origine alsaciană, nu vorbea de cât englezește, — și ce englezească!..

Salonul avea înfățișarea banală a tuturor caselor burgheze din pînă. Simțeam îndată zgârcenia înrădăcinată a bătrânului. Ne povesti el însuși viața sa, cu o mulțime de amănunte fără nici un interes.

Născut într'un sat din Reinruth, unde fusese servitor, plecase la vîrsta de douăzeci de ani în America. Fusese primit gratis pe bordul unui vapor, cu condiția ca să dea ajutor la bucătărie.

Ajunși la New York, munci fără întrerupere, fără să aleagă munca: și pe mulți și pe puțin.

După ce strânse ceva parale, înființă un mic hotel, care arse după cât-va timp. Atunci deschise un local de consumație și după ce strânse din nou câte-va mii de dolari, se apucă iarăși de hotel.

La Denver venise chiar în timpul fondării orașului. Mai zărise încă aici piei roșii, cu care albiți erau în relații cât se poate de prietenești.

Dacă ar fi fost un om mai îndrăzneț în întreprinderile sale, un spirit mai larg, ar putea să fie astăzi omul cel mai bogat din oraș.

Dar dînsul se mulțumise cu o avere câștigată prin forța lucrurilor, cu câte-va milioane agonizate fără nici un pericol.

Astăzi nu știe ce să facă. N'are copii și nu petrece. Trăește de azi pe mâine fără să-și satisfacă vre-un gust, fără să aibă vre-un capriciu. Din când în când, seara, face câte o partidă de cărți cu tovarășul său și cu o nepoată.

Și atîta tot.

Iată viața burgheilor milionari. Cu mici nuanțe de deosebire, toți sunt la fel. Cel puțin cu toții au aceeași origină, aceeași cultură, aceeași poveste și se bucură cu toții de aceeași incapacitate de a ști să se folosească de banii adunați.

Mi se vorbise despre un om interesant: adversarul teribilului «Beef-Trust», adică acela care îndrăznise să se împotrivească marelui trust de carne din Chicago.

D. Springer—acesta îi este numele,— e președintele asociației naționale a negustorilor de animale. (National Live Stock Association). M'am dus să-l văd. Este un om de vre-o patru-zeci și cinci de ani, blond, energic și părând a se bucura de o frumoasă sănătate.

— Da, domnule, îmi spunea dînsul, am eșit învingător din lupta cu Beef-Trust. Și sunt mândru de această victorie.

D. Morgan, împreună cu d-nii Armour și Swift, își făcuseră planul de a monopoliza comerțul de carne al Statelor Unite.

Nu-i așa că aceasta era o prea mare lăcomie?

«N'am voit să ne lăsăm mâncăii de Trustul Animalelor...

«Ne-am hotărât ca în ziua când «Beef-Trust», va apare definitiv constituit la Bursa din New-York, să-l ucidem ca pe un porc.

Pentru aceasta, am rezervat un capital de 24 milioane dolari, din fondurile Uniunii. Cu cotizațiile noastre, am clădit abatoare pretutindeni, chiar la Chicago!

— Și care este scopul d-tră, după ce «Beef-Trust» va fi complet ucis?

— Voim ca toți crescătorii de animale din țară să se unească la un loc; voim să fixăm un preț curent al animalelor și al cârnilor de consumație. Aceasta va face ruina crescătorilor care nu se vor înscrie în Asociație.

— Așa dar, d-voastră văști să înlo-

cuiți un trust prin altul? Ce folos poate avea publicul din această înlocuire?

— Nu știu ce folos poate avea publicul, îmi răspunse dînsul cu răceală. Dar știu că asociația națională a negustorilor de carne va avea un foarte mare folos!

Pueblo-Kansas-City San Louis

Pe platforma trenului care ne duce spre San Louis, plecând din Denver, — toți călătorii constată că suntem acoperiți de un praf fin de aur și argint.

Este o țară în adevăr extra-ordinară; în Europa, nu poți fi acoperit de cât de colb sau, cel mult, de praf de cărbuni.

Am mai vorbit și altă-dată despre familiaritatea funcționarilor de la drumul de fer.

În stația Pueblo, trenul fiind în întârziere, un lucrător veni să se așeze lângă mine, pe un fotoliu căptușit cu atlas roșu.

Din parte-mi am cea mai mare simpatie pentru hainele de lucrător; dar ale acestuia, erau pline peste tot de carbuni și de huiă. Am înțeles îndată că era fochistul trenului.

Trănit pe fotoliul de atlas, cu țigara în gură, convorbia cu un călător foarte elegant, ireproșabil de sus până jos.

Abia după un moment, când călătorul își înlocui pălăria de fetru, cu o caschetă galonată, care-l transformă dintr-o dată în conductor de tren, am înțeles prietenia dintre ei.

Familiaritatea aceasta a funcționarilor căilor ferate o observi mai ales la vest.

Am văzut numeroși călători distinși, strângând mâna conductorului.

Așteptând trenul, am avut vreme să fac o mică și repede preumblare prin Pueblo.

Mi s'a confirmat știrea că într-o mahală a orașului se descoperise o nouă mină de cărbuni de fer. Pueblo va deveni unul dintre cei mai de seamă concurenți ai trustului de oțel. Orașul se mărește văzând cu ochii. Acum zece ani avea abia 24 de mii de locuitori; peste zece ani, va avea o sută de mii. Vă puteți închipui câte averi vor fi create în acest simplu oraș al vestului american, fără nici o stăruie, numai prin simpla forță a lucrurilor.

În timpul drumului, am stat de vorbă cu elegantul meu conductor. Era un Alsacian. Tatăl său, născut la Strasburg, emigrase în America; dînsul fusese născut la San-Louis. Am încercat să-l vorbesc despre Alsacia, despre Franța. Dar lucrurile acestea nu-l interesa de loc; devenise cu totul american.

De alt-fel, nu știa nici o vorbă franțuzească.

M'a întreținut despre trecutul său, mi-a spus visurile pe care și le făcea pentru viitor.

— Pusesem ceva bani de o parte, ca girant al unui hotel; eram aproape să

devi eu însumi patron, dar am pierdut banii pe care-i adunasem, într-o afacere proastă. Atunci, m'am angajat aici, și aștept un prilej fericit... Oh! sunt sigur că prilejul acesta va trebui să se ivească într-o zi, mai curând sau mai târziu.

L'am observat cu atenție; am căutat să descoper într'însul vre-o urmă cât de mică din caracterul străbunilor săi. Nimic. Era același american pe care îl vedeam în toate zilele în jurul meu.

Tot dînsul mi-a explicat că la San-Francisco lumea știe să petreacă.

— «Every body has a good time»!.. Toată lumea se duce la Cliffe House, la teatru, la restaurant. Știi să petreacă pe acolo!.. Nu este ca în est, unde oameii se gândesc numai să câștige cât mai mulți bani, fără a se folosi vre-odată de ei. (Va urma).

VEDERI EXOTICE

Luptele din Maroc

In restrîște

E război. O bombă sosește

Nu e pentru cine se pregătește...

Către cititori

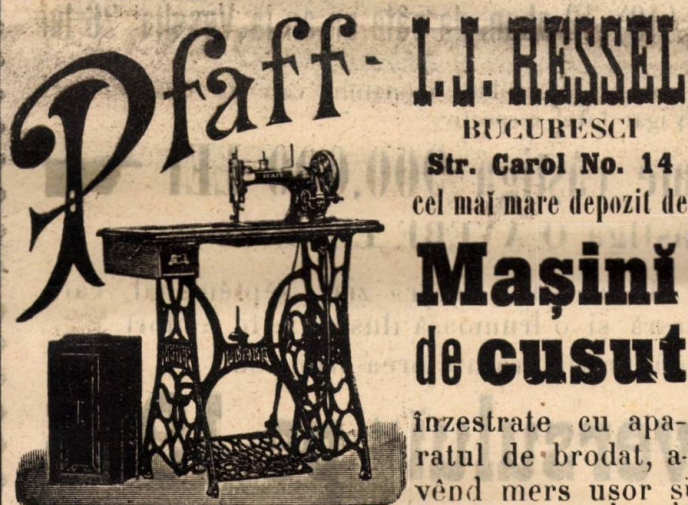
Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros orice articole interesante privitoare la călătoriile sau vinătorii, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătorilor», str. Brezolanu 11, București.

MARE PROFIT

Își pot procura funcționari, agenți, etc.
A se se i sub S. B. 1000 Agenției de publicitate «Presă», București.

Reclama este sufletul comerțului

Mașini de cusut

inzestrate cu aparatul de brodat, având mers ușor și

pute prin noua invențiune patentată și fără șgomot.

«PFAFF» RESSEL «PFAFF»

Singurul reprezentant al renumitelor fabrici de automobile «de Dion Bouton» și biciclete «Peugeot» «Auto-Garage»

Atelier cu motor pentru reparat orice sistem de MASINE DE CUSUT, BICICLETE și AUTOMOBILE, precum și pentru arămuit nichelat și emailat.

SĂBII se niclează cu prețuri reduse. — Atelier special pentru colțuit, gravat, plisat, solei și evantail.

Reclama este sufletul comerțului

Magazinul General de Musică

LA HARPA

București, Strada Colței No. 5

Cel mai mare depozit de
**Gramofone
amer'cane**

cu renumita marcă «The Harp», și

◆ INSTRUMENTE MUSICALE ◆

Prețurile cele mai reduse

— Cataloage gratis —

MARELE MAGAZIN DE ARME

București **B. D. ZISMAN** Suc. Craiova
Cal. Victoriei, 44 St. Unirei 48

Furnisor al Curții Regale

are onoare a aduce la cunoștința Onor. sale clientele din toată țara, că a înființat în magazinul său o secțiune specială de

PUȘTI pentru pădurari

lucrate special pentru acest magazin și fiind de o construcție solidă și

— PREȚURI FOARTE AVANTAGIOASE —

Model No. 230. — Pușcă cu capsă, cu o țevă lei	15
Model No. 285. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. solidă, recomandabilă, lei	30
Model No. 236. — Pușcă cu capsă, cu două țevi. oțelurile înainte foarte solidă, funcționare admirabilă, model f. recomand.	40
Model No. 133. — Pușcă foc central, cu o țevă, sistem «Mau-ser. cal. 12 sau 16, robustă, recomandabilă, lei	30
Model No. 101. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, m. solid, lei	55
Model No. 1103. — Pușcă foc central, cu două țevi, calibru 12 sau 16, cheia de deschidere între cocoșe, cocoșele punându-se singure la piedica de siguranță, oțelurile înainte (armă de reclamă a magazinului), pușcă recomand., lei	65

Prețurile sunt reduse, fixe și se înțeleg numai cu bani gata. — Expedițiuni în toată țara. — Comandele se efectuează în ziua primirii.

Noile Abonamente

LA ZIARUL

UNIVERSUL

Singurul ziar independent, imparțial și cel mai răspândit din țară, cel mai bine informat și cel mai în curent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și străinătate. Corespondenți speciali în: Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.

Cu începere de la 15 Noembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de 1500 lei.	6) 10 abon. pe un an la „Universul” 180 l.
2) Două premii de câte 20 lei.	7) 10 abonamente pe 6 luni 91,50.
3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 4.206, 12.451 și 50.823 pentru loteria a 3-a, cumpărate de la Banca Fortuna, casă de schimb, mare colec. ură principală.	8) 10 abonamente pe 3 luni 46,50.
4) 5 premii de câte 100 lei.	9) 10 abonamente de câte un an la „Ziarul Călătoriilor” 50 lei.
5) Zece premii de câte 40 lei.	10) 10 abon. de câte un an la „Veselia” 26 lei

Câștigul rezultat pentru fie-care din lozurile aci sus arătate, va fi atribuit abonatului care la tragerea premiilor noastre va fi câștigat losul respectiv.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga 900.000 LEI
adică cu nimic se poate câștiga O AVERE ENORMA

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratuit prea frumosul

„Almanach al Universului” pe 1908

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de ieftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii. Abonații pe un an i treg vor concura la două trageri de premii.

În urma unei înțelegeri intervenite între Administrația noastră și Banca Fortuna, marea colec. tură principală din București, str. Lipscani 10, suntem în măsură de a oferi abonaților noștri cari doresc să participe la Loteria a III-a a Regatului Român următoarele reduceri de prețuri, diferența fiind plătită de noi și anume:

Los întreg cl. I Lei 9 în loc de 12 (abonaților $\frac{1}{4}$ los întreg cl. I lei 2 în loc de 3 abon. pe 6 luni $\frac{1}{2}$ „ „ „ „ 4 „ „ 6 (pe un an. $\frac{1}{8}$ „ „ „ „ 1 „ „ 1,50 „ „ 3 „

Importanța acestor premii suplimentare va fi de sigur apreciată de cititorii noștri cari se vor grăbi a ne remite cât mai neîntârziat valoarea abonamentului și a lozului atribuit.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
« 2.60 « $\frac{1}{2}$ « « «

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână

— MARȚEA —

ÎN ȚARA FIARELOR. — (Vezi pag. 2328).

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

IN TARA FIARELOR

Inoptase pe neașteptate.

În poiana vastă în care ne stabilisem campamentul, domnia o tăcere adâncă, întreruptă numai din când în când de strigătele ascuțite ale sentinelor care ne păziau caii.

La o sută de metri distanță de noi, ardeau focurile bivuacului servitorilor și a negrilor noștri. Un fum slab se urca încetșor spre cer.

— Ei bine, Kervegnen, exclamă de odată Ducharme, ce naiba ai astă-zi?

Au trecut mai bine de două-spre-zece ore, de când n'ai pronunțat nici patru cuvinte.

Kervegnen își ridică capul încetșor. Privirea sa se odihni un moment pe figura colosului blond, care-l întrerupsese ast-fel reveria. În cele din urmă, consimți să răspundă:

— Locurile prin care am trecut, zise dînsul, mi-au împospătat în minte o scenă sălbatică, o dramă formidabilă, petrecută acum câțiva ani, al căreia unic spectator am fost eu. Credeam că am uitat o pentru totdeauna.

Dar a fost de ajuns un singur boschet de pădure și un curs de apă, pentru ca să-mi aduc aminte de orele acelea tragice. La urma urmei, sunt mulțumit.

— O poveste interesantă!.. exclamă-răm noi.

— O poveste, dacă voiți, răspunse amicul nostru, cu vocea puțin cam obosită.

Și după ce, cu o grijă infinită, își umplu pipa,—o pipă care-și avea și ea povestea ei—scăpără amnarul.

Așteptam cu nerăbdare sfârșitul tuturor acestor pregătiri. Dar Kervegnen nu era omul care să se poată emoționa atât de lesne.

După ce trase o gură de fum din pipa-i bine îndesată, se sprijini de trunchiul arborelui care-l servia de scaun și în sfârșit vorbi:

— Acum câțiva ani străbăteam munții stîncosi, împreună cu doi prieteni vînători neobosiți, născuți pe țărmurile Hudsonului.

Mulțumită călăuzei indiene pe care o

aveam cu noi, făceam în fie-care zi par-tide de vînătoare destul de frumoase.

Orele treceau pline de farmec, și pen-tru nimic în lume n'asfi fi voit să părăsesc regiunea aceia sălbatică, singurătățile acelea vaste, în care curajul este regula generală și îndrăznețul este rege.

«Natura pune totul în lucru pentru a ne reținea și a ne fermeca. Peisagiul sălbatic, de o frumusețe și de o măreție incomparabile, se urmau unul după altul, fără întrerupere.

Câte odată, rătăceam ore întregi prin defileuri strimte, triste și deșerte; apoi pe neașteptate, apăreau în fața noastră locuri pline de verdeață.

Animalele sălbatece mișunau prin lo-curile acestea.

În toate nopțile, auzeam mugetele triste ale bisonilor, strigătele stridente ale câinilor sălbatici, și chemările pre-lungii, melodioase ale teribilelor feline.

De mai multe ori am fost vizitați de urși brunți; le-am făcut în tot-d'a-una o primire cât se poate de frumoasă.

«Mă cunoașteți și știți bine că am unele momente, când îmi place să fug de ori-ce ființă vie, chiar de prietenii mei cei mai dragi, pentru a rămânea singur, absolut singur.

Am fost așa în tot-d'a-una, și din pricina aceasta am suferit mult.

Când mă apucă dorul de singurătate, mă infund în pădure, și timp de ore întregi, mă bucur de suferința și de singurătatea mea.

«Mărturisesc că în asemenea momente, o fiară flămândă ar putea să mă surprindă cu cea mai mare ușurință. Sunt așa de mult dus pe gânduri în acele momente, în cât nu iau nici cea mai mică măsură de prevedere.

Intr'o zi, în timpul uneia din aceste crize, am plecat singur prin munte drept înaintea mea, fără să ascult cuvintele to-varășilor mei, care mă rugau să nu plec. Abia se făcuse ziua.

Mergeam la întâmplare de mai bine de o oră, pradă gândurilor triste care mă chinuiau.

De odată un muget formidabil porni dintr'un tufiș, la o mică distanță de mine. Surprins m'am oprit.

Mugetului acesta îi răspunse un mor-măit iritat.

Fără îndoială, la o mică distanță de mine, trebuia să se desfășoare o scenă spăimîntătoare.

După ce mi-am încărcat carabina, am pornit înainte.

În fața mea o tufă de copaci întuneca orizontul. Am înconjurat-o cu pași re-pezi.

Atunci, am înțeles totul!... Am vă-zut un spectacol de o măreție și de o frumusețe ne-mai pomenită, de o săl-bătăcie nebună.

Ursul și bizonul

La o mică distanță de mine, curgea

un pîrliș limpede, ale căruia unde zgo-motoase se perdeau în vale.

În fața acestui rîu se oprise un bizon gigantic, un solitar fără nici o îndoială.

Animalul era formidabil. O coamă deasă îi acoperea capul și umerii.

Cu capul plecat, cu coarnele înainte, stătea într'o poziție de apărare.

La o mică distanță de el, se legăna un urs negru, nu tocmai mare ca statură, dar bine făcut.

Plantigradul, iritat de prezența adver-sarului său, mormăia fără încetare. O scânteere sălbatică îi aprindea ochii. Și cu toate acestea, talia gigantică a bizo-nului ar fi trebuit să-l oprească. Dar bestiile își au momentele lor de energie, când ar fi în stare să se măsoare cu un adversar de zece ori mai puternic.

Înțelegând că avea să se desfășoare o luptă formidabilă, am făcut câțiva pași îndărăt și m'am ascuns îndărătul unui arbore.

De odată, pe neașteptate, ursul în-a-intă. Un moment păru că alege locul cel mai potrivit pentru loviturile sale; apoi, într'un elan teribil, se repezi asu-pra bizonului.

Unghiile sale mici și ascuțite, se în-fundară în gâtul cornutului.

Imensul animal scoase un muget te-ribil, în care erau amestecate în același timp și durerea și mânia.

Făcând un pas îndată, bizonul înge-nunchiă; apoi cu o efortare prodigioasă, se ridică din nou, împreună cu ursul.

Coarnele îi erau colorate în roșu; un sânge cald și fumegând îi curgea de-a lungul feței.

Intr'o clipă bizonul își aplecă din nou capul, apoi se ridică cu o putere și cu o repeziciune așa de mare, în cât plan-tigradul fu aruncat în aer și căzu greoi la pămînt.

Atunci se desfășură o scenă a căreia imensă sălbăticiie mă face să mă mai in-fior și acuma, o scenă în care am pu-tut vedea până la cea din urmă evi-dență existența crudei legi a celui mai puternic, pe care ne-o impune natura cu atîta nepăsare.

Inclinat înainte, bizonul răscoli înde-lung, cu vârful coarnelor sale ascuțite, intestinele ursului.

Și asta după atît timp cât bestia în-vinsă mai avu o licărire de viață, atîta timp cât mușchii animalului zdrobit mai încercară puțină rezistență; atîta cât dinții săi căutară să mai muște încă; atîta cât ghiarele sale se mai mișcară și carnea sa sfîșiată mai avu vre-o vibrație de durere.

În sfârșit, o ultimă înfiorare zgudui corpul ursului.

Ultima zvîrcolire a vieții este așa de puternică la unele animale, în cât bizo-nul crezu că va trebui să înfrunte un nou atac.

Și coarnele sale ascuțite mai traseră o ultimă și imensă brazdă sângeroasă în corpul neînsușit al dușmanului în-vins.

Auzeam pocniturele sinistre ale oaselor supte, zgomotul lugubru pe care-l produce carnea stăsiată.

Mi se părea că un plâns dulce, ca gânguritul unui copil, se ridica din corpul animalului învins.

Bizonul își înalță capul. Ochii săi, în care se mai citea încă o neliniște vagă, cercetară cu atenție împrejurimile. Apoi respiră zgomotos, ușurat.

Un strigăt sălbatic de victorie umplu muntele.

Se făcu din nou tăcere.

M'am retras încetșor și un sfert de oră după aceea am putut vedea din vârful unei coline cum bizonul învingător se desfăta în apa limpede a pârâului, pentru a căruia posesiune se vărsase sânge cald.

— Povestea ta, zise Ducharme, ne dovedește încă odată, că ar trebui să luăm lecții tot-d'a-una de la natură. Ce diferență este între noi și animale?

Și unde mai puț că în cele mai multe cazuri actele noastre sunt raționate, pe când bietele animale nu ascultă de cât de glasul instinctului.

Suntem și noi dominați de legile naturii, care voește numai de cât ca forța să primeze dreptul.

Și legile acestea le ascultăm orbește, cu supunere, fără nici o revoltă.

— Dura lex, sed lex! sfârși Kervegner, filosofic.

C. Arg.

MAȘINI SBURATOARE

Peștele văzduhului. — Fluturul măestru. — Viitorul Aeroplanelor

Aproape toți parizienii, aproape toți muncitorii cari-și mână plugul pe brazdele de toamnă în împrejurimile Parisului, și tăetorii de lemne, și barcagii de pe Sena, și toți cei cari nu trăiesc de dimineață până seara plecând pe birou, cunosc astăzi peștele plutitor în aer. Dar ei tot se miră, își ridică în sus capul, nu se pot obișnui cu dansul. Și oamenii așa nu sunt singuri. Până și păsările nu se pot obișnui! Un boernaș bătrân, care seamănă a profesor de calligrafie la pensie, și care dă de mâncare brabeților și altor păsări, pe aleele Tuileriei, vede uneori zburându-l prietenii, de s'ascund în frunzișuri, caută scorburile arborilor și streșinele palateilor. Au dreptate, încă nu pot ști ce e; de bună seamă, se gândesc cam așa: «Ce mănâncă dihania asta? Obiceiurile noastre nu ne-o spun. O fi rea?» Am văzut chiar corbi cari nu par cam tot-mai mulțumiți: se depărtau, croncănind. Văzul lor pătrunzător le arătase, cred, pe oamenii ce se află sub mașină, și neîncredători cum sunt, au bănuț că mașina slujește la vinătoare. Și cam au dreptate, dar dihania de o cam dată

vrea să vineze numai oamenii. Chiar și pe mine mă neliniștește, mă turbură, mă face să am visuri urite. Nu e firesc să fie pești în cer! Și întâia oară când văzu acest soi de crap uriaș bătând din coadă, îndoindu-și aripele ce are de amândouă părțile, și plecându-și botul ascuțit spre mine, ca și cum m'ar fi văzut, mi s'a părut că sunt un nenorocit de viermușor căzut în fundul unei ape, și că numai prin minune mai pot răsufla.... Peștele nostru face zgomot fioros; mă gândesc câtă frică și-ar fi, cât a fi de îngrozit, cum și-ar mai pieri somnul, dacă, după o zi nesfârșit de lungă de bătaie, a' auzi de asupra ta, în umbra deasă, monștri d'ăstia fluerând. Cu ce groază a' vedea sosind dimineața? Vinatul pe care-l caută copoi în iarbă o fi știind...

Fluturul măestru

Cea-altă mașină, întâmplarea mi-o arătă, acum câte-va zile, când *Patrie* plutea de-asupra capetelor noastre. Îndată ce-a' trecut vâlceaua de la Buc, coperită cu foie veștede și atât de pustie că și-ar veni greu să crezi că e numai la 4 leghe de Paris, podișul mare, rodnic și trist, care se 'nalță în jurul orașului din toate părțile, începe numai de cât. Pomi cari nu se prea văd și petele cenușii ale mlaștinilor îi dau pe ici pe colea o înfățișare de mahnire deosebit de pătrunzătoare în vremea asta a anului, când norii sunt groși, văzduhul plin de umezeală, chiar când nu plouă, încercat de boarea amară, dar destătoare, pe care dau, din țarina muncită de curând, plantele cari sufăr, fiind-că au să moară.

Nu departe de o baltă de acestea, pe o liveze încă verde, deosebit o juvenă și mai ciudată și mai uimitoare de cât peștele care plutea în văzduh. Învățați, cutezători plini de închipuire, spun că într-o bucată foarte veche a istoriei pământului au trăit insecte uriașe, cari erau singurele viețuitoare în stare a răbda o atmosferă umedă și arzătoare: gândaci și falene nemăsurat de mari, zburând de-asupra mlaștinilor mari, ca niște oceane. Una din acestea părea a fi învia.

Închipuiți-vă un fluture uriaș, gălbui, la trup de două ori mai gros de cât trunchiul omului, lung de zece metri, cu aripi înguste de aceeași mărime, și cu două perechi de antene, în vârful unui căpșor negru. Sta lungit pe iarbă, nemișcat, obosit par'că; apoi de odata face un zgomot dojenitor, necăjit și ciudat întocmai cu al unor insecte, în clipa când se pregătesc a-și lua zborul. Și, în adevăr, începu s'alerge pe jos c'o iuteală de necrezut, sprijinit pe două perechi de labe, puse una înaintea și alta d'înapoi — mai pe urmă am văzut că erau două perechi de roți ușoare, și pe vârful uneia din aripi. Ast-fel făcea cu ușurință cercuri în jurul elesteului, și, curând, aripa sprijinită de pământ,

se 'nalță. Iuteala a crescut și mai mult. Antenele se mișcă încoace și 'ncolo, văzu că avea patru, nu două — în adevăr o elice — și pe un plan foarte puțin plecat, fluturele se ridică: zbură acum! Era chiar la cinci sau șase metri de-asupra pământului și iuteala-i creștea mereu.

În câte-va secunde, străbătu aproape o sută de metri. În mijlocul spatelui era un om, ascuns mai bine de jumătate înăuntru, tocmai între cele două aripi. Omul făcu o mișcare neînsemnată și fluturele se întoarse prin văzduh, tocmai ca o falenă, când zboară spre o lampă; altă mișcare tot așa de neînsemnată și se sui puțin mai sus; încă una și se coborî, lăsându-se ușor pe pământ.

Un țaran care trecea cu căruța, oprise căl. Sări jos, alergând cu mâinile ridicate și cu ochii holbați. Făcui la fel și ajunserăm la insecta măestrită, ca o jucărie japoneză, văzută printr-o cupă ca s'o mărească mai bine de o sută de ori. Brațele elicei tot se mai învârteau nișel, când un tânăr eși din fluture și ne salută ridicând cozorocul unei chive de piele, care-l da înfățișarea unui războinic din vremi apuse.

Viitorul aeroplanelor

Era Robert Esnault Pelteris, care a lucrat vre-o cinci ani la acest aeroplan. El a născocit tot: și forma și motorul foarte ușor și cârma. Farman a străbătut de curând o întindere mai mare și, de așa fi fost față la încercarea lui, v'as fi vorbit de dansul. Dar n'am de gând să împart premii ori să discut valoarea acestor mașini. Am fost de față, fără voie, la o privești de care oamenii nu s'au bucurat încă și încerc s'o dau prin vorbe, cum pot.

Robert Esnault Pelteris ne vorbea de încercările sale ca de un lucru foarte firesc, cu multă modestie, dar și cu încredere.

— De motor, zice Pelteris, sunt foarte mulțumit, nu mai e nimic de schimbat. Merge regulat, dă tref-zeci de cai putere, cântărește patru-zeci și cinci kilograme și ridică trei sute. Aeroplanul are forma cea de pe urmă. Mai rămâne să învăț cum să mă slujesc de el. Cât timp îți trebuie până să știți să-ți țit echilibrul pe bicicletă? Și totuși pe bicicletă, e vorba numai să nu cazî nici la dreapta nici la stânga: aici, am grijă pe de asupra, să nu mă cobor sau să mă urc. E lucru de obișnuință; omul e încă nepriceput în meșteșugul zburătoarelor.

E încă la început, și nu e pasăre și nici va fi vre-o dată. Va avea numai mașini de zburat. Și nu e tot una. Pasărei nervii îi dau de știre, ea își simte greutatea, mișcările, aripele, până și cea mai ușoară pană. Creierii ei își dau seama de toate pozițiile ce ia trupul. Pentru a cârmui aceste mașini zburătoare, lipsite de simțire, omul va înlocui sistemul nervos, pe care mașina nu-l are,

prin luare aminte și experiență, printr'un fel de geniu intelectual și muscular tot-d'o-dată. Va trebui ca mecanicul să fie întocmai ca un maestru de scrimă, dar mai mult cu spirit de combinație de cât cu putere. Pentru acei ce iubesc încordarea fizică în lucrare, problema e plină de interes și de aceea se va da cea mai deplină frumusețe omenească deslegărei.

În timp ce mă căzneau să-mi domiresc aceste gânduri, Esnault-Pelterie zicea liniștit:

— Cu cât mașina se va ridica mai sus, vreau să zic la două sau trei sute de metri de la pământ, și, cu cât va

merge mai iute, de pildă c'o înțelă de o sută-cinci-zeci până la două-sute de kilometri pe ceas, cu atâta va fi mai în siguranță. Cât mai trebuie până să ajungem acolo? Cel mult câți-va ani. De crezut că puțin de tot.

De oare-ce, poate, copiii noștri nu vor mai simți bucuria uimirei, căci vor vedea, fără a se mai minuna, pasări de acestea măestrite prin văzduh, am scris aceste rânduri ca să știe entuziasmul ce l'a simțit un trecător, pe drumul de la Buc la Satory, spre sfârșitul lunii lui Octombrie din anul '907.

Suverana Travancorei

SUVERANA TRAVANCOREI

Cu toate că cititorii ziarului nostru trebuie să știe că Travancora este unul dintre principalele state indigene ale peninsulei hindustanice, credem că e nimerit să spunem aici câte-va cuvinte

înainte de a face prezentarea reginei statului.

Travancora este situată în regiunea Madras. La ultimul recensământ număra mai bine de trei milioane de oameni.

Chiar cifra aceasta este îndestulătoare pentru a ne arăta importanța statului;

trei milioane de locuitori!.. Norvegia nu s'a ridicat nici odată până la această cifră.

Acest stat indian, guvernat de multă vreme de către dinastia Kshatriya, care a dat șefi și principatelor vecine, își datorește prosperitatea actualului său suveran, maharaiaul de Travancora, care și-a găsit în soția sa o demnă tovarășe pentru înalta sa menire.

Principesa Karchiyani, al căreia portret suntem fericiți că l' putem publica, este o femeie de mare valoare. De altminteri dînsa aparține castei «luair», renumită în întreaga Indie pentru calitățile sale intelectuale și artistice.

Să nu credeți cum-va că voim să atribuim reginei niște laude nemeritate; aprecierile noastre sunt bazate pe fapte sigure, pe cari la nevoie toată lumea le-ar putea controla.

De foarte tinără încă regina s'a distins prin calitățile ei muzicale. Când s'a dus în Anglia, acum câți-va ani, a urmat cu o adevărată patimă cursurile colegiului de muzică din Londra—stabiliment aralog cu conservatorul de muzică din Paris.

La sfârșitul primului an școlar trecu examenele cu un brio desăvâșit și plecă în țara sa, ducând cu sine diploma de pianistă.

Dar instrumentul favorit al principesei Karchiyani nu este pianul; ea are o adevărată patimă pentru «veena», un fel de vioară indigenă, pe care o vedeți în mâinile sale.

Consoarta puternicului maraiach nu se mulțumește numai cu aceste două talente; ea mai are și o voce admirabilă, pe care a știut să o cultive cu o adevărată metodă.

Rarii europeni cari au putut-o auzi, spun minuni despre talentul ei de cântăreață.

Afară de acestea regina mai posedă și talentul de a desemna. Operile sale, expuse anul acesta într-o galerie din Madras, fără ca să fie semnate cu vre un nume, i-au adus mai multe recompense.

Așa stând lucrurile, cum să ne mai mirăm când auzim că cele trei milioane de supuși sunt mândri de regina lor?..

Costea.

Lucruri care dispar

Iată încă ceva din bătrâna Africa, care dispare, dar de astă dată nu cred să fie cine-va care să manifeste vre-o părere de rău.

Europa, care în secolul trecut a luptat cu atâta energie pentru distrugerea sclaviei, a fost silită în urmă să îngăduie această sclavie sub forma deghizată a cumpărărilor de bună voe, dar de astă dată nu mai erau Beduinii arabi aceia cari făceau rușinosul comerț de carne omenească, ci însuși albi. Mai ales în

Congo traficul acesta luase niște proporții înspăimântătoare.

Acolo imensele păduri de arbori de cauciuc atrăgeau lăcomia europenilor, fie că erau veniți acolo ca funcționari ai Statului, fie că plecaseră cu gândul de a face comerț, toți erau lacomi și ar fi voit să strângă o cantitate cât mai mare din seva prețioșilor arbori pentru a se putea îmbogăți cât mai repede.

Dar de unde brațele necesare pentru a recolta prețioasa sevă? Brațele negrilor se ofereau de la sine. Fie-care negru cumpărat și angajat la recoltarea cauciucului era obligat ca într'un anumit timp să producă o cantitate determinată de materie. Erau stabilite anume regulamente și orî și cine ar fi îndrăznit să le calce era pedepsit cu severitate. Procedeele faimoasei societăți de concesiuni «Abir-Abir» au devenit celebre. La fiecare cinci-spre-zece zile, povestește un consul englez, gardienii însărcinați cu supravegherea pădurilor, aduceau indigenii cărî trebuiau să meargă la culesul cauciucului.

Nenorociții mergeau militărește precedați și urmați de câte un pluton de soldați cu baioneta la armă. Unul din aceste grupuri de indigeni conținea în termen mijlociu cam două sute cincizeci de oameni; când îi vedeai mergând, aveai impresia unui convoi de condamnați la galere.

Am văzut — povestește același consul, — niște lucrători de cauciuc, duși pe brațe de tovarășii lor, atîta de rău fuseseră maltratați. În mai multe rânduri de asemenea mi s'a întâmplat să văd oameni bătuți până la sânge și așa de chinuți în cât nici nu se mai puteau țiri pe picioare; mă interesam întotdeauna, întrebam care să fie cauza acelor nenorociri; mi se răspundea cu un aer misterios un singur cuvânt: «cauciucul».

Pentru mai multă siguranță că lucrările se vor executa la timp, unii speculatori au introdus mijlocul practic al zăloagelor. Fie-care familie indigenă era obligată să dea cel puțin unul dintre membrii ei, care să stea în permanență sub paza puștilor soldaților, puternicilor exploatatori ai pădurilor de cauciuc. În modul acesta căpătau siguranța că vor avea brațe suficiente pentru lucru și puteau negocia în voe cu fabricanții din Europa încheind tranzacții pentru niște cantități fabuloase de cauciuc.

Din fericire abuzurile, care zilnic se făceau aruncând groaza printre negri, au avut darul să deștepte indignarea cătorva oameni de inimă. S'au făcut câte-va anchete, s'au aplicat unele pedepse celor mai vinovați și s'au mai moderat severitatea regulamentelor; nu e mult, dar orî și cum tot s'a făcut un pas înainte.

Să sperăm că va veni în curând o vreme, când mai pre sus de dorul sălbatic de câștig al unor speculatori lipsiți de inimă, vor fi puse cerințele civi-

lizației moderne, care luptă fără șovăire pentru principiile de fraternitate între oameni și nu îngăduie ca unul să fie chinuit și spoliat pentru folosul altuia.

Victor

MISTERELE PAGODEI

Pinang sau Paulo-Pinang, este o insulă de pe coasta vestică a peninsulei Malezia, de care nu este despărțită de cât printr'o strîmtoare destul de îngustă, mai cu seamă în partea sa nordică.

Insula aceasta, care se bucură de un climat foarte sănătos, face parte din coloniile engleze ale strîmtorilor. După Singapore, este colonia cea mai importantă din Sehlments.

Insula este foarte muntoasă și înălțimile care înconjoară capitala Pinang sunt acoperite de păduri dese de palmieri și de o mulțime de alte esențe tropicale ale cărora trunchiuri sunt înălțuite de orchidee și de fugere.

Sunt niște locuri foarte plăcute și de aceea cu bucurie am primit știi că «Oceanianul» care ne transporta la Hong-Kong era silit să se oprească o zi sau două la Pinang pentru repararea unei avarii.

Pinang-ul are o înfățișare cu totul europeană, aproape toate casele au câte o mică grădiniță cu arbori fructiferi.

Numai cartierul chinez lasă de dorit ca curătenie și ca igienă.

Indată după masă ne-am retras cu toți în camerele noastre pentru că afară vremea era furtunoasă. Aș fi voit să adorm; dar peste puțin am fost silit din pricina prea marei călduri, să-mi părăsesc camera și să es pe verandă.

În cele din urmă am ajuns în grădină, împreună cu patul meu, și acolo am adormit adânc.

Pe la orele trei dimineața, deșteptându-mă, am văzut agitându-se la o mică distanță de mine prin aleile nisipoase, vre-o cinci-spre-zece șopârle.

Luna lumina ca în plină zi. Un moment am privit mișcările tiritoarelor. Și fără îndoială că nici nu m'aș fi gândit să le întrerup jocul, dacă n'aș fi băgat de seamă că unele dintre ele încercau să se urce spre mine.

Am făcut câte-va mișcări brusce și în două secunde reptilele fugiră de parte.

A doua zi dimineața, pe la orele șase, d. Candell, gazda noastră, veni să ne înștiințeze că totul era gata pentru vizita proiectată la cataractă, care împreună cu pagoda de la Sugora, constituie marile curiozități ale Pinangului.

Trăsura noastră se opri la o mică distanță de munte. Ne-am coborît în fața unei barate chineze, câți-va daneji, goi până la cingătoare, ne întovăreau.

Am mers înainte pe jos, cu toate că

era încă de dimineață, soarele ardea cu putere.

Peste puțin, intrăram în pădurea virgină și apucăram pe o cărare care șerpuia printre copaci.

Urcușul era greu, dar după oare-care storiări, cascada începu să se zărească printre copaci, și restul drumului fu făcut aproape fără nici o greutate.

In interiorul templului europenii nu pot pătrunde

Lângă cascada, se înălța o mică pagodă budistă. Peste o jumătate de oră, ne urcam din noș în trăsura pentru a urca una din coastele «Pinang Hillo», unde, untr'o înfundătură ascunsă, se află misterioasa pagodă Sugora, pe care voiam s'o vizităm.

Pe măsură ce ne urcam, drumul devenea tot mai bun, fără ca vegetația să pierdă ceva din splendoarea ei.

Templul Sugora

Când drumul a devenit prea îngust, ne-am coborît din noș și după un drum ușor cu piciorul, am ajuns în vârful unui platoș de pe care ni se oferea o panoramă splendidă.

Dar pagoda n'o zăriam nicăeri.

Atunci călăuza noastră ne arată niște

trepte largi, în vârful cărora se înalță două coloane sculptate.

Era intrarea pagodei Sugora, pe care o zărirăm în fine, ascunsă în mijlocul unei vegetații bogate. Trebui să coborâm mai multe trepte de piatră, de care își ștergeau picioarele toți credincioșii veniți să se scalde în lacul sfânt, care se află în apropierea oricărei pagode.

Am pătruns într-o galerie pe jumătate ruinată, care ne-a condus până în centrul monumentului.

Pagoda aceasta nu este, cum s'ar putea crede, un monument izolat și exclusiv consacrat cultului.

Sunt aici, într-o serie de curți concentrice, locuințele preoților brahmani și a familiilor unora dintre preoții decedați, care s'au bucurat de o faimă mai mare.

Curțile acestea închise de niște ziduri înalte, corespund între ele prin mijlocul unor porți monumentale. În partea centrală se află sanctuarul, a cărui intrare este interzisă profanilor.

Aici sunt expuși cei mai bogați idoli, pe care abia îi poți zări, din pricină că sanctuarul este foarte prost iluminat.

Interiorul pagodei, cu toate acestea, este cât se poate de însuflețit; tobele bat fără încetare în adâncimele nevăzute ale sanctuarelor.

Numeroșii pelerini, purtând la gât ghirlande de flori, mișună în toate direcțiile.

În mijlocul acestei mulțimi noi suntem singurii europeni; drept credincioșii ne privesc cu curiozitate, dar fără nici o dușmănie; cu multă bună voință ne arată locurile în care nu putem pătrunde, pentru că le-am profana prin prezența noastră.

Peste tot domnește cel mai complet mister. Chiar modul de așezare al coloanelor—care sunt foarte numeroase—are în el ceva ascuns, ceva care te face să te gândești la o lume întreagă de închipuire.

Când ești din pagoda misterioasă de la Sugora, cu creierul înfierbântat, ți se pare că tu însuși ai devenit o ființă misterioasă și demnă de respect.

E influența mediului, de care nu pot scăpa nici chiar oamenii care se bucură de multă energie sufletească.

În seara acelei zile trebuia să aibă loc în pagodă o serbare de noapte, cu focuri de artificii; dar, spre marea noastră părere de rău, nu puteam rămâne, pentru că aveam un itinerariu de mai înainte stabilit.

Am plecat, ducând cu noi numai sentimente de admirație.

Blaz.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

— Aici trebuie să fie, zise acela care luase cel dintâi cuvântul.

Fără să-l răspundă, tovarășul său descălecă, și examină rând pe rând toate cadavrele.

— Nu, nu sunt aici! exclamă dînsul cu veselie; să mergem mai departe.

Cercetară pretutindeni, dar nu descoperi nimic.

De-odată văzură câte-va tufe de iarbă mișcându-se, și ascultând cu atenție, deosebiri niște pași.

Se îndreptară într-acolo și ajunseră pe țărmul mlaștinei.

— Un banado! exclamă cel mai tânăr dintre ei, cu un gest de spaimă.

Și cu un strigăt de disperare:

— Gerald este mort! Cadavrul său este acolo în mlaștină! Oh! sărmanul Gerald!

— Cine știe? murmură celalt, cu o voce abia distinctă.

Și plecară înainte, făcând un înconjur pentru a ajunge mai aproape de mlaștină.

În cele din urmă, fură nevoiți să renunțe la cercetări.

— Mil demonios! însă acela dintre cei doi, care manifestându-și durerea într'un mod mai puțin zgomotos, suferea poate mai mult de cât celalt; dacă îl voi regăsi vre-odată pe Gutierrez, îi voi smulge inima înainte de a-l găui. «O jur!»

CAP. VII.

Broaște gigante. — O lecție de filantropie. — Luntre improvizată. — Remorca. — Armata franceză. — Mirarea lui Trompet. — Victimele unui miragiū. — Spre munte. — Mexicani. — Într-o grotă. — Quator armonios.

Abia se culcaseră la pămînt prietenii noștri, după frumoasa farsă pe care Blanblanc o jucase mexicanilor și auziră un zgomot ușor în direcția mlaștinei.

— Parc'ar fi niște lăcuste, zise Trompet, aducându-și aminte de Algeria.

Luna răsărise.

La lumina ei palidă prietenii noștri putură vedea înaintând niște umbre enorme.

Sunt niște popotami, murmură Trompet, niște cai de fluviu. Căpitanul meu mi-a spus într-o zi când pândeam bestiile acestea, în grădina Plantelor, la Paris. Sunt niște animale teribile când se necăjesc; nu pot fi ucise de cât cu foarte mare greutate, din pricină că pielea lor este foarte groasă, și gloanțele n'o străbat.

«Să nu tragi în ele, Blanblanc.

Celalt răspunse surâzând:

— Aici, dragul meu Trompet, animalele acestea sunt numite cai de mlaș-

tină, și dacă este adevărat că gloanțele nu le străbat pielea, nu este mai puțin adevărat că sunt niște animale pline de blândețe.

Mișcându-se cu încetineală, monștrii se îndreptau spre rezervoarele de apă-miel.

— Cum aș vrea să fiu eu în locul lor, zise Trompet, care din noți începuse să fie chinuit de sete.

— Aceasta tocmai din pricină că ai băut prea mult odinioară. Aguamielul este un fel de sirop, care mai mult îți înșală setea. Veți vedea bestiile; după ce se vor sătura, se vor duce spre munte unde găsesc apă de izvor.

— E un lucru pe care nu-l știam, zise Chapardo, cu vocea puțin cam prea tare.

— Ai de gând să tac, animalule, murmură Trompet; ne vor auzi popotami.

— Poți să le strigi în ureche cât vei pofti; animalele acestea sunt surde.

După ce se săturaseră bine, mastodontii se întorceau acum pe același drum.

— E rîndul nostru, zise Blanblanc, cu voce tare.

Și după ce se înarmă cu o ramură lungă, încălecă pe spatele unuia dintre animale.

Gerald și Chapardo îl imitară fără multă întârziere.

Singur Trompet rămăsese cu gura căscată, mirându-se de îndrăzneala tovarășilor săi și de faptul că nu-i vedea încă morți.

-- Haide, grăbește-te, îi zise Chapardo; trenul este gata de plecare.

— Așa dar, nu sunt popotami?

— Nu, dragul meu; sunt pur și simplu niște broaște țestoase.

Uluit, Trompet se urcă pe spatele uneia din acele reptile monstre, ale cărora carapace măsoară un metru de înălțime.

Ca și tovarășile sale, broasca își strânse membrele, și rămase nemișcată.

— Mi se pare că se înăbușe, zise fostul zuav, care începuse acum să se dezmeticească.

— Face pe moarta, zise Blanblanc; dar te asigur că vei deștepta-o îndată cu o lovitură de carabină bine aplicată.

În aceeași clipă, Trompet sărise la pământ și-și ridicase carabina.

Blanblanc îi văzu gestul și se repezi îndată spre tovarășul său.

— Ce voești să faci?

— Privește colo! răspunse Trompet. Lasă-mă să-ți trimet un mic semn de prietenie.

Și arată cu mâna un soldat, care stătea cu capul întins înaintea silindui-se să prindă vre-un zgomot, pentru a descoperi prezența fugărilor.

Sărmanul soldat era în plină lumină și fără îndoială că glonte de zuavului l'ar fi ucis pe loc.

Dar Blanblanc se puse cu hotărâre, în fața lui Trompet.

— Ce ți-a făcut omul acesta? îl întrebă dânsul.

— Ce mi-a făcut? răspunse Trompet, mirat; nimic... Dar este dușmanul meu.

— Amice, răspunse celalt, cu vocea plină de blândețe, soldatul trebuie să asculte de ordinele pe care le primește.

Dupe terminarea războiului, omul acesta se va duce să își regăsească soția și copiii, care poate acum îl așteaptă plângând.

— Așa este, murmură Trompet; dar războiul...

— Războiul, amicul meu, înseamnă stăpînirea oamenilor prin oameni, înseamnă semănarea doliului în toate familiile. Victoria este a acelei națiuni, care a rămas cu mai multe văduve și cu mai mulți copii orfani.

Trompet nu știa ce trebuie să creadă.

— Așa dar, să nu-lucid?

— De vreme ce dânsul nu ne-a atacat...

— La urma urmei, să fie și cum zici tu.

Fostul zuav se urcă din nou pe broasca sa, murmurând:

— Dacă toată lumea ar cugeta la fel, atunci n'am mai avea război. Atunci la ce ar mai putea servi soldații? Blanblanc nu știe ce vorbește.

După instrucțiile date de Blanblanc, carabinele începură să manevreze pe spețele broaștelor, și acestea se puseră în mișcare.

Se îndreptase spre Banavo, mergând una dupe alta, pe un teren solid, călăuzite numai de instinct.

— Dar obositor drum!... murmură Trompet, după câte-va momente. Când la dreapta, când la stânga, când în jos, când în sus, par'că aș fi pe o cămilă.

Voi descăleca și voi merge pe jos; mai bine este așa.

— Nenorocitele! îi strigă Blanblanc, nu te mișca. De ambele părți ale drumului este o mlaștină teribilă, în fundul căreia ai dispărea îndată.

Trompet, care era gata să descălece, se prinse și mai bine de carapacea broaștel.

La două ore dimineața, după patru ore de drum, broaștele străbătuseră cei opt kilometri de drum.

Acuma, păreau că își iușesc mersul.

— Cămila mea a pornit-o în galop!... strigă trompet, mereu glumeț.

— Dacă este așa, să descălecăm, răspunse Blanblanc, vesel și dânsul. Căi au început să miroasă apa; trebuie să-i ducem la grajd.

Amicii noștri descălecară; după cere-

rea indianului, își uniră forțele și cele patru broaște fură răsturnate pe spate.

— Și-acum? întrebă fostul zuav.

— Ne vom mai servi de ele pentru a trece pe cel-lalt țărm, răspunse Blanblanc.

În adevăr, puțin mai încolo, era un rîu adânc, pe care cele-lalte broaște, rămase libere, îl trecură cu ușurință.

— Hm! înoată bine, animalele acestea! zise Trompet, dar nu știu dacă ne vor putea duce cu toate bagajele noastre.

Dar abia pronunțase Trompet cuvintele acestea, și Blanblanc începu o operație curioasă.

Cele patru broaște fură decapitate, și carnea tăiată cu cuțitele.

Carapacele rămase goale prezentau aspectul unor bărci.

Operația aceasta dură timp de trei ore.

Când totul fu gata, carapacele fură transportate pe țărmul rîului, și Blanblanc spuse tovarășilor săi că puteau să se urce în bărci.

Pentru mai multă siguranță, aceste bărci de o specie nouă, fură legate una de alta; Blanblanc mergea în frunte, conducând mica flotilă cu ajutorul unei crengi.

Trompet, cu toate că primise ordinul de a sta nemișcat, în cele din urmă își perdu răbdarea și-și scoase capul înainte.

De odată, se auzi o exclamație de bucurie.

— Sunt soldații noștri! Sunt zuavi!

«Sunt francezii! Este armata franceză!»

— Nu te mișca, mai așteaptă încă!.. strigă din nou Blanblanc.

Și indianul își iuși mișcările; peste puțin tură la țărm.

— Trăiască Franța! În adevăr, un regiment întreg de artilerie venea spre ei. Un stindard flutură în aer.

— Este stindardul zuavilor! exclamă Chapardo, entuziasmat și dânsul.

Gerald privea cu uimire trupele; tânărul nu mai văzuse nicădată atîta armată regulată.

O întrebare îi ardea buzele, dar nu îndrăznea s'o formuleze.

În cele din urmă își făcu curaj.

— Este vre un general?

— Miș de bombe! exclamă Trompet. eu uitasem cu totul de mișelul acela... Ia să văd!...

Și ducându-și mâna la ochi, privi înainte, pentru a-și da seamă dacă era acolo un regiment întreg sau numai un batalion.

Dar cu toate silințele ce-și dădu, nu putu deosebi nimic.

— Ce dracu! Nu cum-va am orbit?

Se întoarse în partea opusă, privi din nou dar tot în zadar.

Un tremur îi cuprinse corpul; era aproape să cadă.

— Morți! exclamă dânsul. Morți!

— În fața acestui tablou tragic, Blan-

blanc rămase o clipă gânditor; apoi izbucni într'un hohot de rîs omeric.

— Mare prost ești, Trompet!

— Eu? exclamă Trompet, rănit în convingerile sale.

Nu mai cu mare greutate indianul îi putu explica, că ceia-ce văzuse dînsul nu era de cît un miragi. Armata franceză trebuia să fie acolo, unde-va, la o distanță de câțiva kilometri.

— Nu pot pricepe cum se petrec lucrurile, murmură fostul zuav.

— Dacă doctorul ar fi aici, ți-ar explica teoria mirajului, răspunse Chapardo.

În timpul acesta, Blanblanc ascunsese carapacele în niște stușuri.

— Acuma, zise dînsul tovarășilor săi, trebuie să alergăm cât mai repede; aici suntem prea expuși.

Detășamentele de cavalerie au obiceiul să meargă de multe ori pe lângă cursurile de apă pentru a-și adăpa caii; am putea fi lesne văzuți.

Mai bine e să ne retragem spre munți și să ne odihnim.

(Va urma)

UN POPOR ECONOM

Africa australă germană, de două ori mai mare de cît metropola, Germania, este locuită de vre-o două sute mii de

Două mirese ovampos

indigeni, împărțiți în trei ramuri sau familii diferite: Hotentoii, ovampoșii și hereroșii.

Ovamposii locuiesc partea septentrională a coloniei germane, mărginită de fluviul Kunene. Mai puțin supărați ca hereroșii de invaziunea albă, ei au rămas pînă acum în buni termeni cu europenii. Căci negrul, orî-ce s'ar zice, nu e agresiv de cît față de fratele său de rasă.

Ovamposii sunt, de alt-fel, oameni foarte veseli, frumoși, zdraveni, de și micî de statură, și trăesc din pescuit și vânătoare.

Ilustrația noastră reprezintă două fete ovampose în toaleta lor de... mireasă.

Este inutil să mai spunem cît de economică este această toaletă și cît diferă ea de aceea a mireseilor europene—lucrul de alt-fel se vede și din ilustrație.

Siretenia negustorilor arabi

Se știe că, corporațiile tunisiene își au fie-care un fel de sindic, care regulează diferitele diferențe dintre negustori, precum și bunul mers al fabricațiilor.

Dintre sindicii aceștia, o importanță mai mare au mai cu seamă aceia care sunt însărcinați cu supravegherea articolelor de alimentație.

Alimentația orașului Tunis a fost în toate timpurile obiectul îngrijirii beilor și a guvernelor lor.

Francezii, sosind în oraș, au găsit instalat un control al industriilor și al comerțului produselor destinate să fie consumate de populație.

Guvernul protectoratului a avut bunul simț de a lăsa organizația aceasta în starea în care o găsisese.

Mai de mult, nu era de cît un singur sindic al alimentelor. Dar, în timpurile din urmă, cetatea luând o dezvoltare mai mare, generalul Kleir-Ed-din, prim-ministru de la 1876, decise ca pe viitor să fie trei sindici, aleși dintre ofițeri ruși în disponibilitate.

Să-l luăm mai întâi pe cel mai indispensabil dintre comercianți, butarul, și să vedem în ce mod procedează sindicul pentru a stabili o taxă de vînzare a pâinei.

Impreună cu cadiul și cu șeikul controlorilor, sindicul se duce în piața cerealelor și cumpără o cantitate oare-care de grîne, după aceia se duce la moară, macină, fabrică câte-va zeci de pâini și făcând toate socotelile cheltuelilor, fixează prețul pâinei.

Acuma mai rămâne să se îngrijească de respectarea taxei și de verificarea calității măturilor. Pentru aceasta, sindicul face numeroase turneuri de inspecție, cântărind pâinile și gustându-le chiar.

Orî-ce fraudă asupra prețului, greutatei sau calității este sever pedepsită.

Orî-ce butar, dovedit că a voit să înșele pe cumpărător, amestecând materiile străine în făina cu care a fabricat pâinea, este pedepsit fără întârziere.

Mai înainte sindicul mergea în vizitele sale întovărășit de un fel de călău, care aplica pedeapsa celui vinovat în plină stradă, judecatorul fixa un anumit număr de bastoane, și sentința era fără apel.

Astăzi se aplică numai amenda și confiscarea pâinilor care nu îndeplinesc condițiile reglementare.

De obicei, pâinea confiscată este dată animalelor; au însă dreptul și cerșetorii s'o cumpere cu un preț scăzut.

Măcelarii sunt și ei tot așa de șireți ca și butarii; de multe ori carnea de oare este dată drept carne de miel.

Carnea de oare, ne-fiind căutată, se vinde cu un preț scăzut; măcelarii, pentru a înșela supravegherea controlorilor, cumpără oi și le îmbracă cu pieile de miel.

Cumpărătorul dacă vrea să nu fie înșelat, trebuie să ceară ca să se taie carnea în bucăți, în fața sa.

Aceia care vînd carne veche, sunt foarte aspru pedepsiți; nu numai că li se confiscă carnea, care este imediat distrusă, dar sunt condamnați și la închisoare.

În caz de recidivă, sunt opriți de a mai exercita în viitor meseria de măcelari.

Bine înțeles că controlul acesta se execută numai asupra negustorilor musulmanî. Creștinii și evreii sunt supuși numai la verificarea măsurilor.

Înainte de 1888 toți măcelarii tăiau în propria lor curte animalele de care aveau nevoie. Dar de atunci s'au înființat abatorii imense, avînd compartimente speciale pentru toate religiile existente în Tunis.

Mai are mult de lucru și sindicul importantei corporații a Kaonadjailor.

El trebuie să verifice calitatea cafelei în toate prăvăliile și cafenelele și să vadă dacă nu cum-va este amestecată cu materiile străine.

Se știe că mulți cafegii amestecă diverse substanțe în cafea, substanțe de multe ori vătămătoare sănătății.

Sindicul nu este ținut să guste băutura pentru a-i constata calitatea. Când fraudă este evidentă, contravenientul este condamnat la închisoare. De multe ori se închide chiar localul.

Așa se petrec lucrurile cu toate comerțurile și meseriile; în asemenea condiții, este lesne de înțeles că contravențiile nu se prea înmulțesc.

Și se poate spune cu drept cuvînt că Tunisul este un oraș fericit!

Norma.

MODA ÎN HERȚEGOVINA

Herțegovina, care poate fi considerată ca portul cel mai înaintat al islamismului în Europa, este una din acele țări ne-

norocite care nici nu știu bine de ce stăpîn trebuie să asculte.

Teoreticește vorbind, locuitorii Herțegovinei fac parte din imperiul otoman; tradițiile de rasă, ca și religia, îi leagă de asemenea de imperiul otoman.

Dar în urma războiului turco-rus un congres european a crezut că este bine să încredințeze Herțegovina Austriei. O parte din ea a fost trunchiată pentru a fi alipită de Munte-Negru, fericitul stat al Europei.

O femeie în toaletă de stradă

Herțegovina este poate singura țară din lume în care întâlnești cea mai mare diversitate de rase; fenomenul acesta este datorit atât numeroaselor invaziuni care au dezolat ținutul de la căderea imperiului roman, cît și situației topografice.

În adevăr, regiunea fiind foarte muntoasă, fie-care vale este strînsă între niște munți aproape inaccesibili. Așa se face că fie-care vale este locuită de o populație care n'are aproape nici o legătură cu triburile învecinate.

Așa se explică cum de n'au putut potoli armatele otomane teribila răscoală de la 1878.

Credincioșii prescripțiilor ordonate de Coran, femeile nu es nici odată din casă de cît îmbrăcate într'un soi de halaturî lungi, care le ascund complet forma corpului. Chiar figura este acoperită, nelăsându-se libere de cît gura și nările.

Față de aceste costume riguroase, este de preterat «haikul» femeilor turce, care îți îngăduie cel puțin să întrezărești adâncul unor ochi admirabili!

V. F.

Cum se luptă animalele

Elefanții și tigrii

Animalele au același motiv de a se lupta între dănele ca și oamenii și luptele la care se dedau sunt adesea rezultatul rivalităților geloase. Elefantul, prin masa sa impozantă și forța sa imensă, este un teribil luptător al cărui colț sunt arme naturale.

Ca toate animalele cu copite, ca bivoli, cerbi și țapi, elefanții au obiceiul de a sări contra inamicului lor.

Lovitura trebuie să fie teribilă prin copleșirea lor întâi și pe urmă din cauza furiei care le mărește încă iuteala.

Elefantul rănit simte turbarea; el părăsește câmpul de luptă și distruge cu lovitură de trompă și de colț toți arborii ce-l întâlnesc în cale.

Invingătorul urmărește pe învins în mișcarea sa de retragere și încearcă a combate până la capăt.

Întâlnirea finală este aproape tot-d'una fatală și cel mai slab din două își găsește aci inevitabil moartea, dacă nu ajunge să scape prin fugă.

Domesticirea elefanților din India, servește astăzi a prinde pe cel-lalt elefant și la vânarea tigrilor, unde animalele arată calitățile de combatere de primul ordin.

În luptele între elefanți, animalul domesticit este tot-d'una cel mai tare, îndemânat de a da lovitură înțelepte pe care animalul sălbatic le ignorează.

În vânarea tigrilor, elefantul întoarce trompa sa, dar nu se servește de dânsa nici odată pentru luptă, numai colții săi servindu-l și de labe și de colț.

Exploratorul englez sir Samuel Baker citează cazul unui tigr, care atacase un elefant cu labele. Dintr-o săritură elefantul sfărâma colțul tigrului și se desfăcu din strânsoarea sa, pe urmă, întorcându-se către adversarul său îl dădu în corp o lovitură cu colț.

Un alt explorator, Herbert Ward, arată în descrierile sale de voiaj, o luptă de hipopotam în Congo pe o coastă de nisip.

Furia altor animale

Gurile lor se deschideau pe când își dedeau teribilele lovituri, cu singurul lor corn. Ei se ridicau pe labele de dinapoi și dădeau cu capul aproape să se răstoarne pe nisip. Lupta dură aproape o jumătate de ceas, apoi amândouă animalele, acoperite de sânge, pline de nădușală și răsuflând greu, se aruncară în

apă și dispărură într'un val de sânge.

Hipopotamul, pe care îl vedem aproape adormit în bazinele grădinilor de acclimațiune, este departe de a fi ceea ce este în libertate. Când este rănit, furia sa nu cunoaște limită.

Vânătorii de animale sălbatice spun că pielea hipopotamilor vânați de dâniș are adesea numeroase cicatrice de lovitură de elefant, mai adesea și de coarnele bivoliilor sălbatice.

Se spune despre bivoli sălbatici că sunt demoni încarnați când se pregătesc de luptă. În luptele la care se dedau împreună între dâniș ei dau cu coarnele și adesea acestea se încrucișează. Ei sunt atunci la nivel și se forțează de a face pe adversarul său să se dea îndărăt și de a-l trânti printr-o lovitură de corn.

Vânătorii pot ast-fel să se apropie de dâniș, fără ca ei să înceteze de a se lupta și fără să-și dea seama de prezența lor.

Când un bivol sălbatic atacă un hipopotam, se vede adesea restul turmei oprindu-se la distanță, observând loviturile, fără ca să ia parte la luptă. Dar hipopotamul știe asemenea să muște cu botul său imens și nu sunt bucățele mici acelea pe care le ia dânsul atunci și se poate chiar vedea enorma sa gură când o deschide pentru a o căsca.

Bivoli și lei

Bivolul din Africa este un adversar

temut pentru leu și acesta n'are puțin de lucru dacă nu răușește din prima lovitură să sară peste animal și să-l sfășie cu dinți. Exploratorii găsesc adesea unul lângă altul, scheletele unui leu și unui bivol, care spun destul despre lupta teribilă care a avut loc între dâniș și în care amândouă și-au găsit moartea. Leiul mai cu seamă se strâng adesea mai mulți împreună pentru a ataca un bivol și-și împart apoi între dâniș rămașițele sale, ceea ce dă loc la noi lupte între dâniș. Bivoli urmăresc asemenea pe tigr, când parvin a-l împiedica de a sări, de a sgăria și de a sfășia; ei se aruncă toți pe dânsul și îl sfășie cu labele lor.

Coarnele antilopelor negre sunt arme teribile.

Când acest animal se pregătește de luptă, el se lasă să cadă pe coadă pe cele patru labe, și mișcă repede capul de la dreapta spre stânga. Gâtul său este așa de mobil că este ușor de a lovi cu coarnele sale chiar coastele sale apărându-și ast-fel corpul întreg.

Vânătorul Selous citează cazul unei antilope care a omorât trei câini prin trei lovituri consecutive și de o altă care străpunsese ast-fel corpul unui indigen. Nu ar trebui să se judece dar antilopele după speciile din grădinele zoologice. În libertate, coarnele lor ajung până la un metru.

VIATA IN AMERICA AȘA CUM ESTE

— Urmare —

Expresiunea «good time» este pur americană. «Timp bun», nu este o traducere exactă. Prin aceste cuvinte americanul voeste să-ți dea ideea unei fericiri liniștite, a unei odihne meritate.

O fată înainte de căsătorie are «good time»; după aceea vin grijile și sclavia menajului. A veni cine-va la Paris, de exemplu, ar însemna iarăși «good time». Lucrătorii care câștigă 20 franci pe zi, — și de aceștia sunt mulți, — nu lucrează tot timpul anului, ca pe la noi; se duc și dâniș pe la băi, pe la prietenii; timp de o lună sau două au și dâniș «good time».

— Înțeleg foarte bine lucrurile acestea, îmi spunea expatriatul meu; când voiți avea și eu bani, voiți face ca dâniș.

— Trebuie să ai bani! zisei eu.

— O știu. Nu-mi lipsește de cât un mic capital pentru a începe și capitalul acesta îl voiți avea în curând!..

— Imprumută-te. Se pare că pe la d-voastră băncile dau cu multă ușurință bani oamenilor care au câte-o idee frumoasă.

— Este adevărat. Dar procentele sunt

marî și nimeni nu vrea să muncească pentru a plăti dobânzii altora.

Comparați pe funcționarul acesta cu colegii săi din Europa. Cel d'întâi, găsindu-se la postul său numai pentru moment, așteaptă un prilej fericit care să-l ducă pe calea bogăției; cel-alt, rezemnat la postul său, așteptând o pensie mizerabilă!..

Înmulțiți pe cât puteți comparațiile acestea și veți avea tipul general al americanului.

De la Pueblo la Kansas City este numai deșert, fără case, fără arbori, fără verdeață.

Statul Kansas a votat niște sume colosale pentru irigarea acestor câmpuri dezolate. Exemplul dat de mormoni era prea aproape și prea vorbă cu multă elocvență, pentru ca să nu fie imitat.

Mi se spusese de mai înainte că nu voiți vedea nimica nouă la Kansas-City. Dar mă încăpățanasem și voiam să constat adevărul prin mine însumi.

În adevăr n'am văzut nimic deosebit

În acest oraș; doar tramvaele sunt mai numeroase și populația mai vulgară.

Am căutat în zadar vre-o clădire care să merite a fi văzută și descrisă. În cele din urmă m'am oprit în fața vitrinei unui croitor. Era un negustor poet care își împodobește fereastra peste tot cu ghirlande de flori.

În vitrina unui bijutier am văzut un portret al președintelui Roosevelt, de-desubtul căruia se putea citi:

«Fotografia aceasta valorează două mii de dolari».

Bijutierul trecuse prin cravata d-lui Roosevelt un ac montat cu un diamant.

* * *

De la Denver înainte negrii reapar; în Far-West sunt puțin. Ne apropiem de regiunea marilor fluviu; iată din nou verdeață, arbori, câmpii bogate, pomi înfloriți. Era din nou primăvara pe care o lăsasem în dulce Louisiana, care mă părăsise în deșerturile Texasului, pe care o regăsisem în grădinele Californiei și o pierdusem pentru a doua oară în deșerturile Lacului Sărat.

Sosind la San-Louis am aflat că toți caii erau monopolizați pe timp de trei zile,—aceasta cu prilejul serbărilor date în onoarea d-lui Roosevelt.

În timpul acesta nu s'a făcut nici o înfrumusețare și vre-o sută de morți așteptau în liniște libertatea cailor pentru a putea fi conduși la ultimul locaș.

Am pășit pe trotuarele orașului cu plăcere. Știam că orașul acesta fusese fondat de francezi și eram cuprins de nostalgie. Uitam că fondarea aceasta avusese loc la 1764 și că nu fusese decât un singur stabiliment comercial; că în 1804, când Napoleon a cedat Louisiana Statelor-Unite orasul nu număra decât o mie de locuitori; uitasem toate acestea pentru a-mi închipui că sosesc într'un oraș francez. Ciudată mai este și nostalgia patriei!..

Este adevărat că am întâlnit în orașul acesta foarte mulți francezi,—francezi adevărați, parisieni pur sânge.

San-Louis este un oraș în care respiri mai liber, un aer mai dulce, mai puțin americanizat!..

San-Louis

Este o adevărată plăcere să vezi indignarea parisiienilor în primele zile. În zadar strigă dinșii și amenință că a doua oară nu vor mai veni în hotelul acela,—americani, care știu bine că nu sunt tocmai mulți aceia care vin de două ori în America, rămân nepăsători, flegmatici.

Mai cu seamă ora mesei este în adevăr provocatoare de ilaritate.

Să vezi mutrele bieților parisieni când li se pune dinainte o tavă mare, încărcată cu tot felul de mâncări.

Primele două-trei zile sunt numai strigate de protestare. În cele din urmă, în fața nepăsării uimitoare a patronului și

a oamenilor de serviciu, indignarea trece și încep glumele, spiritele.

Dar în fie-care zi sosind noui vizitatori, al în tot-d'auna spectacolul indignaților!.. Americanii s'au deprins cu protestările și ridică din umeri.

*

Fiind la San-Louis, trebuie să vizitezi fără îndoială lucrările expoziției. Arhitectul șef al desemnurilor expoziției este un francez, d. Masqueray, om foarte cult și inteligent.

Expoziția este instalată la câțiva kilometri de oraș. Cu tramvaiul electric ajungi într-o jumătate de oră.

Este o imensă câmpie de vre-o cinci sute de hectare, unde abia acum două ani se înălța o pădure.

Închipuiți-vă aceste cinci sute de hectare, mărginite la orizont de o colină în pantă, care va fi utilizată pentru o minunată serie de basenuri și de cascade. Multe palate sunt gata de pe acum. Șapte mii de oameni lucrează fără încetare.

Idealul americanului nu este numai de a face mai bine de cum s'a făcut înaintea lui, dar de a face și «în mai mare».

Iată unele cifre: Expoziția din Paris, din 1900, ocupa 130 de hectare.

Cea din Chicago 220 de hectare.

Cea din San-Louis ocupă exact 485 de hectare.

S'au clădit multe palate imense, care însă nu înseamnă mare lucru din punctul de vedere al arhitecturii, nefiind originale.

Aș fi fost să văd care ar putea să fie deosebirea între această expoziție și expoziția franceză.

Vor fi două deosebiri principale, care sunt foarte importante. Mai întâi, exponanții nu vor plăti locul pe care îl vor ocupa, și apoi li se va mai da în mod gratuit forța motrice și lumina.

Pe urmă, pentru a se asigura o expunere completă a mașinilor din lumea întreagă, direcția expoziției a scris pretutindeni că se însărcinează cu transportul, dus și întors, al tuturor mașinilor ce vor fi expuse. E în adevăr uimitor!..

O singură condiție este pusă: ca mașina să funcționeze în tot timpul expoziției. Dar cum forța motrice este furnizată gratuit, se vede bine că este o condiție foarte ușor de îndeplinit.

Vedeți ce mijloace știți să întrebuințați Americanii, când voesc să lupte împotriva bătrânei Europe.

De alt-fel, statele europene au răspuns cu destulă grabă invitației orașului San-Louis. Mai ales Germania.

Împăratul însuși s'a ocupat de aproape de această chestiune. Ca comisar general a fost numit un om care posedă multă experiență, d. Lewal. Omul acesta și-a luat rolul în serios, și și-a petrecut un an întreg la San-Louis. În modul acesta a putut obține multe avantaje pentru pavilionul german.

Centrul expoziției va fi pe o înălțime

a colinei despre care v'am vorbit. Aici se află palatul artelor frumoase. În fața acestui palat se află o foarte frumoasă colonadă, care va fi palatul Statelor-Unite, și al căreia centru se află format de sala serbărilor. De-asupra se află un turn.

Va fi turnul cel mai înalt din lume!.. Am vizitat șantierele expoziției, împreună cu d. Le Coeur, antreprenorul general al mai multor pavilioane de mare importanță.

Voiam să văd ce părere are omul acesta despre modul de a construi al Americanilor.

Am admirat împreună cu dânsul rezeziunea cu care se face totul, și marea dezvoltare ce s'a dat lucrărilor mecanice. Omul nici nu este zărit; dispăre aproape cu totul!.. În orice caz, efortul muscular este cu totul suprimat.

Acoperișurile sunt construite dintr'un fel de carton impermeabil. În chipul acesta, operația acoperirii se face foarte repede și nu este costisitoare.

La expoziția franceză s'a construit ca și cum pavilioanele ar fi trebuit să dureze secole întregi. Aici, cum trustul oțelului cere ca orice comandă să fie făcută cel puțin cu două ani înainte,—consumația fiind foarte mare—toate lucrările au fost făcute din lemn și au costat mult mai puțin. Fără îndoială că clădirile vor fi mult mai puțin solide; dar când este vorba numai de un an, sau de un an și jumătate?...

În construirea podurilor, americanii se arată de asemenea foarte foarte. Pe când ne preambulăm prin șantiere, d. Le Coeur îmi povestește ceia ce îl mirase mai mult de la sosirea sa în America, afară de mișcarea tramvaelor, de frumusețea robustă a femeilor și de serviciul foarte prost al hotelurilor.

Am asistat o dată, îmi spuse dânsul, la un incendiu violent. Cât ai clipi din ochi, apărură la fața locului pompe cu vapor, și scări în trăsuri automobile. Rezeziunea organizației ajutoarelor mi-a părut vertiginoasă. În cinci momente am putut număra douăzeci și cinci de pompe.

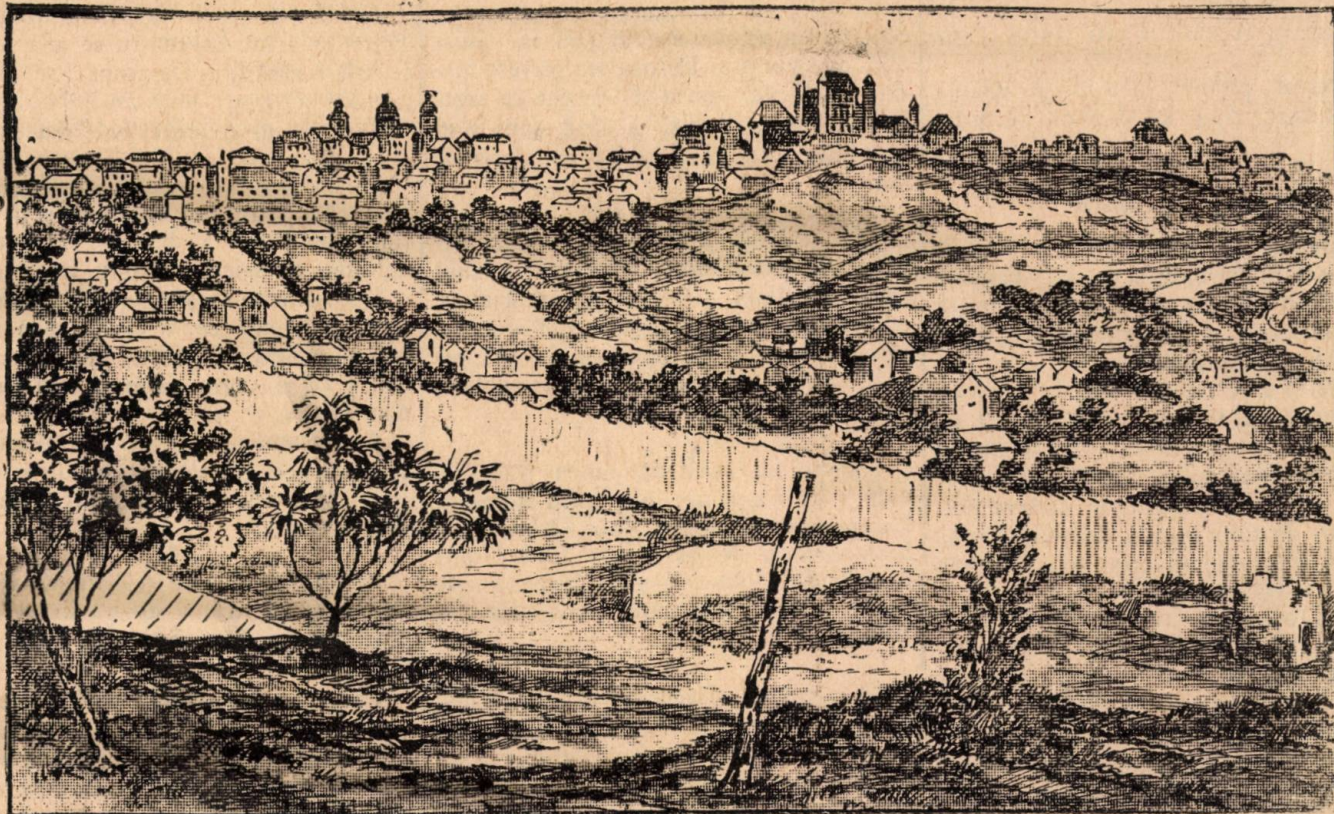
Incendiul, care era foarte violent, și amenința să se întindă și la clădirile vecine, fu stins în douăzeci de minute.

Și nu erau de loc agenți care să oprească mulțimea. Fiecare este liber să circule pe unde pofteste. Treaba d-tale dacă vei fi lovit sau zdrobit în învălmășeală.

O dată, un hoț a fost arestat în fața mea, îmi spuse d. Le Coeur. Sergentul l'a condus până la o distanță de cinci-zece metri, unde era instalat un telefon. Am așteptat, curios să văd ce se va întâmpla.

Peste cinci momente, o trăsură sosi în galop. Hoțul fu condus la închisoare, în fața mulțimei, care privia nepăsătoare.

LUMEA PITOREASCĂ

Orașul Tananariva

A doua zi, am vizitat o fabrică de încălțăminte din care iese în fie-care zi câte 7000 perechi de ghete. O asemenea fabrică merită să fie văzută. Sunt 1600 de lucrători; salariile se ridică la 18 mii de dolari pe săptămână.

Aici este în adevăr triumful mașinei.

Aproape nimica nu se face cu mâna. Fie-care dintre lucrători își are partea sa de lucru, dar fără îndoială că nici unul dintre ei n'ar fi în stare să fabrice o pereche de ghete în întregime.

Toate aparatele sunt așa de perfect adaptate, în cât rămâi uimit; lucrătorii însăși au devenit niște automate.

Materialul necesar pentru confecționarea ghetelor, este produs și el în mare parte, tot în fabrică.

După aceea am vizitat o gigantică fabrică de bere, faimoasa fabrică a lui Aheuser-Busch. E un german, care a fondat fabrica în 1865. Statua sa enormă este așezată în vestibulul uzinei. Spectacolul acesta este puțin cam ridicol; dar orî-cine trebuie să recunoască că fabrica a făcut în adevăr progrese uimtoare.

În primul an al fondării, (1865) s'au fabricat 8000 de lăzi de bere, conținând fie-care ladă câte 350 de sticle. Astăzi se fabrică un milion și jumătate de lăzi anual, ceea ce înseamnă aproape un milion de sticle de bere, pe zi!..

Vizitând marea clădire a fabricii trebuie să admiri mai întâi de toate curățenia. Totul strălucește.

Uzina întrebuințează 5000 de lucrători; mașinile de vaporii au o putere de 7700 cai.

Trebuie să mai adăugăm că berea fabricată este de o calitate excelentă. Vizitatorii au voie să bea cât pot bere, fără nici o plată.

Am luat parte la o mare serbare organizată de indienii și de cow-boys.

Într-o vastă câmpie, plină de iarbă, indienii și cow-boyii, călări pe cai repezi, își aruncă lass-ul spre taurii care fugiu cu repeziciune.

Sportul acesta, care consistă în capturarea și legarea taurilor, într'un interval de timp cât mai scurt posibil, cuprinde trei faze: urmărirea taurului, aruncarea lass-ului și trântirea animalului la pământ.

Nici o dată n'am văzut reușii la un loc atîția indienii în costum de sărbătoare.

M'am preumblat prin mijlocul lor, curios să pot deosebi după corturi și după trăsăturile fețelor, sexurile. Dar distincția aceasta este foarte grea de făcut din pricină că indienii își tatuază figurile. Părul negru este despărțit în două la mijlocul craniului; fruntea le este împodobită cu pene de papagal; umerii și

spatele sunt acoperiți de un șal roșu sau de alte stofe multicolore.

Costumul lor se compune dintr'un fel de vestă brodată, dintr'un pantalon mexican, foarte larg, de culoare vie și dintr'o pereche de cizme.

Femeile poartă brațele de argint și bărbații poartă la butonieră câte un mic medalion cu portretul d-lui Roosevelt.

Pentru sportul despre care vorbim, trebuie să fie cine-va un călăreț neobosit și un țințar cât se poate de abil.

Cow-boyii sunt niște țărani, purtând câte o pălărie de fetru moale cu bordurile largi, și câte o vestă scurtă de postav roșu. Mi-aduc aminte mai cu seamă de înfățișarea unuia dintre ei. Era un mic monstru roșu, de o urâțenie teribilă, cu ochii rotunzi, cu fața plină de pete, cu buzele descarnate, cu gingiile sângerânde. Călăria un cal sălbatic, care nu voia să se îmblânzească, săria în două picioare, alerga, se trântia în genunchi; dar cu cât animalul se arăta mai neastâmpărat, cu atât și călărețul era mai înversunat. În cele din urmă, după o luptă epică, calul, învins, se lăsa condus de cavalier; cele patruzeci de mii de persoane adunate izbucniră în aplauze frenetice.

Când se coborî de pe cal, o femeie tină, foarte frumoasă, veni să-i iea brațul; monstrul jubila de bucurie.

Organizatorul acestui spectacol, un

termier foarte bogat, venise la seibare împreună cu cele două fete ale sale. Una dintre ele, îmbrăcată într'un costum de mexican, se repezi în arenă și într'un minut și 44 secunde trânti taurul la pământ.

Gloriosul părinte izbucni în aplauze zgomotoase; fiica sa deținea recordul zilei!..

Câte-va note

Nevoia de a se creia mereu școli peste școli, este foarte simțită pe aici. Femeile învață cum să primească lumea, cum să pue masa, cum să facă menajul; bărbaii învață drepturile politice.

Și lucrul este foarte lesne de explicat. Toți europenii aceștia, oameni săraci, de condiții sociale inferioare, cari au rupt-o cu tradiția străbunilor, veniți aici cu familiile lor și îmbogățiți în câștiguri, au acum de ținut o casă, de primit prietenii, de supravegheat servitorii... Și nu se pricep s'o facă.

Îmbogățiți prea repede, tirăți spre o viață de lux și confort cu care nu erau deprinși, ei observă repede că au foarte multe lipsuri. De aici dorința ca cel puțin copiii lor să fie mai bine educați.

Și se înființează școli fără număr, în cari, pe lângă alte lucruri, se mai învață și snobismul.

Savanții Europei sunt plătiți cu gramezi de aur pentru a veni în America și nu este nici o parte a artelor frumoase care să nu fie admirată și prețuită.

În America, unde toate lucrurile sunt mari, nu există de cât un lucru mic: servetele.

În schimb scuipătoarele sunt enorme.

Pe aici nu întâlnești mai de loc oameni bătrâni; ași putea să număr pe degete pe cei pe cari i-am întâlnit de la apusul la răsăritul Statelor-Unite în timp de opt luni. Aceia cari ajung la vârste mai înaintate, par mai mult enervați de cât obosiți.

Nu mai întâlnești gravitatea aceea senină a bătrânilor din Europa; simt bine că oamenii aceștia nu vor muri nici o dată culcați...

Bărbaii americani au un dispreț afișat pentru Europa; în schimb însă femeile și fetele au o dragoste foarte mare pentru Paris. Iubesc cu toatele Parisul chiar fără să-l fi văzut. Dar nu cum-va să-și inchipe cine-va că ar avea cea mai mică dragoste pentru Franța. Pentru ele Franța este Parisul și Parisul este Franța. Nu cunosc nici astoria națională, nici temperamentul, nici sentimentele francezilor. Dar Parisul reprezintă pentru ele o idee înnebunitoare. Iubesc tot ce aparține Parisului, totul; străzile, resaurantele, magazinele, casele, arborii, trăsurile, birjarii!.. Am stat numai trei săptămâni

la Paris și pe un timp ploios; cu toate acestea mi-a plăcut așa de mult!..

Americanul desprețuiește complect tot ceea ce nu se petrece în țara sa. Chiar acei cari vin prin Europa nu privesc marile orașe ale apusului de cât ca niște locuri de distracție. Și când sunt siliți să admire câte ceva, o fac cu părere de rău.

Este interesantă de urmărit munca negrilor în restaurante. În general sunt foarte încetineți și leneși. Dar îndată ce orchestra începe să cânte o melodie mai vioasă, mișcările lor devin mult mai repezi, mult mai vioase. Servesc publicul aproape alergând.

Nimeni nu vorbește limba franceză, nici prin magazine, nici prin hoteluri. Excepție face numai Noul Orleans. Se mai vorbește de asemenea limba franceză la San-Francisco și la Chicago, unde băieții de prin restaurante sunt adeseori francezi.

Oamenii de afaceri americani rid când primesc scrisori de afaceri caligrafice de la corespondenții lor din Europa. Ei nu înțeleg cum poate să-și peardă cine-va timpul ast-fel.

Am văzut mulți comercianți cari nu iau condeiul în mână de cât pentru a semna.

Orice lucru care se face cu prea multă încetineală—cum ar fi de exemplu redactatul unei scrisori—le este insuportabil.

O frază pe care americanii ar putea s'o scrie pe toate monumentele și pe toate zidinele lor. Am copiat-o de pe coperta anuarului telefoanelor din San-Francisco: «Timpul este ștufa din care e făcută viața.—Franklin».

Dar în ce mod trebuie întrebuințat timpul? Chestiunea rămâne de rezolvat.

Intru în un hotel. Sunt condus în camera ce mi-a fost rezervată. Caut patul, dar patul nu e niciunde. Mă uit din noți în jurul meu, crezându-mă distrat.

Chelnerul care mă condusese privea surâzând. În cele din urmă, bine-voi să se apropie de zid și să apese un buton.

Un pat, gata făcut, apăru îndată, luând loc într'un colț al camerei. Nu-mi mai rămânea de cât să desfac cuverturile și să mă culc.

O speculație macabră este actualmente în plină prosperitate pe întreg teritoriul fericii țări a Statelor-Unite. E vorba despre terenurilor destinate cimitirelor. S'au format trusturi, care cumpără toate terenurile disponibile, le parcelează, și le vinde în urmă cu prețurile, pe cari găsesc ei de cuviință să le fixeze.

Acționarii au un folos de 150 franci pentru 5 franci; e colosal!

Sufletul acestor speculații mortale este d. Wanderbilt.

Formule:

Cetită în tramvay:

Călătorii sunt rugați să nu pună picioarele pe bănci.

Intr'o gară:

«Nu scuipați nici pe sobă, nici pe scânduri, nici îndărătul băncilor.»

După oare-care semne, după oare-care exemple, poți ghici că există și în America o elită foarte distinsă, inteligentă și delicată, cu spiritul larg și cultivat.

Dar oamenii aceștia sunt foarte împrășiați, de vreme ce nu există până acumă nici un adevărat salon modern; așa în cât, e ca și cum oamenii aceștia nici n'ar exista.

Americanii nu și-au centralizat până acum de cât forțele industriale și financiare; trusturile intelectualității nu sunt încă formate.

Există actualmente în America 358.150 kilometri de drum de fer în plină exploatare; și se construiesc altele noul fără încetare.

Ca punct de comparație, să ne aducem aminte că Franța are abia 5 mii kilometri de căi ferate, și că cifra aceasta nu este întrecută în toată Europa de cât de rețeaua germană.

Sâmbătă după amiază găsești aproape tot-d'a-una câte un călător beat în compartimentele drumului de fer.

Și cum de multe ori nu există de cât o singură clasă de drum de fer, ești expus la vecinătăți destul de desguștătoare.

Dar publicul se distrează foarte mult de spectacolul oamenilor beți. Dar atunci, cum bietul om nu voia să plătească, la stația cea mai apropiată, conductorul îl îmbrânci afară cu violență. Nenorocitul fu izbit cu capul de o banchetă și sângele îi umplu fața. În compartiment oamenii râdeau de mizera lui. Toate acestea duraseră abia un moment.

Diferența care există între deosebitele moduri de a practica filantropia.

În Franța, caritatea se îndreaptă mai mult spre cler. Unii donează sume mari, numai cu scopul de a face zgomot în jurul numelui lor. Sunt alții, cari și-au câștigat averea într'un mod onest, și caută în urmă să-și expieze greșelile făcând daruri.

În America, nu are orî se întâmplă să vezi făcându-se daruri de câte un milion. Rockefeller a donat trei-zeci de milioane universității din Chicago.

Ce trebuie să credem noi despre această mărșă? În orice caz, este un exemplu demn de urmat. Ce frumos, ce nobil, ce sublim este să vezi asemenea opere caritabile; dar încă să le faci!

Despre forța de absorbire a ținuturilor americane.

În Luisiană, oamenii de origine franceză, îmi spuneau cu durere cum copiii lor, niște ștregari de câte 12 ani, cari n'auzeau totuși vorbindu-se în casă de cât limba franceză, nu mai voiau să învețe acum de cât limba americanilor.

Am auzit eu însuși pe unul dintre acești ștregari exclamând :

— Mie mi-ar fi rușine să mă numesc francez !.. Voesc să fiu american !..

Părinții săi m'au lămurit că la asemenea rezultate nu se putuse ajunge de cât numai mulțămirea perseverenței neobosite a profesorilor.

Elevii nu sunt luați în seamă, sunt supuși tuturor soiurilor de persecuții, până când, în cele din urmă, se văd nevoiți să se plece. Mulți copii înțeleg bine tot ce li se spune în limba franceză, dar cu nici un preț nu voesc să răspundă tot în această limbă.

Am convorbit cu un inginer german, atașat la «Keystone Bridge Works» din Pittsburg. Dinsul mi-a povestit că uzina—fie că are, fie că n'are comande—lucrează tot anul, fabricând fără încetare obiecte de turnătorie.

L'am întrebat cam în câtă vreme ar putea să producă fabrica d-lor fierăria necesară unui pod de trei sute de metri.

— Dacă nu se cer deseme partulare, o lună ne este de ajuns.

Vorbind cu unul dintre șefii industriei de fier, dacă făcea sacrificii pentru perfecționarea instrumentelor în vederea reducerii capitalului de forță omenească?

— Da, îmi răspunse dinsul, dacă rezultă din această împuținare vre-un beneficiu pentru fabricație. Dar există unele mașini pe care nu le mai întrebuințăm de loc, pentru că lucrul cu mâna este mai puțin costisitor. Așa de exemplu, pentru fabricarea unor bombe de fer, de un anumit desemn, s'au inventat niște mici aparate foarte ingenioase.

Dar costul fabricației, cu aceste aparate, este aproape îndoit și de aceea lucrăm mereu cu mâna.

Tipuri :

Am vizitat mahalalele unui oraș industrial. Un consul ungar m'a condus la unul dintre prietenii săi, un preot catolic care nu locuia ținutul de cât de abia câțiva ani. În casa acestuia din urmă am găsit și un alt preot irlandez.

Stăteau amândoi la o masă, bând vin și lichioruri și fumând.

Pe ziduri, printre alte trofee de vânătoare, mai erau atârinate și niște puști.

— Așa dar, d-tră vînați ?

Preotul ridică spre mine o privire plină de mirare.

Am observat atunci, cu destulă blândețe, că D-zeu nu crease animalele pentru a satisface gusturile cinegetice ale omului.

— Cu ce se nutrește omul atunci ?

— Fie, răspunse eu; dar fie-care cu meseria lui... Sunt vînători, sunt și călări.

Noi ne-am deprins să vedem în proști niște propovăduitori ai blândeței și ai păcii.

— D-zeu a creat natura, îmi răspunse preotul, cu cea mai mare liniște. Eu am datoria să cunosc această natură, și dacă n'aș vina, n'aș cunoaște-o bine, pentru că n'aș cunoaște animalele.

De alt-fel, dacă aceste animale n'ar fugi din fața mea, eu nu le-aș ucide.

I-am răspuns că pentru studiul istoriei naturale există cărți și muzee.

Atunci, simțind că raționamentul său era fals, se infuriă; colegul său irlandez îl sprijini.

(Va urma)

CURIOSITĂȚI ÎN LILLE

În cursul ultimelor 15 zile a avut loc în Lille (Franța) două nunți originale. Tinerile perechi s'au cununat într-un vagon de tramvai electric. Un al doilea vagon, legat de cel d'întăiu, era ocupat de restul invitaților.

Vagoanele tramvaelor erau pavoazate cu numeroase steaguri. Nuntașii s'au dus cu tramvaiul, întâiu la primăria orașului, ofițerul stărei civile, de unde apoi s'au îndreptat la biserica Vauban, iar de

O nuntă în tramvai

acolo la Lomme, unde s'au servit aperitivele. De aci s'au reîntors cu același alai în Avenue Dunkerque spre a lua dejunul.

Tramvaiul a circulat ast-fel pe toate liniile orașului.

O altă curiositate locală este și aceea că în toate localurile publice și berării se vind... mășline verzi consumatorilor de bere și cafea !

DIVERSE

Ce valoare poate să aibă apa

Un industriaș american a avut ingenioasă idee de a săpa un puț artezian în sudul Californiei. Ținutul ales este în plin deșert, pe acolo pe unde este drumul lucrătorilor cari merg spre minele de aur, nedescoperite încă, dar existente în imaginația lor înflăcărată.

La o adâncime de abia una-sută-cincizeci de metri, a descoperit un izvor de apă limpede, și după ce pompa a fost definitiv instalată, a putut constata că puțul său artezian valora mai mult de cât toate minele lucrătorilor. Apa se vinde cu 50 de bani litrul; reducere nu se face de cât numai când se cumpără în cantități mari.

Japonia voește și ea expoziție

Tânărul imperiu de la răsărit a fixat de pe acum anul 1912 pentru expoziția universală la care are de gând să poartească toate statele lumii civilizate. Vorba este : se vor grăbi aceste state să răspundă invitațiunei japoneze ? Lucrul este cât se poate de îndoielnic. Francezii n'ar avea nici un interes să participe la o asemenea expoziție, și nici dorința de a admira civilizația ambițioșilor supuși ai Micadului, nu l'ar putea împinge spre insulele japoneze. Germanii de asemenea au prea multe lucrări de făcut pentru ca să-și mai poată pierde timpul. Numai englezul, care este bucuros să găsească ori-ce pretext pentru a părăsi ceața eternă a cerului londonez, se va duce poate la Tokio. În ori-ce caz, este de dorit să vie cât mai repede și anul 1912, pentru ca lumea întreagă să vadă ce va fi și cu expoziția japoneză ?

China se deșteaptă

Dacă este adevărat că gradul de civilizație al unui popor—se măsoară după gradul său de instrucție—și cine ar îndrăzni să se îndoiască de acest adevăr atunci, nici o singură decenie nu va mai trece și China va putea să rivalizeze din acest punct de vedere cu ori-care dintre statele Europei occidentale.

Sunt două ani de când învățământul primar a devenit obligatoriu în tot imperiul. Ori-ce copil de la opt până la patru-spre-zece ani este dator să frecventeze școala și părinții sunt răspunzători de ori-ce absență făcută de elev. Se construiesc cu febrilitate localuri de școală, chiar și în satele cele mai neînsemnate; pe acolo pe unde administrația n'are resurse suficiente particularii pun mână de la mână și strâng fondurile necesare.

Contrar credințelor învechite, a prejudecăților seculare de castă, chiar și fetele sunt admise la aceste școli. Și când te gândești că până acuma o femeie, care

știa să citească era considerată ca o anomalie în China.

Așa dar, chiar și «cerescul imperiu» s'a coborât în sfârșit din sferele înalte în carlă plană, și a început să trăiască viața pământească, aceea viață făcută din ordine și progrese.

Rubinele Birmaniei

Descoperirea pe care un birman a făcut-o în orașul Maldolai, a atras din nou atențiunea amatorilor de pietre prețioase asupra zăcămintelor diamantifere din Birmania, care exploatare din cea mai îndepărtată vechime continuă să producă și astăzi încă pietre de cea mai mare frumusețe. E vorba despre un rubin care are un diametru de trei-zeci și două de centimetri și poate fi clasat în specia de

rubine cea mai prețuită de comercianți. Nu se știe încă dacă întreaga piatră este rubin curat; dar probabil că lucrul acesta nu se va putea ști nici o dată, de oare-ce nimeni nu va avea curagiul să desfacă piatra.

Așa în cât valoarea noului rubin, rămâne nedeterminată între două-zeci și cinci de mii și două milioane de franci. Fericitul posesor al rubinului este pus într-o grea dilemă: ori-că destace piatra și constată că în adevăr toată materia este rubin curat și atunci se vede dintr-o dată posesorul unei averi de două milioane; sau se constată că frumusețea și valoarea rubinului nu erau de cât aparente, și atunci, adio visuri, adio idealuri!

X. Y. Z.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

Și după ce toți afară de doctor luară loc, dânsul începu cu gravitate:

— Cine sunt, domnilor? Sunt fiul de bună-voe al unei lumi pe care noi am descoperit-o, în niște condiții pe care nu trebuie, pe care nu pot să vi le spun încă. Destul este să vă spun că foarte bogăți, am putut crea aici în scurtă vreme, o cetate întreagă, în care am adunat încetul cu încetul toate lucrurile ce ne erau dragi. Aici, suntem cu toți egali; toate hotărârile le luăm în comun. Suntem în adevăr toți pentru unul și unul pentru toți.

Aici, d-lor, trăim în pace, fericiți, și totuși nu suntem egoiști.

Despărțiți de ceilalți oameni, n'am uitat încă că acolo sus sunt oameni cari suferă umiliții, nedreptăți strigătoare la cer. Pentru aceștia lucrează Fiul Mării; pentru aceștia sunt adunate toate bogățiile pe care ni le dă oceanul, aurul pe care-l scoatem din pământ; așa dar, aveți o mână de aur pe aici?

— Fără îndoială, d-le Piohan; și e o mină din care putem lua cu amândouă mâinile, o mină care nu va seca așa de curând.

— De alt-fel, întrerupse doctorul Vixit, chiar dacă mina aceasta ar seca, am înlocui-o repede prin altă mină. Marea este aproape.

— Marea? murmură Piohan, inleminit. Așa dar, se află aur în mare?

— Da, d-le, răspunse doctorul, bătându-l pe umăr; se află și aur și argint.

Apoi plimbându-se cu pași repezi prin salon, adăugă:

— De alt-fel, d-le, nu văd pentru ce marea n'ar conține metalul acesta, așa de scump sârmanei omeniri. În afară de

California, de Colorado, de Georgia, de Carolina, Canada, Klondyke, de Mexic, de Peru, Brazilia și Siberia, în afară de China, India, Brazilia, Congo, Natal, Transvaal, în afară de țărmurile Nigerului, de Australia, de Noua Zelandă, Tasmania și Noua Caledonie, oare Europa nu posedă mine de aur în munții Urali, în Transilvania și Piemont? Oare nu mai avem, domnilor, țărmurile Ebrului, ale Garonei, ale Rinului și Ronului? Și dacă așa este, de ce oare n'ar conține și marea aur?

Și doctorul Vixit se plantă în fața lui Piohan, care rămăsese tămpit.

Atunci, interveni Tauvel.

— Pentru că, domnule, zise dânsul, aurul se găsește în general în terenuri scoarțoase, unde este adus de apa riurilor, care îl smulge din munți.

— Prin urmare, este smuls de apă! Dar oare, marea domnule, nu este și ea lichidă? Marea nu se atinge nicăieri de munți? Și riurile, nu se varsă și ele în mare? Dacă e așa, cum vrei d-ta ca oceanul să nu conțină aur?

Tauvel se înclină. Doctorul Vixit nici nu-l mai privea; el alergase într'un colț și deschisese un dulap. Peste o clipă se înnoarse de aeolo, cu o pepită de aur în mână.

— Iată această pipită, poate să-ți dea o idee despre aurul pe care-l posedăm noi. Nu trage de cât trei-spre-zece chile; sunt altele mult mai grele. Totuși, și aceasta reprezintă o mică avere, socotind câte trei mii patru sute de franci kilogramul de aur.

Mauvert, foarte palid, fixa bucata de aur.

Piohan nu-și putu stăpâni o mișcare de lăcomie.

— A!.. zise doctorul surizând; văd bine că pietrele acestea te fascinează încă... Dar nici o lună nu va trece, și vei privi pepitele de aur cum privești bolovanii pe marginea drumurilor.

— Da, da, așa este, zise Mauvert; dar peste o lună, noi vom fi departe de aici.

— Doctorul are dreptate, declară în clipa aceea căpitanul. Aurul, argintul, și pietrele cele mai prețioase, sunt pentru noi fără nici o valoare.

Avem aici bogății despre care nici nu vă puteți face idee. Cu timpul, le veți vedea pe toate.

— Și întorcându-se spre Tauvel:

— Ai studiat vre-o dată etnografia, domnule?

— Puțin, răspunse fostul ocnaș; dar trebuie să-ți mărturisesc că în această direcție cunoștințele mele sunt destul de slabe.

— Cu atât mai bine, răspunse misteriosul personaj, surizând. Îți vei completa studiile aici. Imi vei da voie să fac din d-ta tovarășul acestui bun doctor, care face niște studii cu totul speciale, în abisurile sub marine.

Și cu mai multă gravitate, adăugă:

— Căci, vedeți d-tră, la noi, toată lumea trebuie să muncească; aceasta fără nici o deosebire. Se ține seama numai de înclinările pe care le are fie-care. Lenea a fost tot-d'auna un rău stătuitor, și trebuie să ne păzim de ea. De alt fel, munca este una dintre legile principale ale fiilor mării; și legea aceasta n'a fost nici odată călcată.

— Este adevărat, d-le, răspunse Tauvel; primesc cu cea mai mare plăcere funcțiunea pe care mi-ați dat-o.

Căpitanul se uită cu atenție la omul care pronunțase aceste cuvinte și un suris de mulțumire îi ilumină fața.

Un moment rămase gânditor; apoi întinse mâna ocnașului:

— Bine faci, d-le, zise dânsul.

Emoționat, Tauvel strânse cu căldură mâna ce i se întindea.

— Ne-am înțeles, adăugă căpitanul. Sunt sigur de alt-fel că munca aceasta îți va conveni; nu-i așa, doctore?

— Eu sunt perfect convins, răspunse cel-alt cu vioiciune.

Și apropiindu-se de căpitan, îi apucă brațul:

— Vezi d-ta, d-le, studiul abiselor...

— Mai târziu, doctore, întrerupse căpitanul, vei avea destul timp să-ți instruești elevul. Lasă-mă mai întâi să spun nouilor noștri tovarăși ce ocupații vor avea printre noi.

— Și, adăugă Mauvert cu ironie, ce nume va trebui să dăm celui care va fi călăul nostru. Știi bine că lucrul acesta ne interesează în cel mai înalt grad.

Fără a se emoționa câtuși de puțin de această întrerupere grosolană, necunoscutul se întoarse spre mizerabil.

— În adevăr, d-le, răspunse dânsul, uitasem până acum să vă dau amănunte

în această privință. Dar de vreme ce lucrul acesta vă interesează, nu vreați să vă las mai multă vreme în așteptare.

«Pentru d-voastră, d-lor, sunt și mă voi numi în tot-d'auna căpitanul Nameless.

X

Revoltații

Namelles

Numele acesta produse asupra lui Mauvert și Piohan un efect cu totul bizar; singur Mauvert rămase indiferent.

Motivul era că numai cei doi dintr-ai înțelegeau și vorbeau limba engleză. Numele căpitanului era compus din două cuvinte englezești.

Un moment cei doi ocnași rămaseră tăcuți, pe când căpitanul, cu mâinile încrucișate pe piept, îl observa în tăcere.

De odată Mauvert făcu un pas înainte și exclamă cu bruscetă:

— Mă de tunete, dar acesta nu este un nume!..

— În adevăr, murmură Tauvel, mise pare că...

— Este numele pe care va trebui să mi-l dați până la alte ordine, zise cu autoritate bizarul personaj. Așa timp cât voiți voi-o va trebui să mi spuneți cu toți căpitanul Nameless.

Tauvel își plecă capul în tăcere.

El cugeta că în fond omul acela avea dreptate să-și ascundă numele, pentru că poate numele acesta ar fi fost îndestulător pentru a descoperi o parte din secretele cărți plană d'asupra misterioasei cetăți.

De altminteri ce încredere ar fi putut să aibă într-înșii, niște ocnași evadați, niște bandiți periculoși poate, pe cari abia îl cunoștea?

Trebuia prin urmare să-și ascundă numele și să nu lucreze de cât cu cea mai mare prudență.

Așa cugeta Tauvel.

Dar Mauvert n'avea judecata atât de sănătoasă.

El se întorsese spre Piohan și-i vorbea plin de furie.

— Așa dar iată-ne informați!.. Omul acesta își bate joc de noi!.. Cel puțin la ocnă știam cu cine aveam de-aface, știam de ordinele cui ascultam. Dar acum iată-ne robiți căpitanului Nameless!

«Căpitanul Nameless!.. Înțelegi, dragul meu? Asta înseamnă: căpitanul «fără nume»!..

— Căpitanul fără nume!.. repetă Piohan.

— Îți spun, repetă Mauvert, că în limba engleză «namelles» înseamnă «fără nume», cu alte cuvinte că nu vom ști nicădată cu cine avem aface.

Cu cea mai mare liniște, căpitanul răspunse:

— Eu vă cunosc pe d-voastră și acesta este principalul. De altminteri nu atârână de cât de d-voastră, d-lor, ca să facem o mai intimă cunoștință în viitor.

«Dacă v'am zmulș din mijlocul valurilor, am făcut-o pentru că am crezut de datoria mea să vă scap nu numai de moarte, dar chiar și de soarta groaznică care vă aștepta în cazul când ați fi putut scăpa cu viață.

«Ocnași evadați, ce-ați fi putut face d-voastră în mijlocul societății? Aici cel puțin veți avea puțină de a lucra, de a vă reface viața, de a uita trecutul.

Tauvel înțelese aceste cuvinte.

Omul acela avea dreptate; da, orî-ce greșală se poate răscumpăra.

Dar Mauvert și Piohan nu dădeau de loc semne că împărtășesc acest mod de a vedea.

Lor nu le suridea de loc gândul unei ocupații continue, a unei munci oarecare, orî cât de ușoară ar fi fost această muncă.

Să lucreze dinșii?.. În adevăr asta ar fi fost prea frumos!

Mauvert care, fără îndoială, n'avea de cât o foarte slabă simpatie pentru căpitanul «fără nume», se grăbi să-și împărtășească vederile sale, cari erau în același timp și ale tovarășilor săi.

— Sunt foarte frumoase toate câte le spui d-ta; dar te înștiințez că este zadarnic să mai cauți vre-o ocupație pentru mine și pentru amiculi mei.

«Suntem prizonieri, fie!.. Dar nu vom lucra nimic, nu vom face nici cel mai mic serviciu.

«Nu este așa, Piohan?»

Cel-alt făcu un semn afirmativ cu capul.

— Noi n'am cerut onoarea să locuim în lumea voastră, adăogă Piohan cu obraznicie, și nu cerem de cât să ne lăsați în pace. Dacă ne țineți aici, înseamnă că o voiți și prin urmare este drept să ne hrăniți gratuit. Nu-i așa ca nici tu nu vrei să lucrezi, Piohan?.. Ha, ha!.. știu că și asta ar fi una frumoasă!..

Piohan, încurajat de obraznicia tovarășului său, vorbi pe același ton.

Ambii ocnași erau siguri că nu vor fi alungați, pentru ca nu cum-va să desvăluie secretele locuitorilor oceanului. Și dacă era vorba să-și petreacă viața în captivitate, de ce nu și-ar fi petrecut-o într'un mod cât mai plăcut posibil?

Chiar gândul unei munci oarecare în fundul oceanului li se părea cu totul caraghios.

Mauvert începu să râdă ca un nebun și tovarășul lui făcu la fel.

Incurcat de această atitudine a prietenilor săi, Tauvel tăcu un pas spre ei, dar Tovson îl opri. În timpul acesta, foarte liniștit, cu brațele încrucișate pe piept, căpitanul aștepta sfârșitul ilarității celor doi oameni.

Mauvert fu cel dintâi care redeveni serios.

— Așa dar, domnule patron, zise dinșii, ne-am înțeles; nu voim să lucrăm.

— Fie, domnilor, răspunse căpitanul; cum veți voi. Dar vă înștiințez că până

peste opt zile, d-tră înșivă veți veni să ne cereți de lucru.

— Noi? exclamă cei doi bandiți, într'un glas.

Noi?

Și din nou izbucniră în hohote zgometoase.

De astă dată însă, risul lor suna fals; se cunoștea bine că erau oare-cum neliniștiți.

Fără a se mai ocupa de dinșii, căpitanul se întoarse spre Tauvel:

— Voești să mă urmezi, domnule meu? Vom străbate împreună o parte din noul d-tale domeniu.

Când să plece, se întoarse din nou spre cei doi ocnași:

— Ne vom revedea peste opt zile, domnilor. La revedere.

— La revedere, căpitane Nameless, răspunse Mauvert; la revedere căpitane fără nume.

Căpitanul, doctorul și Tauvel, părăsiră salonul, urmați de Tovson.

Mauvert și Piohan rămaseră singuri în vasta sală.

Toată veselie le pierise ca prin farmec.

Stăteau nemișcați ca și cum nu le-ar fi venit să creadă că cei patru oameni dispăruseră.

Piohan observase că înainte de a părăsi salonul, căpitanul spusese lui Tovson câte-va cuvinte, într'o limbă străină.

Amândouă ocnașii, cu cât cugetau mai mult, cu atât erau mai neliniștiți.

— Până peste opt zile, veți veni d-tră înșivă să ne cereți de lucru.

(Va urma)

TRAGEREA PREMIILOR

„Ziarului Călătoriilor“

Duminică, la orele 10 dimineața, s'a făcut la administrația ziarului «Universul» tragerea premiilor acordate abonaților «Ziarului Călătoriilor». Iată rezultatul:

Una mașină de cusut a fost câștigată de d-na Elena Popovici, strada Gramont, loco, cu No. 307.

O pușcă de vânătoare cu două țevi a fost câștigată de d. Gh. Dumitrescu, Brăila, cu No. 238.

Un gramofon american cu 6 cântece a fost câștigat de d. N. Theodorescu, loco, cu No. 241.

Un grafon Duplex a fost câștigat de d. Sava Drăghiceanu, schela Gura-Ocnitei, prin Târgoviște, cu No. 165.

O pușcă Flobert a fost câștigată de d-na Ecaterina Popescu, str. 13 Septembrie 76, loco, cu No. 248.

MARE PROFIT

Își pot procura funcționari, agenți, etc.
A se scri sub S. B. 1000 Agenției de publicitate «Presa», București.

Noile Abonamente

LA ZIARUL

UNIVERSUL

Singurul ziar independent, imparțial și cel mai răspândit din țară, cel mai bine informat și cel mai în curent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și străinătate. Corespondenți speciali în: **Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.**

Cu începere de la 1 Decembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de 1500 lei.	6) 10 abon. pe un an la „Universul” 180 l.
2) Două premii de câte 20 lei.	7) 10 abonamente pe 6 luni 91,50.
3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 4.206, 12.451 și 50.823 pentru loteria a 3-a, cumpărate de la Banca Fortuna, casă de schimb, mare colectură principală.	8) 10 abonamente pe 3 luni 46,50.
4) 5 premii de câte 100 lei.	9) 10 abonamente de câte un an la „Ziarul Călătoriilor” 50 lei.
5) Zece premii de câte 40 lei.	10) 10 abon. de câte un an la „Veselia” 26 lei

Câștigul rezultat pentru fie-care din lozurile aci sus arătate, va fi atribuit abonatului care la tragerea premiilor noastre va fi câștigat losul respectiv.

În cazul cel mai norocos se poate câștiga 900,000 LEI

adică cu nimic se poate câștiga O AVERE ENORMA

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratuit prea frumosul

„Almanach al Universului” pe 1908

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii. Abonații pe un an întreg vor concura la două trageri de premii.

În urma unei înțelegeri intervenite între Administrația noastră și Banca Fortuna, marea colectură principală din București, str. Lipscani 10, suntem în măsură de a oferi abonaților noștri cari doresc să participe la Loteria a III-a a Regatului Român următoarele reduceri de prețuri, diferența fiind plătită de noi și anume:

1 Los întreg cl. I Lei 9 în loc de 12	(abonaților	$\frac{1}{4}$ los întreg cl. I lei 2 în loc de 3	abon. pe 6 luni
$\frac{1}{2}$ „ „ „ „ 4 „ „ 6	(pe un an.	$\frac{1}{8}$ „ „ „ 1 „ „ 1,50 „ 3 „	

Importanța acestor premii suplimentare va fi de sigur apreciată de cititorii noștri cari se vor grăbi a ne remite cât mai neîntârziat valoarea abonamentului și a lozului atribuit.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5. — pe an în toată țara
" 2.60 " 1/2 " " "

Redacția și Administrația :

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare o dată pe săptămână
— MARȚEA —

O dramă în fundul mării. — (Vezi pag. 2344)

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătorilor”

— Pentru 1 an 5 lei —

Pentru 6 luni lei 2.60

O DRAMA IN FUNDUL MĂREI

În portul Cherbourg, cel mai mare dintre locurile întărite ale Franței, s'a petrecut de curând, în fundul mării, o dramă care a costat viața unuia dintre cei mai excelenți scafandri ai întregii coaste, a unui om încă tânăr. Căpitanul corăbiei «Euterpe» ceruse de la autoritatea maritimă trimiterea unui scafandru spre a desprinde ancora corăbiei sale ce se agățase de lanțul unei puternice rășei a portului. Autoritatea maritimă însărcinase cu această grea misiune pe tânărul scafandru Lemièrre, care deja de mai multe ori îndeplinise asemenea grele operațiuni. Lemièrre se lăsă în fundul mării în costum de scafandru. Nenorocu-l făcu că tubul prin care i se trimetea aer, să se rupă. Nenorocitul observă într-o clipă poziția lui foarte periculoasă și trase cu putere de frînghia de siguranță. Oamenii de sus de pe corăbiu înțelesesă numai de cât că scafandru se găsea în primejdie și deci se grăbira să-l tragă sus. Spre groaza lor simțiră o puternică împotrivire. Cu toată puterea întrebuițată nu izbutiră să tragă în sus frînghia de care era legat scafandru. Ca ultim mijloc lăsară un al doilea scafandru în fundul mării.

Însă nu mai putu să-l dea nici un ajutor. Lemièrre își înțepenise un picior în lanțul ancorei atuncea când din pricina lipsei aerului își pierduse cunoștința; scafandru il găsi deja sufocat.

C. Arg.

PAGINI DE CALATORIE

Constanța, Noembrie, 30.

Se face noapte. Întunericul se întinde mereu d'asupra valurilor, ce-mi fac acum impresia a fi de cerneală. O ceață deasă se așterne ca un zăbranic de nepătruns și ninge, ninge într-una. Am făcut câteore de drum pe întinsul nesfârșit al Mării Negre și încă mai avem mult până la Sulina. Cu cât dor voiui fi așteptată acolo și cum vor fi povestind toți ai casei despre venirea mea!

Aici pe vaporul acesta uriaș mă simt străină, n'am aproape nici un suflet drag, n'aud un cuvânt mai cald, nu văd o privire mai dulce! Stați rezemată la pupa vasului și-mi afund privirile în întunericul adânc al nopții. Zgomotul monoton al helicei și mișcarea valurilor, pe care le rupe în bucăți, îmi par acum ca refrenul unui cântec uitat, venit din depărtări mari, cine știe de unde!

Altă-dată! Altă-dată—sunt ani de atunci—când veneam pe aici cât eram de fericită, cât mi-era de drag să-mi lunec ochii pe întinderea acea fără margini, dincolo de care era țara fericită a iluziilor mele! Ce mult e de-atunci!

De câte ori mi-aduc aminte de vremea aceea, îmi pare că atunci făcui primul pas în viață! Marea, cu lumea ei de taine și comori, marea întinsă, nemășcată, senină ca un strop de rouă în zilele calde de vară, vijelioasă și plină de furie în aceste nopți târzii de toamnă, de la ea am învățat să cunosc zbuciumul vieții și mulțumirea de a eși învingătoare. Când—reîntoarsă acasă—după un an de școală, ascultam simfonia pescarului plecat la muncă, am înțeles atunci că în acel cântec e un ecou a sute și sute de generații, pe care marea le-a vrăjit!

Ninsoarea devine tot mai repede. Fulgi mari, greoi se cern în întuneric. Privindu-i cum se topec pe fața apei, îmi fac impresia că dispar în haos. De n'aș auzi din când în când risetele din salonul cel mare, m'ași crede într'un ținut pustiu, dincolo de lume, pe alt pământ.

În depărtare, prin vălul de ceață, străbat două lumini roșii, ca două ochi osteniți de veghere. E un vas ce trece pe lângă noi în sens opus. Se dau semnale de sirenă și după cât-va timp cei doi căpitani vorbesc. Puțin încă și uriașul dispăre în noapte, în întunericul din urma noastră.

Venise zori zilei. Zăpada cade tot mai des în fulgi mari și grei. Vaporul pare un pom de crăciun, înveșmântat într-o haină sufire de ninsoare. În depărtările acufondate în ceață și noapte, se aud loviturile lungi de clopot. Sulina! Curând se zărește flacăra farului și luminele din port.

Pe vapor începe o mișcare deosebită, par'că o vargă fermecată ar fi redeșteptat la viață un întreg popor adormit. Câte-va comande scurte și acostăm.

Ai mei m'așteaptă pe țarm. Cât farmec în revederea asta! Câte cuvinte duioase ne spunem; ce dulci priviri ne aruncăm și cât de veselii pășim spre casă, spre focul ce arde în cămin, la flacăra căruia ne-om spune atâtea lucruri și-om țese iar firul de iluzii, cum îl țeseam o dată, de mult, de mult!

Sulina, 23 Decembrie.

În Sulina, așezați într-o sanie trasă de patru cai mici tătarești, lunecăm d'asupra așternutului proaspăt de zăpadă, pe

câmpia fără margini a deltei. Jur-împrejur un pustiul întins de ghiață, de par'că am fi în tundrele nordului. Pe partea stângă avem Dunărea, ca un fir negru așternut de-alungul câmpiei, iar la dreapta o suprafață ondulată de păpurișuri, din care zbor ca săgețile pasări de baltă.

Sunt ceasurile aproape opt și abia-abia răzbat din urma noastră tresăriri de raze. Sunt cele d'întăiu licăriri ale răsăritului. Din adâncuri, de unde-va de departe, de pe întinderea mării, se înalță globul de foc al soarelui.

Privim în urmă și n'are reflexul acela roș de sînge noi toți, cu totul, cu totul părem trandafirii. Încet, încet natura renaște. Ici-colo câte un copac învăluit în promoroacă și în zare spre miază-noapte un buchet de stejar par niște sentinele așezate în acea parte a hotărului. Miți, colega de pension, care trebuia să ne găzduiască în Tulcea, începe a ne spune cum a scăpat de ochiul vigilent al directorului spre a veni de sărbători acasă. O ascultăm toate, o ascultă și moșul ei—un bătrân ce mocnește mereu în lulea—și totuși par'că fie care din noi ar voi ceva mai vesel, mai frumos, care să corespundă mai bine cu splendorile acestui larg templu al naturii.

— Știi ce,—zic eu — ... să cântăm.

— «Ave maria» răspunse Miți.

— Un «de profundis» își dadu părerea «poetesa», cum numeam noi pe Lucea, pedagogă noastră.

— Nici una nici alta, le ripostai. Vom cânta. Beduini, sau mai bine «Beduinele».

Și îndată, pe întinsul câmpiei, începu să răsună imnul acela așa de duos, în care par'că e toată simțirea, toată viața compozitorului.

La început încet, încet, ca o adiere de primă-vară, ca un susur de glasuri ce se amestecă din toate colțurile pustiului, apoi mai iute, în cadența unui adevărat marș. Căi pășesc acum în tactul muzicii, moșul Miței își mișcă luleaua în același ritm, numai vizitiul fredonează aceiași melodii rutenă, ce-o începuse de la barierele Sulinei. Rutenii aceștia—cugetam eu—sunt cu desăvîrșire refractari la frumusețile muzicii clasice; mai târziu—ce-i dreptul—călătorind prin satele de nord ale Bucovinei, m'am convins că nu e, poate, un popor cu o fire mai artistică ca rutenii.

O bună parte din zi trecu în cântece și vorbe, sburând mereu, fără răgaz, și ațintindu-ne privirile spre un punct negru ce se zărea unde-va departe, și unde moșul Miței ne spunea că-i Tulcea. După amiază frigul deveni mai aspru și un vînt uscat și rece începu să bată din spre albia Dunărei. Pe ici colo, în văzduh, încep să lunecă fulgi ușori.

Se întunecă. Așa de iute înoptează acum!

Prin stuhării răsăr lumină de opaiț; sunt locuințele pescarilor, înmormântați aici pe tot timpul înghețului.

— O să viscolească la noapte, își dădu părerea vizitiul.

Să ajungem în Tulcea—cugetam eu—și pe urmă fie ce-o fi.

— Încă puțin— zise din nou ruteanul nostru, ca și cum mi-ar fi înțeles gândul—și trecem brațul; iar de aici până în Tulcea, e un nimic.

Începu să-mi fie frig și frică. Mi-a duceam aminte de poveștile ce mi le spunea când eram mică, bătrânul pescar Crasică.

Haite de lupi cari atacă pe călători; înghețuri strașnice; întoieniri, când sanie și călător rămâneau sub zăpezi, toate acestea mi se perindau prin minte, ca într'un delir de friguri. Parcă vedeam înaintea mea puncte luminoase, par'că simțeam suflul rea bestiilor flămânde, alergând în urma saniei...

Nu știu cât am stat în toropeala asta.

Când m'am trezit, vedeam Dunărea chiar lângă noi, încovoiindu-se până de parte, ca un șarpe uriaș. La stânga monumentul reanexării, ca o fantomă nemiscată, străjuește în noapte. Ici colo lumini aprinse, și câte-va zgomote de clopoței îmi spun că suntem aproape de felul călătoriei noastre.

Scoborâm bulevardul lung și frumos al «Independenței», trecem prin piață, unde construcțiile acelea cu colonade, cu săli largi, ne fac impresia unui oraș din epoca renașterii, și suim la deal, spre casa prietenei noastre.

Regina Eib.

Tradițiuni despre zidirea mănăstirii Argeșului

Negru-Vodă, vrând să facă o mănăstire, a eșit într-o zi la plimbare pe râu în sus, cu Manole și cu ceilalți meșteri, ca să aleagă un loc.

Și umblând ei cât-va timp, au dat de un loc frumos și s'au hotărât ca acolo s'o facă. Au pus o icoană într'un copac, ce se afla chiar în acel loc, ca să vază dacă și lui D-zeu îi place locul ales și s'au întors acasă. Dar se vede că lui D-zeu nu 'i-a plăcut, căci de câte-ori a pus-o, d'atâtea ori a perit de acolo și o găsea tot în stufișul unui lac mare din apropiere.

Atunci Negru-Vodă, văzând că voința lui D-zeu este ca mănăstirea să se zidească pe locul aceluia lac, a tocmii lucrătorii și făcând șanțuri, a dat drumul lacului de s'a scurs.

Cum însă locul mustea mereu, a bătut taraci groși de gorun și a așezat grătare numai din drugi mari de fier cruciș și curmeziș, de s'a întărit locul. Apoi umplând cu cărbuni, a început să zidească biserica.

Cu zidirea însă nu mergea de loc, de oare-ce tot ce zidea ziua, cădea noaptea.

Într-o noapte, lui Meșteru Manole,

care se luase de gânduri de nu știa ce să mai facă, i s'a arătat un înger în vis și 'i-a spus că zadarnic se mai trudește, că nimic nu va ispravi, până ce nu-și va zidi soția în temelie.

Manole, deșteptându-se, spuse visul și celor-l'alți și cu toții se hotărâră ca s'o zidească.

Când ea veni cu merinde, au prins-o și au zidit-o de vie în zid, iar zidul de atunci n'a mai căzut și biserica a fost isprăvită.

Negru-Vodă s'a bucurat mult când a văzut-o gata și așa de mândră și de frumoasă; dar în loc să-i cinstească pe meșteri de vrednicia lui și să-i dăruiască cu daruri, a poruncit să le strice în grabă schelele și să-i părăsească sus pe acoperiș, să moară de foame.

Atunci ei 'și-au făcut aripă de șia și zburând, au căzut ici și colo și s'au zdrobit până la unul.

Pe locul unde cădeau, izvora câte un izvor de apă limpede. Și de atunci, după numele lor, se numesc până azi văile de prinprejur: Valea Iașului, Valea Danului, Valea lui Alb, Valea lui Mic, Valea lui Gan Valea Sasului..., iar unde a că-

zut Meșterul Manole, în pădurea Bușegei, s'a făcut o fântână și e și până azi fântâna lui, cu apa rece de unde beau oamenii călători. (Povestita de tatăl meu).

Pe locul care îl alesese Negru-Vodă înainte, a făcut el o bisericuță și case de locuit, cari cu timpul s'au stricat; iar pe vechile ruine s'au zidit mai în urmă biserica care se numește Bolnița. (Spusă de Gh. Bratea, dela care am cules balada).

În ce privește locul unde a căzut Meșterul Manole, mai sunt 2 tradițiuni: una că ar fi căzut chiar la poarta mănăstirii, unde se află cișmeaua cea mare; iar a doua că ar fi căzut în apropiere de Mușetești. Pe drumul ce duce spre acest sat, se află, în partea stângă a drumului, niște ulmi mari, pe cari poporul îi numește *Ulmii lui Manole*, iar sub ei o fântână cu apă numită iarăși *Fântâna lui Manole*.

C. Mateescu.

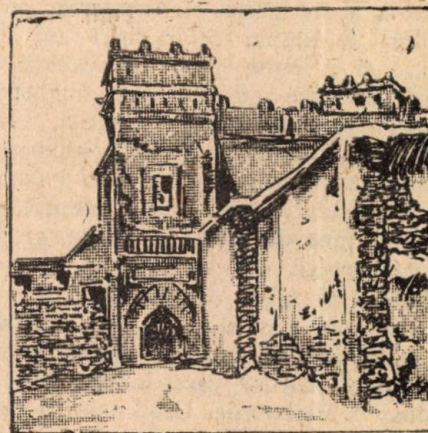

Castelul Uarzatz

CASTELELE MAROCANE

S'a spus de multe ori că Marocul de astăzi nu este de cât tabloul exact al Franței feudale, lăsându-se, bine înțeles, la o parte barbaria. Nimic nu este mai adevărat. Sultanul este ca acei suverani de odinioară, cari numai cu mare greutate puteau comanda numeroșilor lor vasali, fiind siliți de multe ori să negocieze cu dinșii și să le facă numeroase concesiuni. Și ca și cum ar fi voit să ne arate și mai bine adevărul acestei comparații, niște exploratori ne-au adus în timpul din urmă fotografiile marilor castele în cari domnesc boșaii marocani, tocmai ca seniorii feudali din alte vremuri. Chiar arhitectura acestor clădiri își evocă imediat în minte ruinele de pe țărmurile Rinului. Inginerul Garavine are

o colecție întreagă a acestor castele. Ale-

Intrarea în castelul Telonet

gem două dintre ele pentru cititorii noștri.

tri. Aceste clădiri ale seniorilor marocani au toate câte o mică fortăreață, în care sentinelele stau mereu de pază.

Seniorii au paterea d'a rezista ordinei sultanului și când o primejdie îi amenință, n'au de cât a se retrage în castelele lor întărite, fiind siguri de mai înainte acolo vor scăpa de orî și ce urmările.

August.

INDUSTRIA LANEI

Dacă seceta dezolează în mod periodic continentul australian, făcând să piară un mare număr de animale, nu este mai puțin adevărat că sunt îndestulători trei ani de ploae pentru ca belșugul să domnească din nou.

La sfîrșitul lui Decembrie curent, Noua Galie de sud poseda mai bine de patru-zece de milioane de berbeci. Ținutul Victoriei număra vre-o două-zece milioane de berbeci. Numărul întreg de turme de berbeci care există acum în Commonwealth nu poate fi mai mic de una sută cinci-zece de milioane de capete.

Industria lînei înflorește mai ales în Noua-Guinée: aci după urma ei trăesc mai bine de două sute de mii de persoane, numărînd ast-fel și pe crescătorii specialiști și pe ciobani.

Se câștigă sume enorme cu această industrie a lînei făcută mai ales de scoțieni. Mai în tot-deauna ai să găsești turme de câte două sute de mii de capete și se citează—nu arare orî—cazuri în care o turmă să aibă de patru sau chiar cinci orî mai mult. Se vorbește de un englez anume James Scott, care are o turmă considerabilă.

Acest milionar din Antipode este cunoscut din niște timpuri mai puțin fericite, — de acum cinci-zece de ani — când a debarcat în patria lui ca un sarmen emigrant. Mai întâi a intrat servitor la un fermier din Noua-Galie și aci se convinsese mai repede ca orî și unde că cel mai bun lucru de făcut în acele ținuturi era ca cine-va să se ocupe cu păstoria și în special cu creșterea berbecilor. În timpul celor cinci ani de muncă el a putut să-și agonisească o sumă oare-care cu care și-a înjghebat primele începuturi ale industriei, care mai târziu trebuia să-l ducă la milioane. Mai târziu—mergându-i bine—el a cumpărat pământ mai mult și a înființat pe el o mulțime de pușuri arteziene, grație cărora berbecii din turmele lui nu mai erau siliți să rabde de sete.

Micii industriași se mulțumesc să vîndă produsul de lână anual la agenții intermediari ai marilor case industriale din Sydney și Melbourne. Când e vorba însă de marii cultivatori, aceștia aranjează afacerile lor direct cu marile case sau cu antrepozitele din Havre sau Manchester.

Ei au ridicat în apropierea fermelor

lor niște uzine unde lână este făcută astfel ca să poată fi exportată. După ce este spălată bine de murdăriile care le conține, lână este supusă la un fel de presă hidraulică, care o face astfel ca să poată fi împachetată în forma unor mari baloturi, care sunt apoi transportați în porturi de imbarcare în niște căruțe la care se înhamă zece sau două-spre-zece perechi de boi sau niște cămile mănate de cele mai multe orî de afganistan.

Noi nu avem însă aci pretenția să vorbim mai detaliat de o industrie așa de însemnată ca aceea a lînei. Este destul că am schițat importanța ei pentru un moment într'un loc ca Australia. Numai în anul 1905 s'a exportat lână în valoare de 600.000.000 de franci.

Vetor.

IN FUNDUL MĂREI

— Urmare —

Pentru ca să pronunțe asemenea cuvinte, căpitanul trebuie să fi fost sigur de dînsul. Pricipeau amândoi, de și nu'l cunoșteau de cât de foarte puțină vreme, că omul acela nu putuse să vorbească în vînt. De vreme ce afirmase atât de categoric că până peste opt zile se vor duce ei singuri să ceară de lucru, fără îndoială că era absolut convins că așa se va întîmpla.

Rămănea acum să se vadă ce mijloace va întrebuița. Lucrul acesta căutara să-l ghicească Mauvert și Piohan.

Pentru ei, nu exista de cât trei mijloace. Erau mai întâi, blîndeța și încercarea de convingere. Bine înțeles că aceste două n'aveau să aibă nici un rezultat.

Venea după aceea violența.

Dar ce violență?

Foarte bine, murmură Mauvert, pleumblîndu-se agitat prin cameră; trebuie să ne luăm măsurile noastre.

Și apropiindu-se de panoplia care acoperea jumătate din peretele de la răsărit, desfăcu două revolve.

Unul îl întinse lui Piohan, zicându-i:

— Ia revolverul acesta! Și-acum, să poștească să ne atace!

— Ia seama, îi zise Piohan, dacă uciți, poate că ne vor uide și pe noi în urmă.

— Lașule! strigă Mauvert! Ne-am expus oare viața, tîgînd din Noua Caledonie, pentru a începe o altă sclavie, și mai grozavă?

«Haide! Fii energic.

Și cu revolverul în mână, eșiră amândoi din salon. Piohan era atât de turburat, în cât nici nu se mai gândi să ridice pepita de aur care-l căzuse din mână.

Cei doi bandiți putură constata cu uimire că ușile nu erau închise.

Înainte lor se întindea coridorul, desțert, iluminat peste tot cu electricitate.

— Înainte! tună Mauvert.

Și înaintară amândoi, alergînd aproape până în camerele lor. Nu întălniseră pe nimeni în cale.

Piohan suspină ușurat.

Mauvert, din potrivă, simți că neli-niștea îi crește.

Pacea, singurătatea, liniștea aceea, nu-l miroseau de loc a bine.

Din sala de mîncare trecură cu hotărîre în sala în care li se servise masa.

Dar aici îi aștepta o nouă surpriză.

XI

Așteptarea

Masa fusese pusă pentru două persoane.

— Ce naiba o mai fi însemnînd și asta? întrebă Piohan.

Și tot dînsul, adăogă după o clipă:

— Ei! ce poate să însemne de cât că a sosit ora dejunului, și de vreme ce suntem serviți...

Dar Mauvert îl opri cu o violență.

— Aibi răbdare. Eu cred că alimentele acestea trebuie să conție vre-un narcotic puternic. Fără îndoială că domniile aceștia au cântărit bine împrejurările și și-au zis că e mai bine să ne aibă cu mâinile legate.

Din fericire, eu t-am ghicit. Piohan, dacă ții la libertatea ta, să nu te atingi de nimic.

— Drace! murmură celalt, ai dreptate.

— Cred și eu!

— Dar nu gîndești că în modul acesta suntem expuși să murim și de foame?

Era o reflecție cât se poate de dreaptă și Mauvert nu-și putu opri o înjurătură.

— Ah! mizerabil! Dar Piohan avu o idee frumoasă, pe care numai gravitatea împrejurărilor t-o putuse da.

— Ascultă-mă, zise dînsul; putem face o experiență. Tu ești mai robust de cât mine, și prin urmare vei putea răbda mai multă vreme de foame.

Dacă e adevărat că alimentele acestea conțin vre-un narcotic, somnul meu nu va putea dura de cât cel mult câte-va ore. Și cum e logic și clar ca lumina zilei că nu ne putem lăsa să murim de foame cu mîncarea la nasul nostru, îți fac o propunere.

— Anume ?
— Voi mânca eu întâi, și-ți voi lăsa
pe partea ta.

— Și pe urmă ?
— Pe urmă, dacă până peste câte-va
ore nu voi fi adormit, va însemna că
alimentele acestea sunt cu totul inofen-
sive, și vei putea mânca în voe. Ce
spui despre ideea mea ?

— E superbă.
— Nu-ți așa ?
— Ți repet că e o idee superbă; nu-
mai că am eu una și mai bună.
— Da ?.. Nu-mi prea vine să cred.
In sfârșit, să vedem.

— Ne vom duce să ne căutăm hrana
în altă parte; drumul este liber. Prea ar
trebui să fim persecutați de soartă, pen-
tru ca să nu găsim ceva. Haide ?.. N'a-
vem timp de perdut !

Cu oare-care părere de rău, Piohan
se hotărî să asculte.

Se îndreptară spre una dintre cșir;
dar o ușă masivă de fer, bine închisă,
le arătă că trebuiau să caute în altă
parte.

Porniră spre ușa camerii de culcare;
dar și aici îl așteptă aceiași surpriză.

Erau prizonieri.

XII

— În privința acestui soi de narcotic,
spunea căpitanul navei, continuând o
convorbire începută mai înainte, și adre-
sându-se prietenului nostru Tauvel, vei
putea să ceri lămuriri amicilor d-tale,
după ce se vor fi deșteptat. Dar te în-
științez de mai înainte că va trebui să
aștepti cât-va timp.

Poate chiar, câte-va zile.

— Fără îndoială, întări savantul doctor.
— Câte-va zile, murmură Tauvel; și
în timpul acesta, unde vor fi dinșii ?

Întrebarea aceasta o pusec aproape
fără voia sa.

— Ei ! răspunse căpitanul; lucrul a-
cesta nu te poate interesa.

— Cu toate acestea...

— Nu mai stăru, domnule; sunt li-
ber să fac ce potesc.

Apoi, cu mai multă blândețe :

— De alt-fel, nici n'ai avea de ce să
fi neliniștit. Suntem oameni cinstiți și
mijloacele pe care le vom întrebuința
pentru a zdrobi energia revoltaților, vor
fi cât se poate de pașnice. Ți vei reve-
dea prietenii, domnule Tauvel; fi fără
grijă.

Și acum, vei bine voi să vizităm noul
d-tale domeniu ?

Towson și amicul meu, doctorul, te
vor întovărăși cu o deosebită plăcere.

— Fără îndoială, exclamă piticul sa-
vant; sunt cu totul la dispoziția d-tale,
domnule.

Și se îndreptă îndată spre intrarea la-
boratorului.

Tauvel și Towson îl urmară.

Ce se făcuseră Mauvert și Piohan ?

Adormiți de ingeniosul narcotic al

doctorului Vixit, puși în neputință de a
se mai apăra, unde fuseseră conduși
dinșii ?

Prin ce mijloace socotea căpitanul Na-
meless să poată supune pe cei două re-
voltați, să-și facă să lucreze de bună voe,
în acea misterioasă cetate a mării ?

Tauvel își puna toate întrebările. a-
cestea, dar nu putea răspunde nici uneia
dintre ele.

Și cu toate acestea, căpitanul pronun-
tase câte-va cuvinte care-l uimiseră :

— Ți vei revedea prietenii, să fit si-
gur, îi spusese dinsul.

Dar pentru asta, ar fi trebuit ca dinșii
să se supună de bună-voe, și Tauvel,
care cunoștea încăpăținarea bretonă a
lui Piohan și forța de voință a lui Mau-
vert, se întreba dacă avea să se poată a-
junge la asemenea rezultat, fără vio-
lențe.

Și pe când cugeta ast-fel, își urma to-
varășii printr-o serie de coridoare foarte
întortocheate.

Preumblarea aceasta nu-și putu da nici
o idee lămurită despre ceea-ce erau și
despre ceea-ce făceau în realitate locui-
torii mării.

El observă chiar că călăuzele rele nu-
lădău de cât foarte puține amănunte.

Secretele, marile secrete, n'avea să le
cunoască, fără îndoială, de cât mult mai
târziu, dacă aveau să-și fie descoperite
îndată.

Orî cum însă, excursiunea pe care o
făcea, îl interesa destul de mult.

Tauvel auzise de multe ori vorbindu-se
despre cavernele, despre peșterile imense
care există și în Europa, dar mai cu
seamă în America ; nu credea însă, că
ar putea să existe unde-va niște caverne
așa de colosale, ca acelea pe care le stră-
bătea acum.

Modul în care erau împărțite străzile,
mașinile electrice care răspândeau lumina
într'un mod egal pretutindeni, dormi-
toarele, hambarele de rezervă, atelierele,
il lăsa cu totul uluit.

Cine ar fi putut spune vre-o dată că
o asemenea lume exista sub ocean ?

Erau instalate acolo și fire telefo-
nice.

Pe la amiază doctorul convorbi câte-va
momente cu căpitanul.

— Totul merge cât se poate de bine,
domnul meu, zise după aceea micul sa-
vant, întorcându-se spre Tauvel. Până
peste patru-zece și opt de ore îți vei re-
vedea prietenii.

— Supuși ? întrebă Tauvel, aproape
fără de voe.

— Ca niște miei. Mijloacele căpita-
nului sunt infailibile. Rezistența fizică
este o chestiune de timp ; dar omul cel
mai robust se vede nevoit în cele din
urmă să se supue.

Și cum totuși ocaș îl privea cu o
expresie în care erau amestecate și ad-
mirația și teama, dansul îi arăta cu de-
getul un imens orologi. al căruia ca-
dran indica lunile, săptămânile, zilele, o-

rele, momentele și secunde, și cu multă
blândețe, adăugă :

— Mă iartă, domnul meu ; dar sunt
orele i după amiază.

Și deschizând o ușă din dreapta.

— Intră, te rog ; ești acasă la mine,
și masa e servită.

(Va urma)

UN TIGRU NUMIT NOTABIL AL UNEI COMUNE

Tigrii sunt foarte numeroși în Indo-
China.

Oamenii și tigrii trăesc uni lângă alții,
pe acolo pe unde satele și câmpiile cul-
tivate nu sunt departe de păduri. Așa
stă lucrurile în regiunile înalte ale
Tonkinului, în Anamul central și me-
ridional, în Cambodge, în provinciile o-
rientale ale Cochinchinei, și mai cu
seamă în provincia Baria.

De obicei, tigru este mîncătorul, și
omul prada. Cu toate că omul are mi-
jloace de apărare, pe care celelalte ani-
male nu le cunosc : focul, cursele, săge-
țile și gloanțele, totuși, indo-chinezul are
o mare teamă de tigr.

Anamitul nu vorbește despre acest
puternic vecin, de cât cu multă consi-
derație ; el nu spune nici o dată «un
tigr» (*kop*), «ci domnul tigr» (*hon-
kop*).

Intr'unul din satele provinciei Baria,
un tigr, cu o îndrăzneală ne mai po-
menită făcuse numeroase victime printre
animale.

Ce era de făcut pentru a se scăpa de
prezența aceluiaș personaj supărător ?

Notabilul satului ținură consiliu ; mi-
jloacele violente fură înlăturate, ca nefi-
ind potrivite cu cauza !..

După părerea șefului cantonului, — un
om foarte prudent, — toată lumea se pro-
nunță pentru mijloacele pașnice. Se ho-
torî să se caute mijlocul prin care ti-
grul să poată fi adus la sentimente mai
bune. Dar nu era de loc ușor să se gă-
sească mijlocul practic pentru intrarea în
relațiun cu «domnul tigr».

În sfârșit, cine-va avu o idee genială:
tigru trebuie să fie numit notabil al sa-
tului ! O onoare mai mare nu i se pu-
tea face ; fără îndoială că bestia trebuia
să fie măgulită, și pe viitor, în loc să
prade satul, avea să-l ia sub puternica
sa protecție.

Atunci, o scrisoare fu adresată tigru-
lui. Faptul acesta este sigur. D. Bou-
mer a văzut scrisoarea, și 'i publică tex-
tul. Iată-l :

«Domnule tigr,

În ultimile timpuri am suferit foarte
mult din pricina golurilor pe care ai
crezut de cuviință să le faci printre a-
nimalele noastre domestice ; aceste ani-

male constituie singura noastră bogăție, și suntem foarte nenorociți.

«Iată ce ne-am gândit. D-ta trebuie să fii supărat pe noi, din pricină că nu ți-am mai dat onoarea pe care ți-o datorăm și pe care ai mai avut-o acum două ani... Furia d-tale este legitimă, și-ți cerem ertare.

«Pentru a-ți dovedi de câtă stimă și considerație vă bucurați printre noi, pentru a-ți potoli furia și a apăra pe viitor

bunurile noastre, a-n hotărât să te numim *notabil* al comunei.

«E cea mai mare onoare pe care ți-o putem acorda și sperăm că vei bine-voi s-o primești. Dacă e așa, te rugăm să ne dai de veste, făcând pe trunchiul arborelui de care vom lega această scrisoare, un semn, cu ghiara d-tale».

Scrisoarea fu legată de coaja unui banan gros, care creștea la intrarea satului.

A doua zi de dimineață notabilii plecară să vadă opacul.

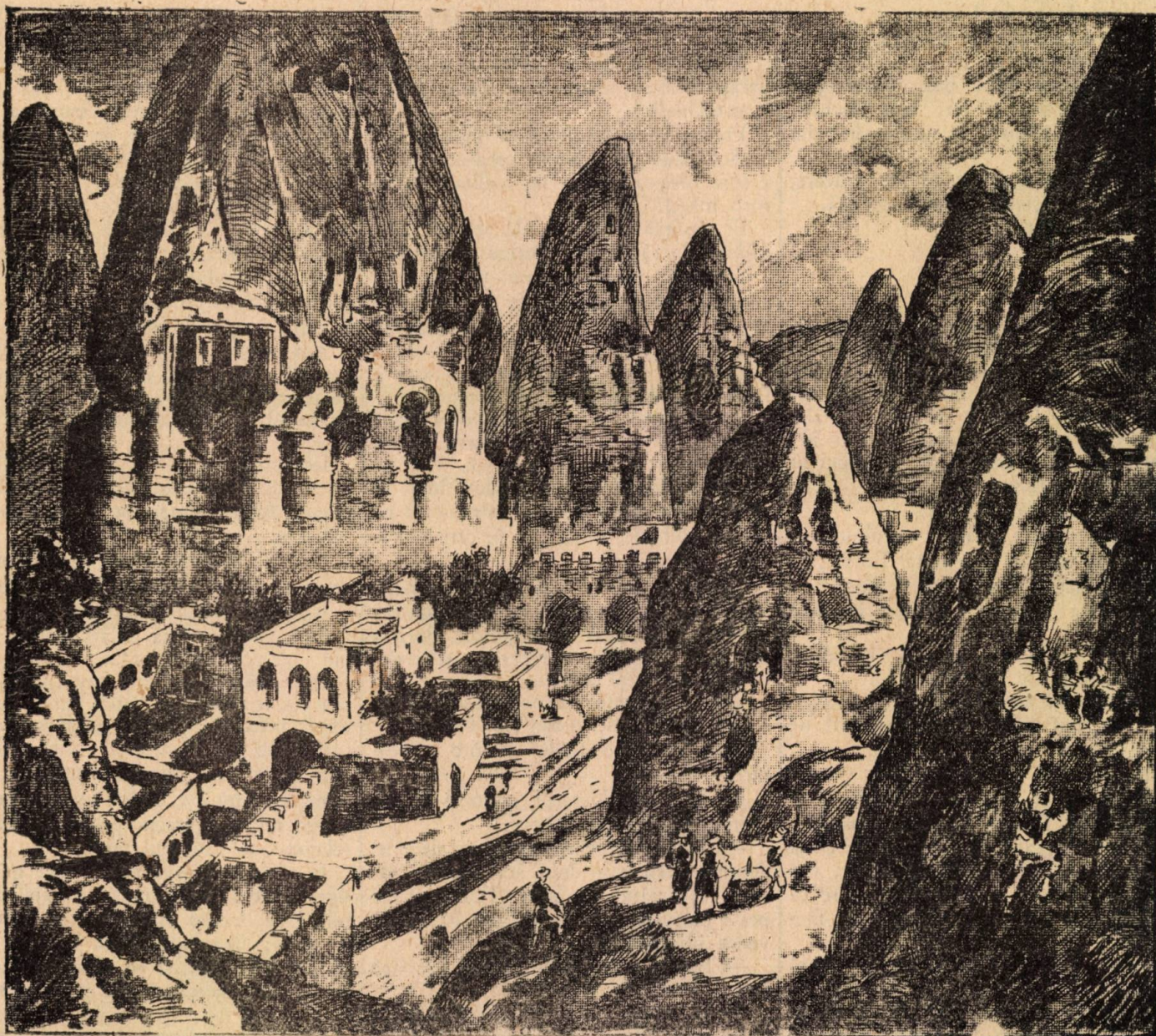
Copacul purta semnul mult așteptat. Domnul tigru primise onoarea de a fi notabil. Și de atunci înainte nu mai apăru nici o dată în sat.

Locuitorii, caprele, porcii și câinii putură să doarmă în pace.

Trebue să fim în tot-d'a-una plini de respect pentru puternicii acestor lumi!...

Victor.

UN ORAȘ DIN STÂNCI

Orașul e construit în stânci

În apropiere de Urgü-Udi-Ussarü (Asia Mică) se află un oraș, ale cărui case, edificii, monumente, sunt toate formate din stânci.

Orașul e situat într-o regiune vulcanică dintre munții Argis (4059 m.).

Dăm aci reproducția aceluia oraș, după o fotografie făcută la fața locului.

PLOI DE SÂNGE

DE CENUȘE

Că plouă câte o dată și cenușe din cer, nu e de mirare, gândeam eu. Peste Gomora și Sodoma a ploat foc, și iarăș nu e de mirare. Am auzit apoi că plouă une-ori pucioasă, alte-ori pietre, ba câte o dată și sânge și noroiu. Iar la Predeal vara eu am văzut de vre-o câte-va ori plouând broaște. Ce lucru mare ar fi să vezi plouând fleici odată din cer, căci după spusa bătrânilor ar fi plouat într-o vreme cârnați, și dacă se poate una, s'o fi putând și cea-laltă.

Ploi de sânge au fost și în anul acesta prin Spania sudică. Oamenii de acolo le văd mai des și tot mai cred — așa numai ca să nu-și uite obiceiul — că ele sunt semne dumnezeiești și că prevestesc războaie. Dar nu cred cu tot dinadinsul și pricep acum că într-adevăr nu plouă sânge, ci un fel de apă roșie. Tot așa cum locuitorii din Africa nordică văd adese-ori plouând cerneală peste ei. De alt-fel și în Anglia plouă une-ori cerneală, dar Englezii știu bine ce e și dau vina pe miile de coșuri de fabrici a căror sgură mărunță umple văzduhul și înegrește apa ploii.

Peste țările cari mărginesc marea Adriatică plouă mai în fie-care an cenușe, adusă de vânturi din apus. Peste Maroc, peste Portugalia și Spania sudică une-ori plouă așa de multă că aduce pagubă câmpiilor și face mult rău plantelor. Pânza ploii însă e mai lată, ea se întinde peste toată Spania până în Pirinei și chiar peste sudul Franciei, și tot așa dincolo în Africa până spre Sahara, dar spre marginile pânzii ploaia de cenușe e tot mai slabă și mai slabă până se pierde. Și tot așa slăbește ploaia cu cât înaintează peste Europa spre răsărit. Peste Italia e mai slabă, iar pe malurile Dalmației și ale Istriei încetează cu totul. Peste oceanul Atlantic nu se vede nici o ploaie de cenușe, cu toate că ea este adusă peste Ocean din uriașele câmpii ale Americii sudice. Deci vânturile ridică această «cenușe» din America și o asvârl peste Ocean în Europa. Intr-adevăr nu e cenușe, ci pulbere, une-ori neagră de tot alte ori numai negricioasă, ori roșietică, dar adese-ori și roșie ca sângele. Dacă acum pulberea aceasta se amestecă întâmplător cu ploaia ori cu zăpada, picurii de ploaie ori fulgii de zăpadă sunt negri ori roșii, și iată deci ploaia de cerneală și de sânge. Pulberea aceasta nu e numai pământ ori piatră sfărâmată, ci mai ales cruste de infusorii — de acele animale mici, cari adunate câte cinci mi la un loc într'un singur mănunchi pot trece toate de o dată prin urechile unui ac — din neamul acela de infusorii cari au fost găsite până acum, vii ori împietrite numai în America su-

dică. Crustele lor — coaja acestor animale ca a racilor — sunt roșii, și ele fac «ploile de sânge». Vânturile cari le aduc sunt acele cari se numesc «passate» și bat regulat și cu mare putere dinspre Europa spre America, și îndărăt, ca niște vapoare cari ar trece regulat peste ocean încolo și înapoi.

Peste Africa această pulbere cade neagră ca funinginea, fiind-că e amestecată în mare măsură cu praf negru pe care îl ia din pustiile Saharei. Această pulbere adusă din Apus spre Răsărit nu e așa de primejdioasă cum e cea adusă de alt vânt din spre Sud spre Nord, din Sahara, și care ajunge une-ori până prin Spania. Vântul acesta grozav, numit de Spaniolii *solano*, bate în răstimpuri, isbind în unde, ferbinte și iute, par-că ar fi suflarea dogoritoare a unui uriaș. El aduce pulbere neagră, așa de înfocată că nu poți pune mâna pe ea, un nor negru și ca un părete din cer până în pământ, care face noapte ca în mormânt pe unde trece și arde frunzele copacilor în cât ele cad ca toamna pe jos și rămân copacii pârliți ca de foc. Vântul nu e numai grozav de iute, ci vine și cu vârtejuri mari și bate cu putere de rupe copaci. El are însă anumite timpuri când bate, așa că oamenii știu să se ferească de el. Să-și închipue cititorul un vânt de zece ori mai turbat de cât un crivăț la noi când viscolește, și pe cât de rece e acesta pe atât și mai ferbinte cel-alt și că ar ridica munți de zăpadă și i-ar asvârli dintr-o parte într-alta lăsându-i să cadă răpăind de sus, și atunci ar vedea în gând un solano peste Sahara, dar să nu uite întunericul ca în Iad.

Acestea sunt ale vântului. Ploi de cenușe mai sunt și de alt soi. Unele, ce-î dreptul nevinovate, dar adevărate ploi de sus din văzduh, a căror cenușă nu e de pe pământ ci din cerul lui Dumnezeu. Dar le las acum de o parte, ca să mă întorc la ele mai târziu, când voi avea locul potrivit să vorbesc despre ploile de stele și de pietre din cer. Ploi de pulbere, mai grozavice de cât altele pricinuite de vânturi, sunt cele de cenușe ale vulcanilor. Și acestea i se zice numai cenușă, dar e tot pulbere de cruste sfărâmate (dar se găsesc adesea ori și întregi) de infusorii și de alte asemenea animale microscopice, ca și pulberea ce o aduc din America vânturile passate. Ori-ce erupțiune vulcanică începe de obicei cu asvârlire de cenușă, cu fum mult săgetat de fulgere și cu mare vuet în pantecele muntelui. La anul 79 după Hristos, Vezuviul a izbucnit fără de veste și trei zile a tot ploat cenușe ferbinte, și cât de multă a ploat o putem pricepe din peirea celor trei orașe Herculaneum, Stabiae și Pompeii, de sub poalele muntelui, pe care le-a îngropat cu totul cum îngropă scriile în pământ. Mai anii trecuți muntele Pelée din insula Martinica a nimicit cu cenușa sa întreg orașul St. Pierre, în care au

murit peste 40.000 de oameni. La 1883 vulcanul Krakatau, din Iava, a ploat atâtă cenușă în cât marea pe o suprafață așa de mare cât a Franciei purta un strat de cenușă gros de la 20 până la 40 de metri, iar câtă a fost luată de vânturi a fost împrăștiată peste toată suprafața pământului, așa că a ajuns și prin Europa după vr'o 4 luni și a nins încet vr'o câteva zile.

Tot în Iava, vulcanul Gurungguntur în 1843 a asvârlit, după calculele făcute atunci, vr'o șapte-spre-zece milioane de tone de cenușă, al cărei strat de felurite grosimi a acoperit o bucată rotundă de țară cam cât e suprafața Oltenei noastre, nimicind toate florile și erburile.

Un naturalist olandez, martor ocular, descrie peirea ce-a făcut-o la 1822 vulcanul Gumung-Gelungung din Japonia. Spre miazăzi de acest munte era o provincie cu sute de sate frumoase, bine cultivată și cu vr'o două milioane de locuitori. Era într-o zi de Octombrie, și soarele lucea frumos pe un cer senin, și totul era în liniște și pace. De odată din fundul pământului, s'auzi un vuet înfiorător, ca și când s'ar fi rupt ceva în adâncurile de sub pământ, și într-aceiaș clipă a fulgerat din craterul muntelui un uriaș stâlp de fum care cu o iuteală de fulger a cuprins tot cerul și, până a nici nu prinde de veste ce e, s'a făcut noapte așa de întunecată de nu-ți vedeai nici mâna. Nu trecu nici cinci secunde și miile de oameni au fost îngropați. Parte din ei au fost uciși de noroiul fierbinte ce cădea de sus din aer în cantități uriașe, parte de valurile râurilor de apă fierbinte care izvorau din gura muntelui cu mare zgomot și aduceau noroiu și sfărâmaturi de stânci, înecând în câte-va minute pe o suprafață de mulți kilometri pătrați și sate și câmpii și păduri, prefăcând tot locul într-o mlaștină cu aburi fierbinți. Și în sgomotul acestor ape năvălitoare amestecat cu urletul muntelui, cu trosnirea stincilor isbite una de alta, și cu vaetul disperat al multor miile de oameni, s'auzeau de sus tunete neconținute, iar prin văzduh alergau fulgerile încrucișându-se din toate părțile în norii deși cari tot sporeau prin condensarea aburilor din vale. Trei ceasuri a ținut asta, apoi deodată s'au potolit toate și pe la cinci după amiază toate erau trecute. Cerul s'a înseninat pretutindeni și soarele care înainte cu trei ceasuri lumina peste o țară încântător de frumoasă, acum în amurgul serii strălucea peste o pustiire jalnică, peste un pământ din care dispăruse ori-ce verdeță și ori-ce vietate, și cât vedeai cu ochii erau numai câmpii negre de lavă ce aburea, și de noroiu.

Nu se vedea nici un om și era o tăcere, ca și când de la facerea lumii nimeni n'ar fi trăit pe acolo. Pământul se scufundase cu vre-o cinci-spre-zece metri, așa că văile și colinele și-au

schimbat poziția, în cât locuitorii când s'au întors după două zile n'au mai putut să recunoască locul satelor lor.

(Albina).

G. Coșbuc

DIVERSE

Cel mai vechiu oraș de pe pământ — O expediție engleză a făcut săpături în ruinele de la Bisurğa ce se găsesc într'un pustiū nisipos și sălbatic din Mesopotamia centrală. Chiar la suprafață s'a dat peste zidurile unui turn pe care o inscripțiune săpată arăta numele lui Dungi, personaj care a trăit pe la 2750 a Ch; sub acestea, alte pietre purtau inscripția Ur Gur (2800 a Ch.); și puțin mai jos

s'a găsit o monetă de aur cu numele lui Naram Sim (3700 a Ch.); dedesubtul acestui strat au apărut clădiri din vremea lui Sergon (3800 a Ch.). La adâncime de două metri jumătate s'a găsit material de construcție de la 4500 a Ch., și dacă ne gândim că adâncimea totală a ruinelor s'a arătat a fi de 12 metri și jumătate, ce enormă vechime trebuie să reprezinte ultimele straturi! S'au găsit multe obiecte interesante, între care și o statuă întreagă de marmură, căreia i se atribue vechimea de 4500 a Ch. așa că e cea mai veche statuă din lume. S'a găsit între alte obiecte și o zurnăitoare de argilă care încă sună. Jucăria care a înveselit cu atâtea mii de ani în urmă pe un copil din Mesopotamie, ar putea face plăcere și astăzi unui copil din zilele noastre!

VIATA IN AMERICA

AȘA CUM ESTE

— Urmare —

— Ce-avem noi cu prejudecățile europene? America este cea mai mare țară din lume, din toate punctele de vedere. Astăzi, dacă America ar voi-o, ar putea să dicteze legile sale Europei.

Și când mă gândesc că oamenii aceștia au plecat din Europa abia de patru sau cinci ani!..

Ați simțit vre-o dată prin localurile de joc senzația bizară că banii și-au pierdut valoarea lor curentă?... Ei bine, cam aceiași senzație o ai prin toate marile orașe americane.

Un semn exterior de prosperitate:

În multe orașe teatrele au în toate zilele reprezentații de matinee. Nu vezi însă de cât femei și copii, bărbați fiind ocupați cu câștigarea banilor necesari pentru plata locurilor la teatru...

În colosalele «Buildings» cu câte douăzeci de etaje, biourile de afaceri se închiriază cu decimetrul pătrat. De obicei zece decimetri pătrați se plătesc cu 15 franci.

În general americanul este lipsit de ură; dînsul se ferește pe cât poate de această grea povară. Are dușmanii pe cari îi învinge sau dacă nu, este învins. Dar ura, ca și florile, înseamnă un lux de om leneș.

Așa se întâmplă lucrurile aproape în toate centrele mai active, mai populate.

În provincie dușmăniile sunt mai vii, mai rezistente... Pe acolo pe unde lumea este mai ocupată, ura devine cu totul lipsită de stabilitate. Trece repede de la o indignare la alta.

Îmi amintesc vorba unui milionar american care mi spunea, vorbindu-mi despre una din cunoștințele sale:

— Îl măgulesc pentru că îl știu foarte răutăcios.

Și dacă ar fi voit-o, milionarul ar fi putut să-și zdrobească complet prietenul.

Oare care să fie cauza dorinței de neîntreruptă schimbare care există pretutindeni în Statele-Unite?

Oare să fie dorința de mai bine?

Nu este oare mai curând semnul unei plictiseli prea repezi?

Snobismul joacă un mare rol în viața americanilor. Fie-care caută să-și adapteze sie însuși un gust ce i se pare superior, care însă nu-l are și nu l'a avut nicădată.

Când intri într'un salon sau într'un teatru sau în oricare alt local public mai ales, poți rămânea liniștit, ori cât de timid te-ai ști. Dacă te privește cineva — și lucrul acesta se întâmplă foarte rar — o face cu cea mai mare indiferență, cu cea mai completă lipsă de curiozitate.

Poți să fii cât de excentric, poți să fii cel mai elegant dintre snobi, cel mai frumos sau cel mai urât, nimeni nu se ocupă de d-ta, nimeni nu-ți dă atenție, par'că nici n'ar exista.

Și tocmai faptul acesta face ca în cele din urmă poporul american să ajungă lipsit de oricare timiditate. Așa s'a ajuns la acea admirabilă simplitate, pe care nici odată n'au avut-o europenii. Întrebarea este: vor avea-o vre-o dată?...

Multă lume însă susține că sub această afectare a liniștii și indiferenței celei mai

complecte, există oare-care dorință de «a poza», de a atrage atenția.

Ori și cum, chiar dorința aceasta generală de a nu părea pretențios, este foarte laudabilă.

Cum ne vine oare când vedem câte un compatriot de al nostru expunându-și fără rușine și cu o lipsă de bun simț revoltătoare hainele și bijuteriile?... Mie unuia îmi vine de multe ori să intru în pământ... E mult mai frumoasă afectarea americanilor...

Chicago

New-York și Chicago sunt două orașe rivale. Newyorkeji au transmis și europenilor ura lor pentru locuitorii Chicago. La Paris când voeste să vorbească despre un om lipsit de educație, spune: «Par'că e un negustor de porci din Chicago».

Orașul acesta ne este prezentat sub torme cele mai respingătoare.

Trebuie să spunem că lucrurile sunt puțin cam exagerate și că mai cu seamă locuitorii orașelor din estul Americii n'au dreptul să spue asemenea lucruri...

E adevărat că străzile din Chicago nu sunt nici prea drepte, nici prea bine pavate! dar același lucru se poate spune și despre New-York.

Unele cartiere însă merită cu drept cuvânt reputația pe care o are orașul.

Învălmășeala este așa de mare, în cât nu vezi nici până la o distanță de trei-zece metri dinaintea ochilor.

Vaporii fabricelor îmbălesc aerul și i se pare că o ceață eternă domnește d'asupra orașului.

Tramvayele trec pe lângă tine cu o iuteală fulgerătoare și sunetele clopotelor îți fac impresia unor clopote de biserică într-o zi de Paște. Trece peste poduri mișcătoare și întorcând capul rămâi uitat când constai că în urma ta nu mai există podul peste care ai trecut. Nicăieri, în nici o parte n'am mai văzut atâta intensitate de mișcare; dar de asemenea nicăieri impresia de prosperitate nu este mai măreață, mai impunătoare. La două pași de acest infern este lacul Michigan. Principalele hoteluri, celebrul Auditorium și anexele sale sunt clădite în fața lacului; e o întindere de apă lungă de cinci sute optzeci de kilometri — distanța dintre Paris-Bordeaux — și lat de o sută șaptezeci și cinci de kilometri; adâncimea acestui lac este în multe locuri de două sute șaptezeci și cinci de metri. De multe ori se petrec pe aci furtuni ca în plină mare. De-lungul lacului este o alee largă, precum și niște parcuri foarte frumoase. Este o preumblare foarte delicioasă, căci aerul este în tot-dăuna curat și perspectiva marelui îți dă niște priveliști încântătoare.

Am admirat mai multe palate particulare, printre cari și acela al d-lui Mac Cormic, ginerile d-lui Rockefeller. Acela al d-lui Higilotam este și mai frumos

Încă, posedând o fațadă monumentală. Pe țărmul apei sunt instalate cluburi; te poți preumbla în vâle cu luntră, poți flirta sub bătaia palidă a lunii, ascultând murmurul încetinel al apei. De alt fel tinerile perechi sunt destul de dese pe aici, căci sîntem destul de departe de Engleri.

Autoritățile municipale socot că orașul nu este încă destul de întins și de aceea ciuntesc mereu din întinderea lacului. Peste câțiva ani se va ridica un cartier întreg.

Chicago are de patru sau cinci ori întinderea New-Yorkului. Populația sa este de două milioane și jumătate de locuitori și nu cred să se mai găsească aiurea străzi care să aibă o întindere de trei-zeci și cinci kilometri, cum se găsesc pe aici. Calea Western străbate orașul de la un capăt pînă la celalt; o linie de tramway electrice o străbate. Cu toate acestea, pentru a merge de la un capăt la altul, dus și întors, îți trebuie o zi întreagă.

Chicago deține niște recorduri colosale. Pe aici lumea nu se oprește în stradă spre a se ocupa de toate nimicurile; fie-care își vede de treabă, fără a se ocupa de vecinii săi. Când se întâmplă să fie cineva oprit în drum de o prea mare îngrămădire de lume, așteaptă liniștit pînă când se face loc, fără să se plângă.

Cât despre moravuri, despre maniere, despre eleganță și bogăție, nu cred că Chicago să fie superior rivalilor sale.

Știu însă că este o convenție, un cuvînt de ordine ca toți milionarii să-și cheltuiască rentele lor la New-York și recunosc că orașul acesta este adevărata capitală a Statelor-Unite. Dar cu toate acestea, și în ciuda acelora care spuneau că pe aicea se găsesc numai oameni ordinari, am întâlnit în Chicago multe persoane distinse, care n'aveau nimic comun cu reputația de măcelărie pe care o are orașul în care trăesc. Și cred că multe din aceste persoane întrec în sensibilitate și în delicateță de cugetare pe cei mai selecți membri ai aristocrației apusene.

Trecând la alt ordin de idei și pentru a vă reda o impresie lămurită a diviziunii muncii din această țară, vă voi spune că în fabrica d-lui Mac Cormic se fabrică patru-zeci de mii de piese de fier de fierărie. În nici o fabrică n'am văzut producție mai mare, mai enormă; și cred că am văzut destul de multe fabrici. Agricultorii din această țară nu mai au nevoie să se obosească pentru a cultiva pământul și a recolta produsele.

Mașina lucrează singură; omul n'are de cât să supravegheze pentru a căpa o producție de o mie de ori mai mare.

Am văzut un copil de patru-spre-zece ani, care conducea fără nici o greutate cinci mașini de legat paie.

Două-spre-zece clădiri de câte cinci

etaje compun uzinele Mac Cormic; cea mai lungă sală de mașinări are o lungime de trei-sute de metri și o lățime de două-zeci metri. Într-o singură zi se pot topi și turna una sută opt-spre-zece tone de fier.

Catalogele casei sunt imprimate în două-zeci și cinci de limbi, căci mașinile Cormic merg în toate cele patru colțuri ale lumii.

— Cum se face—am întrebat eu—că cu toată marea cheltuială necesită de transport, mașinile americane se pot vinde cu prețuri atât de scăzute pe toate piețele Europei.

Răspunsul fu acela la care mă așteptam.

— Cantitatea enormă a producției noastre, ne îngăduie să stabilim niște prețuri așa de mici în cât să nu mai avem nici o teamă de concurență.

Câte-va zile după sosirea mea la Chicago, lucrătorii uzinei Cormic s'au pus în grevă; am putut vedea cu acest prilej ce purtare are un patron american față de un eveniment atât de grav pentru dânsul.

În tot timpul cât a durat această grevă m'am întâlnit zilnic cu d. Deering — asociatul uzinelor.—Am vizitat împreună cu el uzinele, însoțit fiind și de mai multe doamne; l'am văzut mereu liniștit, senin, încrezător, ca și cum nimica grav nu s'ar fi întâmplat. Seară ne treceam vremea în cele mai drăguțe locuri ale orașului în tovărășia celor mai încântătoare artiste.

Printre ele era și Julia Marlova, o femeie în același timp, drăguță, blândă, seducătoare ca Marella Sender și frumoasă ca Jeanne Hading. În tot timpul acesta, nici-odată gazda mea nu mi-a vorbit despre grevă. Afacerile se tratau aiurea. Surzător, plin de atenție pentru invitații săi, galant cu femeile, își era cu neputință să descopere în toată atitudinea sa un singur semn care să-l trădeze preocuparea sau neliniștea. Și cu toate acestea am putut constata în alte împrejurări că d. Deering este un om simțitor. Așa fiind, mă întreb, dacă, cu toată predispunerea mea de a nu da o prea mare importanță celor ce voi vedea în America, mă întreb, zic, dacă am dreptul să nu admir sângele rece, energia acestui om, care știe așa de bine să-și stăpânească sentimentele și să nu amestice proza desgustătoare a afacerilor în poezia vieții. Este și aceasta o artă, și arta trebuie admirată.

Într-o zi—inainte de masă—m'am silit să aduc vorba despre grevă; cea mai mare grevă pe care o văzusem până atunci fusese cea de la 1898 în Paris.

Dânsul îmi răspunse cu un ușor accent de supărare:

— Ne-ar trebui în America o armată destul de puternică pentru a putea menține libertatea lucrului. Am văzut grevele pe la d-v., o armată întreagă apăra pe lucrătorii care voiau să muncească. Era admirabilă.

L'am întrebat ce crede despre Trade-Unions?

— Ne vor ruina și pe noi cum l-a ruinat pe Englezii. Și în cele din urmă tot lucrătorul va fi acela care va plăti.

Îmi explică că există în Statele Unite două sute cinci-zeci și două de uniuni diferite de lucrători. Ori-ce lucrător trebuie să facă parte dintr-o uniune.

— Cum înțeleg patronii să lupte în potrive sindicatelor? N'au încercat să introducă participarea la beneficii?

— Da. S'au făcut diferite încercări; dar grevele n'au putut fi împedecate. Lucrătorii strigau în gura mare: ce importanță are faptul că ni se dau oarecari beneficii? Oare nu sunt aceștia banii furaj din munca noastră? Și d. Deering trecu la alt subiect de discuție, vînd a-mi spune prin tăcerea sa că în cele din urmă tot forța colosală a banului va rămânea a tot puternică.

M'am dus să vizitez universitatea din Chicago, pe care o prezidează cu atâta energie și autoritate d. Harper. Fără îndoială veți fi auzit și d-v. vorbindu-se despre d. Harper.

Este prietenul intim al d-lui Rockefeller. Dînsul s'a priceput să smulgă de la miliardar vre-o trei-zeci de milioane de franci cu titlul de donație, mulțumită cărora universitatea din Chicago este una din cele mai bogate din lume.

D. Harper însăși încasează un salariu anual de șapte-zeci și cinci de mii de franci în afară de numeroase diurne.

Am ținut să am o convorbire cu dînsul despre câte-va chestiuni, care sunt la ordinea zilei în America.

D. Harper este un om de o statură potrivită, cu fața rotundă și plină, cu niște ochi mici, șireți, licăritori; poartă ochelari de aur. Figura sa își exprimă cu intensitate dulceața de a fi, plăcerea de a trăi.

D. Harper este de părere că trebuie admisă coeducarea sexelor.

Sunt convins—îmi spunea dînsul—că nouă-zeci la sută din studenții universităților noastre rămân caști până la căsătorie.

Dar după o mică pauză adăogă:

— Vreau să fie șapte-zeci la sută. Și cred că lucrul acesta este adevărat pentru toți tinerii americani, nu numai pentru studenți.

L'am întrebat după aceea ce părere are despre mișcarea militaristă, care coincide cu progresul imperialismului. Poporul american, care fusese altă-dată atât de pașnic, avea să devie oare războinic la rădăul său?

— Nici de cum, îmi răspunse d. Harper. Se dă o mai mare dezvoltare învățămîntului militar, numai pentru motive de disciplină. Și apoi este și o mică plăcere aceasta; nimic nu este mai trumos de cât o desfășurare de forțe militare și navale. Este o plăcere pentru ochi și un stimulent pentru energie.

— Dar, îl întrerupsei eu, nu vă este teamă că tot căutând mereu asemenea plăceri, veți ajunge la gusturi războinice?

— Nu. America n'are a se teme de excese. Iubim războiul, dar nu-l vom face de cât pentru cauzele drepte.

Am dovedit lucrul acesta cubanilor și Filipinilor. După războiul cu filipini, dorul nostru de expansiune va fi potolit.

— Dar va mai rămâne mereu anexarea Canadei și a Mexicului.

Dinsul îmi răspunse:

— Canada va veni spre noi din propria ei voință. E același popor ca al nostru; are aceeași religie, același comerț, aceleași interese.

Cât despre Mexic, este adevărat că acolo e altă rasă, un popor care vorbește altă limbă. N'am studiat încă această chestiune.

Am vorbit apoi despre relațiunile franco-americane.

Președintele Harper îmi explică că influența germană făcuse mari progrese în Statele-Unite.

— Ne-am însușit, ne-am asimilat calitățile temperamentului german. Avem să mai cultivăm acum gusturile estetice; la acest rezultat vom ajunge prin mijlocirea influenței franceze.

Armata salvării naționale se răspândește în America cu o repeziune prodigioasă.

Imaginația și inițiativa acestor instituțiilor clerico-industriale sunt fără margini. Sunt niște asociații care își au părțile lor dezastruoase; dar cubanii care le mai rămân după ce au nutrit cohorțele de paraziți, barbați și femei, imaginează niște opere pe care noi nu suntem în stare nici să le imităm.

Așa de exemplu, cu prilejul ultimului Crăciun, cartierele sărace din Chicago au fost vizitate de membrii armatei. Fiecare familie a primit carne, pâine, conserve, fructe și prăjituri.

Două-zeci de mii de săraci au avut lemnele necesare pentru tot timpul iernii.

Știu că și în Europa, operele de caritate sunt destul de numeroase; știu că se cheltuiesc în fie-care an sume însemnate pentru ușurarea mizeriei; dar de sigur că asemenea opere gigantice de caritate nu există pe la noi.

Am văzut cum se dărâmă casele în Chicago; căci în orașul acesta se distruge și se reconstruiește fără încetare. Oamenii săraci veneau să ia toate lemnele rezultate din dărâmare. Așa este obiceiul pe aici. Lemnul nu este întrebuințat nici o dată de două ori; așa fiind, pentru a scăpa de cheltuielile transportului, antreprenorii le cedează săracilor.

E una din particularitățile acestei țări prea prospere, unde cu toate acestea există așa de mulți săraci.

Intr'una din mahalalele cele mai mur-

dare, în care vezi numai firme evreiești și germane, am zărit aceste două nume neașteptate: *Nansicaa*, *Demos*.

Această evocare grațioasă a Greciei legendare, nu împrăstie însă nici câtuș de puțin tumul uzinelor. Ba chiar ceața mi se păru și mai nesuferită, frenesia tramvaelor și mai apăsătoare.

«De ce naiba mergeți d-tră așa de repede, în Europa? mă întreba într-o zi, pașa din Fez; oare n'ajungem cu toții tot la moarte?»

Eu cred că ar fi merit să punem aceeași întrebare americanilor de nord?..

Abatoriile din Chicago

Aceste teribile localuri de măcelărie au fost de atâtea ori descrise, și bine descrise în cât luasem hotărârea de a nu vorbi nimic despre ele.

Dar ceia ce am văzut, apăsă așa de mult asupra bietului meu creier, în cât a devenit pentru mine aproape o nevoie fizică de a vorbi.

A doua zi după sosirea mea la Chicago, mi s'a adus cartea de vizită a casei Swift; era un trimis al concurențului lui Armour, care mă poștea să vizitez Stock-Yards, adică abatoriile cu dependențele lor.

O trăsură elegantă, la care erau înhamăți doi cai magnifici, aștepta afară.

Un sfert de oră după aceea, sosea și trimesul casei Armour, însărcinat să-mi

facă aceeași propunere din partea patronilor săi. Fără îndoială, a trebuit să refuz propunerea din urmă, făgăduind totuși, că aveam să le facă o vizită, în una din zilele următoare. Cei doi funcționari se cunoșteau foarte bine, și trimisul casei Armour, cu tot americanismul său, nu-și putea ascunde bine nemulțumirea.

Am citat faptul acesta ca o nouă dovadă a simțului practic pe care îl posedă oamenii aceștia; ei știu bine ce mare valoare are publicitatea, și nu lasă să le scape nici un prilej pentru a se folosi de dânsa.

Ceia ce era și mai curios încă, era faptul că aceste două case, altă dată rivale de moarte, se uniseră acum pentru o mare parte din operațiunile lor. Dar fie-care dintre cele două firme ținea la onoarea numelui său, și nu voia să se lase absorbită de cea-l'altă.

Stock Yards e la bariera orașului.

Pe un imens teren, complect neted, sunt instalate parcurile de animale, sunt niște străzi, compuse dintr'o mulțime nenumărată de drept-unghiuri, despărțite prin bariere de scânduri.

Este acolo loc pentru una sută mii de capete de vite. Această imensă câmpie este străbătută în toate direcțiile de linii de drum de fer.

În fie-care moment sosesc trenuri nemăsurat de lungi, încărcate cu animale, care sunt descărcate în dată.

Lumea pitorească

Un pitoresc hotel din Cannes, stațiune climaterică din Franța

Vagoanele pleacă fără nici un moment de întârziere, pentru a face loc celor care sosesc din urmă.

Intr'o oră și jumătate se descarcă 1500 de vagoane. Se întâmplă de multe ori că unele dintre animale să moară în timpul drumului, mai cu seamă porcii.

Din loc în loc se ridică un fel de galerii acoperite; spre aceste galerii, este cea de pe urmă plimbare a animalelor. O dată intrate acolo, nu mai au mult de trăit. Este o procesiune ne mai sfârșită de victime.

Aceste turme fără ciobani, care merg spre moarte în mijlocul unui sgîmot și a unei activități imense, fac asupra vizitatorului o impresie asemănătoare intru cât-va cu aceia a plecării armatelor patriei tale.

La extremitățile parcurilor sunt niște clădiri colosale: abatoriile și uzinele pentru prepararea cărnii de conserve.

Clădirele casei Swift ocupă 16 hectare; capitalul social vărsat se ridică la suma de 125 de milioane franci. Casa are sucursale la: Kansas-City, Omaha, St. Louis, St. Joseph și Sf. Paul.

Intr'o singură zi, abatoriile acestea imense decapitează 11.500 boi, 16.000 miei și 35.000 de porci.

Numărul funcționarilor este de douăzeci și trei de mi.

În spațiul unui an, casa produce 150 milioane kilograme de slănină, trei milioane și jumătate kilograme de lână, 19 milioane kilograme de seș, 52 milioane kilograme piele, 77 mil. klgr. îngrășămintă și 20 mil. klgr. săpun.

Nu vă dau cifrele de mai sus de cât cu scopul de a vă arăta importanța acestor instalații, care nu mai au pereche în nici o parte a lumii.

Și alături de Swift, este Armour despre care mi se spune că e și mai colosal încă, și alții; și alții!

Dacă am căta să reducem cifrele aceste la proporția lor zilnică, rezultatele ar fi și mai surprinzătoare încă; ne-am putea da și mai bine seama despre toată imensitatea operilor pe care pe care le produc... abatoriile casei Swift! Dar vă spun curat că-mi este teamă să nu vă obosesc cu atâtea cifre.

Și atunci, să pătrundem în localurile acestea de adevărată asasinare, și să vedem cum se face munca.

Încep cu porcii; nenorocitele animale sosesc în grupe de câte cinci-spre-zece, în anticamera morții.

Lucrătorul care se află închis împreună cu porcii în această anti-cameră, îi leagă unul câte unul de o roată care se învârtește fără încetare.

Animalul scoate niște strigăte teribile, care nu-l împiedică însă de a ajunge împreună cu roata în punctul culminant. Aici se află un fel de cilindru, în care porcul intră forțat; în această parte operația este pur mecanică.

Victima ajunge de-alungul unui triunghi de fier, urlând spăimântător. Dar

călăul stă gata și peste o clipă strigătele amuțesc.

De aici animalul trece la un al lucrător, care îl împinge într'un fel de tunel negru. Toaleta sa funebă începe.

La fie-care zece secunde un nou porc se prezintă în fața călăului, care îl ucide cu același gest mașinal. Un bun călău poate face într'o singură zi pînă la cinci sute de victime; e destul de frumos, nu e așa?..

Am trecut în sala vecină; aici porcii ajung albi ca spuma.

Un funcționar al guvernului examinează fie-care animal în parte pentru a se asigura dacă nu cum-va era bolnav.

Și porcii se plimbă ast-fel din sală în sală, trecând prin fața a mai bine de o sută cinci-zece de lucrători, cari au fie-care câte o mică însărcinare. Totul se face cu o repeziune de necrezut.

Partea cea mai grea o au două lucrători cari cu o singură mișcare trebuie să spintece animalul de la un capăt pînă la celalt.

Am străbătut sălile de jos ale acestor localuri de asasinare, unde domnește o atmosferă înăbușitoare; înoșt cu picioarele prin apă și prin sînge. Am întâlnit în cale numeroase vagonete pline cu capete și cu labe, cari sunt transportate aiurea pentru a fi preparate; căci în aceste imense măcelării nimic nu se pierde.

— La Chicago, îmi spunea călăuza mea cu o mândrie rău stăpînită, nimic nu se pierde; afară doar de... strigătele porcilor.

Și iată că acum se aude că inventatorul unei noi specii de fonograme are de gînd să înregistreze strigătele dezolate ale bietelor animale ucise, pentru a le răspîndi apoi în lumea întreagă.

Am simțit nevoia să respir; dar călăuza mea a ținut să-mi arate mai întâi cum se fabrică cărnații și celelalte conserve.

I-am făcut plăcerea; dar îmi închipui că la rîndul meu vă fac și eu pe placul d-voastră scutindu-vă de această descriere.

E prea multă carne și de astă-dată preparată!..

Ceea ce m'a interesat mai mult în timpul acestor preumblări, a fost psihologia măcelarilor. Oare oamenii aceștia scaldându-se mereu în sîngele animalelor, nu devin cu timpul nepăsători de suferințele altora?

Călăii aceștia ar face mare deosebire între sîngele unui boi și acela al unui om?

Mi s'a spus cu multă convingere că după două-trei săptămîni de muncă, toți lucrătorii ucid fără nici o plăcere. Lucrăază într'un mod tot așa de automatic ca și mașinele de tocat carnea din clădirea vecină.

Armour și Swift au de altminteri renumele unor oameni cât se poate de blânzi.

Swift are un testament prin care moștenitorii săi sunt obligați să depue în

fie-care an suma de trei milioane în folosul săracilor, cu condiție ca numele său să nu mai fie pronunțat.

Măcelăria boilor este și mai tragică încă. Pe aceasta m'am dus s'o văd la Armour. În modul acesta cei doi fabricanți n'aveau să mai fie geloși de reclama europeană.

Aici mi s'a arătat locul în care Henri de Regnier, delicatul poet al idilelor melancolice, a leșinat.

Aproape de abatorii este instalată o mică infirmerie. Vitrinele sunt pline de tot soiul de aparate de chirurgie.

M'am adresat unui tînăr chirurg, întrebându-l dacă avea mult de lucru.

— Oh, da, îmi răspunse dînsul. În fie-care zi am două-zece sau două-zece și cinci de accidente, mai cu seamă de degete tăiate sau de lovituri la cap.

Lumina electrică este răspîndită pretutindeni cu multă abundență.

Sunase de amiază. Lucrătorii aruncară aproape instantaneu cușitele. După o toaletă făcută mai mult de formă, se duc la mîncare.

— Și ce mîncă lucrătorii d voastră? întrebai eu.

— Carne!.. fu răspunsul.

Eram obosit de atîta sînge cît văzusem; am cerut să mi se lase puțină odihnă.

(Va urma).

Obiceiuri, credințe, legende

Povestea stelor căzătoare

După o legendă pe care o au mai toate popoarele, fie-care stea din cer reprezintă sau este corespunzătoare vieții unui om: cînd cade vre-o stea, se zice că s'a stins viața unui om.

Dar o poveste, pe care știe să ți-o spun orî-ce bătrîn beduin arab, glăsuște altfel.

«Intr'o vreme—de mult de tot—in țara fericită a profetului, fusese un război mare și toți războinicii plecaseră; era «războiul sfînt» și n'aveau voe să rămîie nimeni pe la căminurile lor, afară de copii și invalizi.

Războinicii erau departe și soarta armelor schimbătoare; cînd eșeau unii învingători, cînd cei-l'alți.

«Mulți copii se născuseră necunoscuți de părinții lor și mamele îi creșteau cu o ură neîmpăcată împotriva dușmanilor.

«Era să fie o generație bărbată crescută anume pentru luptă. Și femeile săltau de bucurie cînd își vedeau copilașii mînuind armele, cu flăcări de ură în ochi.

«Șapte ani trecuseră și nici unul dintre războinicii plecați nu se întorsese la căminul său. Foamea începu să se simtă prin sate.

«Prin pragurile caselor vedeai numai femei triste; unele plîngeau, altele of-

taŭ, altele stăteau cu mâna la ochi privind în zărite îndepărtate.

«Dar nimeni nu venea.

«Intr'o dimineață satele mărginașe se umplură de chiote; trupe de călăreți fuseseră zărite în depărtare. Erau, fără indoială, războinicii mult așteptați.

«Dar în curând o veste tristă se răspândi peste tot; nu erau soții, nu erau logodnicii, nu erau frații mult iubiți, ci un popor aliat cu dușmanul națiunii.

«Eraŭ niște dușmani. Soldații se prezentară pe la toate casele și cerură adăpost.

«Nu veneau să prade, nici să siluiască voința cui-va; veneau cu vorbe bune să ceară locuri de odihnă.

«Femeile primiră; și-apoi ar fi putut oare ele să se împotrivescă?

«Războinicii dușmanii ar fi trebuit să plece peste două zile spre câmpul inamic, însă un ordin venit de sus, le prescrie să rămăie unde se aflaŭ mai multă vreme.

«Atunci începură pentru femeile celor plecați departe ore de adevărată încercare; dar în cele din urmă bărbații fură învingători. Casele războinicilor drept credincioși erau pângărite.

«Atunci Profetul, care din înălțimea cerurilor le vede toate, Profetul, care nu lasă nici o faptă bună nerăsplătită și nici o faptă rea nepedepsită, se înfioră de indignare și-și prăvăli mânia sa asupra pământului într'un potop care dură o săptămână întreagă.

«Păcătoșii, văzând că venea sfârșitul lumii, ingenuchiară pocăiți, cerând cu frenezie ertarea.

«Cerul se limpezi. Dar pentru că războiul sfânt trebuia să mai continue încă și pentru că oamenii sunt din firea lor păcătoși, profetul se gândi că trebuia să salveze națiunea, pentru ca vitejii războinici să fie scutiți de o mare durere la reîntoarcerea lor.

«Intr'o bună dimineață aerul se umplu de un miros îmbăitor; apoi un fel de

ceață se lăsă d'asupra pământului. Când razele soarelui străbătură din nou desul neguros, toate fecioarele poporului dispăruseră.

«Profetul voise să le ferească măcar pe ele de păcat.

«Și de fie-care fecioară o nouă stea apără pe cer; și fecioarele poporului drept credincios erau numeroase, pentru că firmamentul deveni de două ori mai licăritor de cât cum fusese pînă atunci.

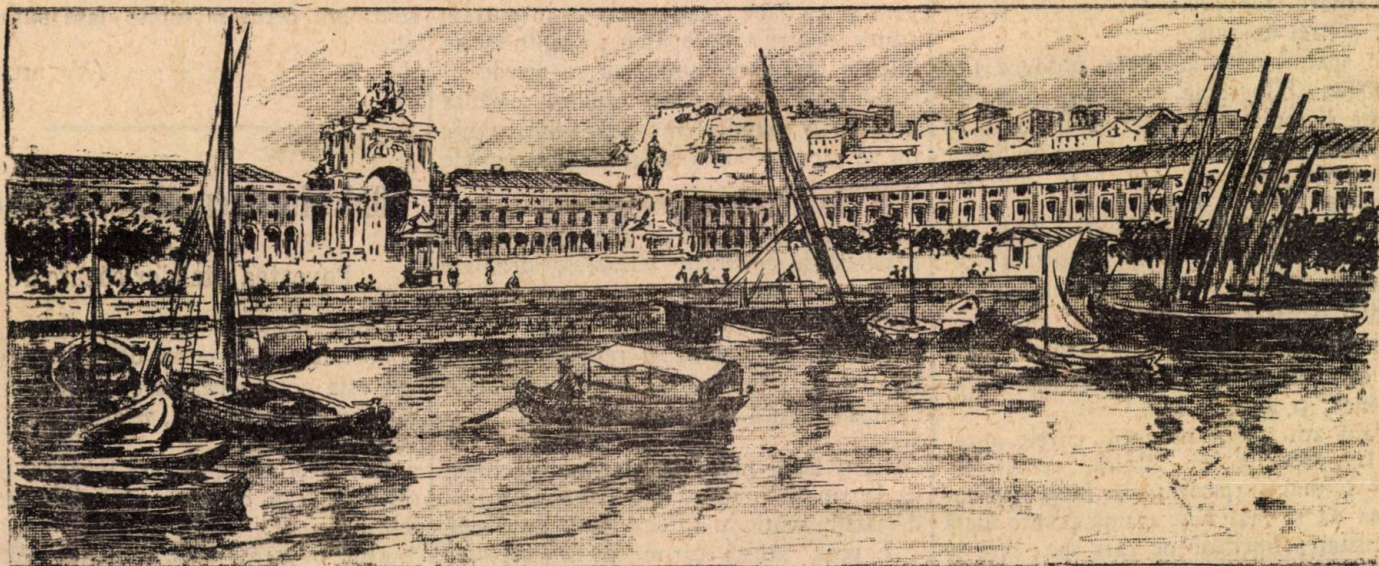
«A fost mare jale când s'au întors războinicii. Dar timpul așterne uitarea peste toate și chiar pojarul mamelor lipsite de copilele lor se alină încetul cu încetul.

«De atunci însă nu e zi în care să nu cadă spre pământ câte două-trei stele. Sunt sufletele fecioarelor răpite de Profet».

Așa sfârșește povestea arabă. Nu ni se spune de ce stelele cad; poate că locul fecioarelor nu era acolo sau poate că natura vrea ca femeile să nu rămăie toată viața lor fecioare.

Zed.

DIN PORTUGALIA

Praco do comereio

Praco do Comercio numită și *Terreiro do Paço*, una dintre cele mai frumoase și mai mari piețe ale Lisabonului, se află situată lângă maestosul fluviu Tago. Piața are 1750 metri lungime și 1100 metri lărgime. Pe dina se află oficiul vamei, bursa, palatul poștei și diferite ministere.

Balonul cu cârmă a lui Zeppelin

În vremea aceasta, când se vorbește mereu de baloane cu cârmă și se fac încercări frumoase în apusul Europei, unii pareau a uita de munca și cheltuielile ce graful Zeppelin făcea mereu lângă lacul Constanța cu balonul său. Iată însă că, după isprăvile de alt-fel mărețe, ale

baloanelor «Ville de Paris», «Nulli secundus», «Dirigeable», de o dată vine vestea că Zeppelin a eșit învingător, că balonul lui a lăsat în urmă pe toate și că guvernul german a cumpărat descoperirea și drepturile lui Zeppelin cu două milioane de mărci. Adică i-a dat atâta cât a cheltuit până să-și vază visul întrupat aievea. Tot odată graful Zeppelin ar fi început a dura pentru Ger-

mania un balon, care va putea duce opt-spre-zece oameni și care ar avea o mașină cu putere de 285 de cai-vapor și n'ar cântări mai mult (mașina) de 285 de chilograme. Asta ar fi minunea cea mare, căci mașinile care mișcă baloanele cele-lalte au greutate de 5 chilograme pentru fie-care cal-vapor putere. «Kännstädter Zeitung» mai spune că la Hamburg și Kiel se vor face porturi în care

baloanele lui Zeppelin să poată să se coboare și să se adăpostească, întocmai cum făceau până acum la lacul de Constanța.

Alte ziare nu vor să fie seamă de vestea dată de «Kanstädter Zeitung», dar amănuntele ce dă în «Die Zeit» d-rul Hugo Eckener ne fac să credem că lucrul e foarte cu puțință. La balonul cel nou, gratul va face îmbunătățiri însemnate așa, în cât ușeala și ușurința la cărmuit vor fi mai mari de cât până acum.

Trebue să se știe că balonul lui Zeppelin se deosebesc de toate celealte prin trei lucruri: e mult mai mare; pânza din care e făcut, e întinsă pe un schelet de vergi, așa că forma nu se poate schimba ca la baloanele celelalte, cari sunt moi și, în sfârșit, toate părțile lui sunt așa de țepări legate între ele, în cât balonul nu e în primejdie a se despărți de luntrea de sub el. Eckener zice că meșteșugul plutirii în văzduh a făcut, mulțumită lui Zeppelin, un pas în adevăr uriaș și că se poate zice cu dreptate că omul a luat, în sfârșit, în stăpânire și văzduhul. Balonul lui Zeppelin are alte mijloace de a-l păstra înălțimea la care e, sau a și-o schimba după plac, fără a întruibuia săculețele pline cu nisip și slobozi gazul.

Incepe a se vedea că Zeppelin nu s'a lădat, zicând că mănuierea balonului său seamănă cu a vapoarelor marii cari înfruntă primejdiile oceanelor, pe când a tuturor celor-alte e ca a plutelor străvechi. Baloanele celelalte nu pot sta mult în văzduh, și după ce se învârtesc un ceas, cel mult două, trebue să se coboare. Al lui Zeppelin ar putea sta și 48 sau 72 de ceasuri și face dintr'un zbor 2000—3000 de kilometri, în loc de 150 sau 200 cât altele, când izbutesc mai bine.

Balonul lui Zeppelin, în cea din urmă călătorie la 1 Oct. st. n., a dovedit că, pe lângă mărime și formă, are și puțință a se urca în sus fără a lepăda săculești de nisip. S'a înălțat măcar că fiind umplut de opt zile, gazul nu-și mai păstrase curățenia, ci se amestecase cu aer. Putea ridica 500 de kilograme și a stat nouă ceasuri pe sus. De patru ori s'a ridicat cu câte 400 de metri mai sus decât era și iar s'a coborât. Seara după ce s'a răcit și udase, după ce stătuse toată ziua într-o căldură cade vară, când s'a întors la adăpost, tot mai avea o sută cinci-zeci de kilograme de nisip. Prin urmare pierderea de gaz prin pânză a fost aproape cumpănită prin cătimea de benzină cheltuită. Se vede că Zeppelin nu se laudă când zice că el va putea sta în aer și călători câtă vreme îi va ajunge benzina luată. E destul să spunem că, dacă s'ar întrebuița cărma cu care se înalță după voe, numai spre a sta la aceeași înălțime, economia de gaz ar fi nespun de mare și deci balonul ar putea în adevăr, după vorba lui

Zeppelin, călători de mai multe ori 24 de ceasuri.

Balonul lui Zeppelin e făcut pentru călătorii lungi și poate duce cu sine greutatea mari. Ce însemnează asta pentru război e lesne de înțeles, când ne vom aduce aminte că toate cele-lalte abia pot purta doi trei oameni cu ele la depărtare de 150 sau 200 de kilometri. Și conferința pentru pace de la Haga n'a oprit aruncarea de bombe explozive sau mine de baloane, închipuindu-și, zice-se, că primejdia nu bate la ușe.

S'ar putea spune că baloanele lui Zeppelin au nevoie de porturi și adăposturi anume și cu îngrijire pregătite spre a se coborî în ele, a lua benzină și apoi a se urca din nou, ba chiar, judecând după faptul că încercările până acum s'au făcut pe lacul de Constanța, că are nevoie de un port lângă un lac sau mare. Adevărul însă e cu totul alt-fel. Baloanele lui Zeppelin ascultă așa de lesne de cărmă, se urcă și se coboară așa de lin, în cât ar putea să se coboare ori unde ca să-și ia benzină, numai dacă nu va fi

vânt mai repede de 5—6 metri pe secundă. Din potrivă cele-lalte baloane sunt mult mai șubrede și au mai mare nevoie de locuri anume pregătite spre a se coborî.

Balonul lui Zeppelin nu mai e balon ca toate cele-lalte, ci adevărat vapor plutitor în văzduh. Cei doi cărmaci ai lui îl pot îndrepta în cotro vor: la dreapta, la stânga, drept înainte sau îndărăt, îl tac să meargă cel de la cărma orizontală; în sus cu iușeala de 50 de metri pe minut sau în jos îl face să meargă cărmaciul de la cărmă, de la cea de înălțare.

Mulți din cei ce-au fost față la călătoria de la 1 Oct. st. n. trecut se întrebau plini de mirare, dacă au înaintea ochilor lor un balon cu cărmă or mai de grabă un aeroplan, adică o mașină de zdurat mai grea de cât aerul, ținută sus prin ajutorul unui balon.

Deși vapoarele aeriene ale lui Zeppelin au de o cam dată menirea de a sluji pentru război, nu încapă îndoială că vreme multă nu va trece și le vom vedea și în slujba păcii. **Dr. Lux**

Cum se imagina, acum un secol, automobilul

NIMIC NOU...

Nu numai pălăriile de damă era aceea ce preocupa, acum un secol, pe strămoșii noștri, spune o gazetă pariziană. Automobilismul—citiți bine: automobilismul—încă a preocupat imaginația lor.

Am reprodus după o colecție din

«Pearson's Magazine» o gravură care data de acum o sută de ani și care reprezintă o loje la operă. Reproducem astăzi, după aceeași colecție, o gravură care pare a fi de pe timpul descoperirii aburului. Nimeni deci nu se îndoia atunci că va putea să vadă în curând pe străzi și în aer mașine fără cai cari să

transporte călătorii... «Locomoțiune», așa este titlul stampeî centenare, a cărei ilustrație o dăm și noi aci.

Dar ceva mai înainte, automobilul preocupase spiritul omenesc. Un călugăr franciscan de pe timpul secolului al XIII-lea, Roger Bacon, scria, în adevăr, la 1300 :

«Vom putea într-o zi să punem în mișcare trăsuri cu o viteză de necrezut și nu vom avea nevoie de ajutorul nici unui fel de animal»...

Roger Bacon este oare inventatorul automobilului?

Blaz.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

Mâncară în grabă și cu toate că erau nedormiți de două-zeci și patru de ore, ascultară sfatul indianului.

După un ceas de drum ajunseră la o mică înălțime; de odată însă Blanblanc, care mergea în fruntea micii trupe, se opri și făcu o săritură îndărăt.

— Ce s'a întâmplat? întrebă tovarșii săi.

— Trupele mexicane sunt în fața noastră !.

Ascunzându-se pe după stânci, prietenii noștri priviră înainte și putură vedea la o mică distanță numeroase grupe de soldați mergând încoace și încolo.

— Oare ce fac oamenii aceia? întrebă Gerald; s'ar zice că bat niște parți în pământ.

— Nu e greu de înțeles, răspuse Trompet: bat niște stâlpi pentru a avea de ce să-și lege caii. Vor poposi aici; nu e chip să înaintăm mai mult.

«Nu-I așa, Blanblanc?

Dar indianul dispăruse după stânci.

Se întoarse însă îndată și făcu semn prietenilor săi să se apropie.

— Priviți colo, le zise dînsul; e intrarea unei mici grote; cred că vom putea să ne odihnim în voe.

— Era și timpul! gemu Trompet.

De fapt toți patru erau zdrobiți de oboseală.

Intrară deci în subterană, rostogoliră câte-va pietre la intrare, pentru ca să fie mai siguri că nu vor putea fi descoperiți și după cinci minute dormeau cu toți butuc.

Amicii noștri dormeau de multă vreme, când de odată Trompet se deșteptă tresărind:

— Hm !.. murmură dînsul apăsându-și pieptul cu mâna; am simțit o zguduitură violentă... S'ar zice un cutremur de pământ...

Se opri.

Un zgomot prelung se auzi din nou, părând că vine de sub pământ.

— Drace !.. murmură din nou Trompet; fără îndoială că este un cutremur de pământ. Mi-aș deștepta prietenii, dar dînsul își vor rîde din nou de mine. Îmi vor spune că este un «miragiū al urechilor»...

Zgomotul se repetă din nou.

— Cu atât mai rău pentru dînsul; de astă-dată îi voi deștepta. Eu n'am poartă să mă înghiț pământul. Mai bine să mor la lumina soarelui... Dar haide să-l deștept numai pe Chapardo... Dînsul cunoaște bine ținutul și va putea să-mi dea o explicație.

«Chapardo !.. strigă dînsul, trăgându-și amicul de haină; deșteaptă-te.

— Cum?... Cine e?... întrebă celalt, deșteptându-se.

— Vorbește mai încet; sunt eu, Trompet. Te-am deșteptat pentru ca să-mi explici ce se întâmplă.

— Ce să-ți explic?... Ești un...

Zgomotul se repetă pentru a patra oară. Chapardo sări în sus.

— Nu-I așa, dragul meu, că de astă dată nu mai este vorba despre un simplu miros?

— Ești prost ca o găscă, răspuse celalt; dar tu nu recunoști bubuitul tunului, animale?

— Miș de bombe !.. Eu nu-mi mai aduceam aminte !

Ce noroc, Chapardo !.. De astă dată ne vom putea bate într'un mod mai serios.

Să-l deșteptăm și pe ceilalți.

Gerald se deșteptă la rîndul său.

— Tunul ! îi strigă Trompet la ureche; lupta e începută. Pif..... paf !.... Bum !..

Cei trei francezi erau gata să-și ia armele și să se repeadă la luptă.

Dar Blaublich îi opri.

— Nu este nevoie să vă arătați, le zise dînsul. Dacă francezii vă vor fi luat drept mexicanii; dacă veți fi zăriți de aceștia din urmă, veți crede că sunteți dușmanii lor; prin urmare, veți fi primiți între două focuri.

— Dar d-ta ? întrebă Trompet.

— Eu, răspuse celalt, am făgăduit Ursului Alb să vă conduc în câmpul francez și să mor împreună cu d-tră, dacă va fi nevoie; dar nu e datoria mea să mă amestec în lupta dintre compatrioții d-tră și mexicanii.

— Iartă-mă amice, îl întrerupse Trompet; nu voiam să te supăr. Dar înțelegi bine, niște bătrâni soldați ca noi; auzind tunurile...

— Aveți dreptate, amicilor mei, răs-

punse Blanblanc; în locul vostru, aș face ca și voi.

În clipa aceea, un cap sferic apărură în aer, descriind o parabolă.

— Băgați de seamă ! strigă Chapardo.

CAP. III

Un abuz. — Lupta. — Trădarea. — Un locotenent al lui Biutrou. — Recunoștință. — Fuga. — Disparați. — O omletă în aer.

Abia se retrăsese și o sguduitură brutală îi făcu să tresară. Stâncile de prin prejur fură sfărâmate, Gerald se îngălbeni.

— Nu-I nimic, zise Trompet, ale căruia nări se dilataseră; un mic obuz trimis spre noi pentru a se ști dacă părțile acestea sunt ocupate.

De acum înainte putem fi liniștiți, obuzurile acestea nu prea nimeresc de două ori aceeași pîntă.

Toți trei se retraseră mai în interiorul muntelui, căutând să poată privi lupta, ascunși pe după stânci.

Abia își putură stăpâni un strigăt, când priviră cum se petreceau lucrurile.

La o distanță de trei sute de metri, un batalion de zuavi lupta cu două miș de mexicanii.

Zuavii, cu baioneta la armă, se aruncară asupra mexicanilor, ale căror rînduri fură rupte.

Dar, în clipa următoare, pământul tremura sub apărarea unui galop îndrăcit.

— Pe două rînduri !.. Formați careul !.. se auzi o comandă scurtă.

Era un regiment de guerilleros, care sosea cu o iuteală sălbatecă.

Dar un foc bine întreținut, le micșoră viteza.

Rupți în două, mexicanii se opriră o clipă pentru a se reforma; apoi se aruncară din nou asupra fortăreței vii pe care o formau zuavii.

Oamenii și caii cădeau uni peste alții formând un fel de bariere în jurul francezilor.

Dar un nou zgomot se auzi din spre partea stîngă; erau alte două regimente mexicane. De astă-dată, careul zuavilor fu rupt.

Începu un măcel groaznic.

— Dar nu mai sunt alți soldați? mugi Trompet.

Un escadron de huzari sosea din spre dreapta; era să se angajeze o luptă corp la corp. Dar Mexicanii așezaseră vîrfuri ascuțite în pământ, vîrfuri invizibile, — și primul rînd al trupeî, se rostogoli la pământ.

Abia cinci-zeci de huzari putură scăpa de masacru.

Mexicanii se îndreptau acum spre unica baterie, care luase parte la începutul luptei, și care stătea acum tăcută, de oare ce lupta era angajată corp la corp.

Bieții artileriști fură uciși.

— Învinși !.. murmură Trompet; și

nu e nici un mijloc pentru a le veni în ajutor.

— Privește, murmură Chapardo.

Și întinse mâna drept înainte.

Din pădurea din față, trei escadroane, veneau într'un galop infernal.

În fruntea lor călărea un om, urmat de un corp de ofițeri.

— Este un general, zise Trompet.

Fără a răspunde, ca și cum ar fi avut o presimțire, Gerald urmări de aproape toate mișcărilor marelui șef.

— Dragul meu, continuă Trompet, atacarea poate să-și schimbe fața; sunt vinătorii din Africa.

— Văd și eu două escadroane de vinători, zise Chapardo; dar al treilea escadron imi este necunoscut. S'ar zice că sunt niște mexicanii.

În adevăr, ultimul escadron nu purta nici una din uniforme ale armatei franceze.

Generalul ridică sabia și întinse brațul spre stânga; cele trei escadroane se aruncară asupra mexicanilor.

După prima ciocnire, teribilii guerilleros bătură în retragere.

Zuavi, reformați la rândul lor, salutară pe fugarii cu un foc bine nutrit.

— Ura! Ura!

Sosea un nou corp de armată franceză.

— Moarte francezilor! strigară mexicanii, din nou gata de luptă.

— Moarte! răspunseră trei sute de voci, plecând din rîndurile armatei franceze.

Era escadronul care-l intrigase așa de mult pe Chapardo. Mai înainte ca cine-va să fi putut lua vre-o măsură de apărare, oamenii aceștia trecură de partea mexicanilor.

Primul atac fu împotriva vinătorilor. Generalul fu înconjurat; o sabie licări de-asupra capului său. Dar mai înainte ca mâna criminală să se abată, trădătorul căzu, cu capul zdrobit.

Gerald își descărcase arma.

Aiți doi se rostogoliră la pământ în același timp, loviți de gloanțele lui Trompet și a lui Chapardo. Cu o lovitură de sabie, generalul despică burta unui al patrulea. Cel-l'alți fură măcelăriți de ofițeri.

Vinătorii se repeziră cu o turbare nebună asupra celor care-l trădaseră.

Pe de altă parte însă zuavi îi rezistă cât au putut și le-au ucis ca la o sută de oameni.

Cu o singură aruncătură de ochi generalul putu să observe întreaga situație.

Nu-i mai rămănea de cât două sute de zuavi și patru sute de cavaleri cu cari trebuia să fie piept la vre-o cincisprezece mi de pedestri și la trei regimente de cavalerie compunându-se fiecare din câte două sute-cinci-zeci de oameni și astea toate fără a mai adăuga pe cei trei sute de trădători, cari fugiseră.

«În retragere!»

Fiind ajutate de zuavi cari făcuseră un adevărat zid din baionetele lor cari scliceau în arșița soarelui și de cavaleria care șarja în vre-o trei rânduri, trupele izbutiră să se retragă până la baterie.

Nici n'apucase bine generalul să dea ordine și ofițerii lui se și transformară în artileriști trăgând drumul tunurilor al căror sgomot infernal făcea să se cutremure pământul de jur-împrejur.

Un zbor întreg de mitralieze trecu pe d'asupra zuavilor și izbi de moarte cavaleria inamică, care se văzu nevoită să sune retragerea, dând ast-fel prilejul trupelor franceze să se mai reculeagă puțin.

«Sunt bătuți francezii? întrebă Gerald.

— La dracu! răspunse Trompet nu poți fi în tot-d'a-una învingător».

Pentru prima oară ex-zuavul răspundea pe un ton rece fiului vechiului său căpitan.

Încet, încet noaptea venea și odată cu ea soseau și Mexicanii cari cătau să ucidă cu totul pe cei răniți. Unii din ei se apucară să facă o perchiție în toată regula la buzunarele cadavrelor.

Cei trei tovarăși ai noștri sunt tot acolo în fața câmpului plin de cadavre.

— «Amici!» strigă o voce în spatele lor.

Ei se întorc și de odată dau cu ochii de Blanblanc, care le arătă șeasă cai înșeuși și legați la picioarele din'nainte.

Indianul, prevăzător ca în tot-d'a-una, s'a utilizat timpul lui liber prinzând acești cai, cari — văzându-se fără călăreții lor — se refugiaseră în spatele unei movilite.

«Aceste animale ne va servi ca să străbatem mai lesne munții, când noaptea se va lăsa neagră de tot, zise el lui Chapardo, care tocmai descălecuse și venise la el.

Gerald și Trompet au rămas sus.

Cel d'întăiu e cu fața întoarsă în direcția urmată de francezi și ochii îi se pierd în zare. Al doilea s'a pironit ochii în direcția în care zuavi s'au lăsat mai bine de jumătate din batalionul lor.

Mexicanii trec lângă un cal la spatele căruia s'ascundea un zuav și unul din ei îi și trânti o puternică lovitură de cizmă în umăr.

Văzând că cel care sta ascuns la spatele calului nu mișca de fel, imediat se convinseră că nu putea fi de cât un cadavru.

«E mort de mult», zice unul din ei.

În fine banda asta grozavă a mexicanilor își făcu distrugătoarea ei trecere.

«E ciudat — zise Trompet, căci mai adinauri mi se părea că ne fixează pe noi; deci cum se face de au luat-o în colo?»

În timpul când vorbea el, se uita mereu la acela care lui i se părea că mai trăiește încă.

(Va urma)

VEDERI EXOTICE

Un scut improvizat

[Primejdia]

[Inspirația]

Victoria

Către cititori

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica bucuros ori-ce articole interesante privitoare la călătoriile sau vinătorii, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate redacției «Ziarului Călătorilor», str. Brezoianu 11, București.

MARE PROFIT

Își pot procura funcționari, agenți, etc. A se scri sub S. B. 1000 Agenției de publicitate «Presa», București.

Reclama este sufletul comerțului

Noile Abonamente

LA ZIARUL

UNIVERSUL

Singurul ziar independent, imparțial și cel mai răspândit din țară, cel mai bine informat și cel mai în curent cu întreaga mișcare politică, economică și financiară din țară și străinătate. Corespondenți speciali în: **Paris, Berlin, Londra, Viena, Budapesta, Roma, Sofia, Constantinopol, etc.**

Cu începere de la 1 Decembrie 1907, ziarul „UNIVERSUL” dă următoarele însemnate premii la abonații săi:

1) Un mare premiu de 1500 lei.	6) 10 abon. pe un an la „Universul” 180 l.
2) Două premii de câte 20 lei.	7) 10 abonamente pe 6 luni 91,50.
3) Trei lozuri întregi ale Loteriei de Stat Român purtând No. 4.206, 12.451 și 50.823 pentru loteria a 3-a, cumpărate de la Banca Fortuna, casă de schimb, mare colecție principală.	8) 10 abonamente pe 3 luni 46,50.
4) 5 premii de câte 100 lei.	9) 10 abonamente de câte un an la „Ziarul Călătoriilor” 50 lei.
5) Zece premii de câte 40 lei.	10) 10 abon. de câte un an la „Veselia” 26 lei

Câștigul rezultat pentru fiecare din lozurile aci sus arătate, va fi atribuit abonatului care la tragerea premiilor noastre va fi câștigat losul respectiv.

In cazul cel mai norocos se poate câștiga 900.000 LEI
adică cu nimic se poate câștiga O AVERE ENORMA

De asemenea toți abonații primesc gratuit «Universal Literar» ziar săptămânal, care conține, pe lângă o bogată materie literară și o frumoasă ilustrație în culori.

Pe lângă acestea abonații vor mai primi gratuit prea frumosul

„Almanach al Universului” pe 1908

Abonamentele la UNIVERSUL sunt excepțional de eftine:

Pentru un an lei 18, Pentru 6 luni lei 9,15. Pentru 3 luni 4,65

Abonații, spre a participa la tragerea premiilor de mai sus vor primi: Pentru un an 25 bonuri de premii. Pentru șase luni 10 bonuri de premii. Pentru trei luni 3 bonuri de premii. Abonații pe un an îi treg vor concura la două trageri de premii.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

SI AL ÎNTÂMPLARILOR DE PE MARE SI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5. — pe an în toată țara
„ 2.60 „ 1/2 „ „ „

Redacția și Administrația :
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
apare o dată pe săptămână
— MARTEA —

Operatorul puse la loc capul mortului și-l înviă. — (Vezi pag. 2360)

ABONAMENT

— LA —

„Ziarul Călătoriilor”

Pentru 1 an 5 lei

Pentru 6 luni lei 2.60

Făcătorul de minuni din India

Cine n'a auzit vorbindu-se despre minunile atribuite brahmanilor din India?

Este adevărat că de multe ori s'a trecut peste limitele adevărului, cu toate acestea este lucru cert că brahmani, sau cel puțin parte dintre ei, încep a face cele mai bizare, cele mai neînchipuite exerciții din copilăria lor cea mai fragedă.

Și din aceștia, câți-va mai fericiți, ajung să îmblânzească natura.

Cazul brahmanilor cari se lasă să fie înmormântați de vii a fost de mai multe ori verificat de magistrați englezi; d'asupra mormântului se semănau grâne și după culesul recoltei, săpându-se țarina, se găsea în locul unui cadavru descompus, un om viu.

În privința aceasta au fost dresate procese-verbale în regulă; medicii chemați să constate fenomenul, n'au putut să dea nici o explicație.

Un caz uimitor

Faptul pe care ni-l povestește de astădată un călător cât se poate de serios este în adevăr surprinzător.

Noi înșine ne simțeam împinși să strigăm că nu se poate, că spusele sale nu erau de cât o poveste; dar amănuntele pe cari ni le-a dat erau așa de sigure și spuse cu un accent atât de convins, în cât în cele din urmă a trebuit să-l credem.

Era în epoca nu tocmai îndepărtată când raiahi hîrduși aveau dreptul de viață și de moarte asupra persoanelor din anturajul lor.

Unul dintre numeroșii servitori ai raiahiului din Mysora făptuise o greșeală, pe care suveranul hinduși n'o iartă nici o dată.

Se introdusese în partea aceea a palatului care este exclusiv rezervată suveranilor hinduși. Surprins de un gardian, fusese condus în fața prințului, care tocmai atunci era în conferință cu un ilustru medic brahman, numit Simlah.

Hindușul acesta era vestit ca om de știință; numele său era pronunțat cu respect în tot sudul peninsulei.

Venit la Mysora cu prilejul solemnităților religioase din luna Maiu, era obiectul venerației generale. Îndată ce se prindea de veste că Simlah intrase într'un templu oare-care, toți drept-credincioșii se îngrămădeau în jurul său.

Raiahiul, informat de sosirea sa, îl chemase pentru a-l cere sfaturi în privința unei boli care îl rodea de cât-va timp...

Așa dar prezentându-se ofițerul palatului, povesti în ce împrejurări fusese prins cel vinovat.

Acesta din urmă, un tânăr frumos, care putea să aibă abia douăzeci de ani, tremura ca o vargă.

După ce ascultase raportul ofițerului, raiahiul făcu un singur gest, dar un gest teribil de semnificativ.

Apoi își continuă convorbirea cu savantul brahman.

Acesta din urmă, care înțelesese ce se petrecea, se adresă raiahiului:

— Stăpâne, tânărul acela va fi ucis; voesc să-ți cer o favoare.

— Dacă voești să-mi ceri grațiarea mizerabilului acela, va fi cu neputință.

— Nu voesc să cer grațiarea sa. L'ai condamnat și pedeapsa trebuie să fie executată. Dar voesc ca îndată după executare să-mi predați corpul și capul omului.

Raiahiul îl privi mirat.

— Și ce voești să faci tu cu acest cadavru?

— Vreau să-l redați viața.

— Cum asta?... Ești nebun!..

— Stăpâne, veți putea privi această întâmplare cu propriul tăl ochi; dar te rog să ordoni ca execuția să n'aibă loc de cât peste două zile.

— Fie... Dar te rog să mă înștiințezi și pe mine, că-l sunt în adevăr nerăbdător.

Execuția

Două zile după aceea o mulțime nemărată era îngrămădită în jurul splendidului locuință a suveranului.

Cu toată discreția ce se păstrase, zgomotul se răspândise în întreaga cetate că avea să aibă loc un spectacol ne mai pomenit.

Dar numai câți-va demnitarilor ai curții și câți-va străini fură admiși în curtea de marmoră a palatului unde trebuia să aibă loc execuția.

Condamnatul îngenunchiă și călăul, cu mâna sigură, fără nici un moment de ezitare, îi reteză capul.

Atunci brahmanul se apropie și apucă capul de păr. Ajutoarele sale se repeziră și apucară corpul, îl așezară pe un scaun și îl legară bine cu frînghii.

Brahmanul introduse capul decapitatului într'o cuvetă cu apă și îl ținu acolo pînă ce dispăru cea de pe urmă picătură de sînge.

După aceea se apropie și așeză capul d'asupra gâtului, potrivit ca toate arterele să fie la locul lor.

Proceda cu cel mai mare sînge rece,

ca și cum ar fi fost vorba despre cea mai simplă operație. După ce capul fu cusut la locul său, se aduse o capră care fu înjunghiată.

Sîngele ferbinte al caprei fu introdus într'o seringă și de acolo trecu în corpul neînsuflețit al decapitatului.

De astădată operația fu mai lungă.

În timpul acesta ajutoarele savantului frecău corpul inert pentru a face ca sîngele să se împrăștie mai repede și în organele superioare.

Toți spectatorii, împreună cu raiahiul, păreau transformați în statui de piatră.

Încetul cu încetul fața mortului începu să se coloreze.

La un semn al operatorului ne oprirăm; urmă un murmur general de uimire și de entusiasm.

Raiahiul se apropiase de așezatul.

Brahmanul anunță atunci că timp de mai multe zile corpul nu trebuia mișcat din loc.

Capul trebuia menținut de o mână de om pînă când natura avea să-și îndeplinească opera ei regeneratoare.

Așteptând, unul dintre ajutoarele savantului turna în gura celui înviat din morți un lichid de culoare aurie, dintr'un flacon de formă bizară, pe care îl mănua cu un respect religios.

De odată capul deschise ochii!..

Prin urmare era un fapt real.

Dar pentru respectul adevărului, trebuie să spun că după trei săptămâni, când rana era cu totul cicatrizată, bietul tânăr fu apucat de o sincopă și de astădată muri de-a binelea.

— Și după aceea l'ai mai revăzut pe Simlah?

— De două ori.

— Și ce părere avea dînsul însuși despre operația pe care o făcuse?

— În fond era foarte mulțumit; spunea că moartea venise așa de repede numai din pricină că sîngele infiltrat fusese prea slab.

Dacă în loc de sînge de capră ași fi întrebuințat sînge de taur, fără îndoială că tânărul ar fi trăit.

C. Arg.

VASIESTII

După dealul din fața casei dispar cele din urmă raze ale soarelui, aruncând, prin ultima expresie a existenței dintr'o zi, urme de lumini roșietice. Totul e înconjurat de o măreție nespus de încântătoare.

Într'o parte lunca răsună de ultimele acorduri ale păsărelelor unit cu dulcele tremat al frunzelor; de partea cealaltă, pe întinsele lanuri, coșii se întrec spre a eși cât mai repede la capul postaii, grăul se clatină ca o mare de aur, pe

*) Fragment din lucrarea „Pe valea Tro-tușului”.

întinsuri, iar în vale, pîrăul clocotește de chiotele copiilor voioși, fără seamăn de neînțeleasa frumusețe a firei.

Maî la o parte, în spre Soare-Apune, la poalele dealului, câte-va femei răscolesc pămîntul cu sapele, altele din urmă seamănă verdețuri pentru gospodărie.

Casa, de un stil vechi, românesc, cu cerdac, în față e așezată între pădure de o parte și pârău de alta.

În acest apus măreț ea seamănă cu un castel din poveste ce veșnic e înconjurat de soare.

În cerdac, privind zările, sub impresia unei asemenea frumuseți, mă gândeam, fără voce, departe în țări streine, unde se zice că asemenea privilegiu nu sunt rare, și ast-fel coprins de vraja frumuseței, mă simt înconjurat de o putere neînchipuită și gându-mi zboară departe, tot mai departe oprindu-se pe țărmi. Padulul, la fereastra unui ideal urmărit odată. Și... zăresc, p.r'că... un chip de copilă ce-și scaldă privirea în undele cristaline ale apei. În ea natura și-a pus tot ce a avut mai dăruit și mai îngereșc. Simt cum sufletul mi se contopește cu al ei într'o unire neînțeleasă.. ceva necunoscut mă transportă într'un vis frumos și a cărui taină e de nepătruns.

Un zgomot mă face să tresar, cine-va mă strigă dulce de tot pe nume, mi se pare că aud glasul ei, întorc capul și sunt mînios că m'a deșteptat din dulcele meu vis, distragându-mi ast-fel fericirea câtor-va momente, nu lesne de întâlnit în viață.

Am înainte un chip blând de copilă, și de-odată privind-o față mi se înseninează.

«Doriți să mergeți în Comănești la popice astă-seară domnule G.?» mă întreabă ea. Și la vocea-i dulce, ca un cântec de privighetoare, și aducătoare aminte, pentru mine, de clipe fericite trăite, nu-i răspund de cât printr'o privire ce ea lesne o înțelese... căci îmi răspunse la fel.

O noapte splendidă, o noapte de farmece, o noapte de inspirație în care simțirile poetului ating sublimul.

Părăsim curtea în două trăsuri, bine încărcate. În prima, pe capră, stau eu, avînd în dreapta pe stăpînul casei, care mîna și caii, fiind-că din lipsă de loc, vizitiul nu putuse merge, și în brațe pe duduia, care de cu seară mă cam supărase.

Pe drumul dintre arături de o parte și pădure de alta, caii înaintază cu pas domol... Licurici, ca niște steluțe mișcătoare, strălucesc prin iarba verde și uredă din marginea pădurii... privighetorile cîntă 'n luncă... mestecăniți își spun dorul frunzelor și ele vîntului... Maî departe, din spre marginea cealaltă a arăturilor, la arman, glasul jitarului se aude strigînd: te vîd, te vîd...

și mai departe... hăt departe... tot înainte, printre copaci, într'o poiană, se întrezăresc niște focuri licărind și cu cât ne apropiem se aude mai deslușit, un caval doinind un cântec de jale, ce se îngănă cu codrii, tănuind cu vioiciune de vremuri mari și de cînte ale neamului, și plîngînd cu sufletul timpurile de față... iar sus... sus de tot... pe bolta cerească, înconjurată de copiii săi, Luna ca o regină iubitoare a supușilor ne privește, aruncînd lumini galeșe asupra-ne, și învăluind cu un vîl blînd, argintiu firea, o face mai măreață, mai sublimă.

Toți se simt insufleșiți de asemenea frumusețe și nici unul nu îndrăznește să turbure prin vre-o șoaptă această măreție a naturii.

Pădurea se sfîrșește, la mîrginea ei, ca un val imens de smarald, popușoi, se clatină încet, după adierea vîntului.

Lătratul unui câine și sgușuitura trăsuri, din pricina unui hăttop, ne deșteaptă din contemplare, și la spatele nostru, în trăsura, glasurile încep iar să se audă. La o coitură a drumului, din pricina unui podeț stricat, trăsura căt p'aci să se răstoarne, și tresărind, strîng, fără să vrea, cu putere brațele copilei, cu

ochii ca noaptea, care de durere, scoate un țipăt înăbușit, ce trecu neobservat, pentru cei-l'alți. Incidentul fu un motiv de vorbă.

— «Te rog, iartă-mă dudu!».

— «Vezi ce frumos e la noi d-le G.?» mi răspunse ea.

— «Da, e o noapte cum numai un poet poate s'o viseze și s'o înțeleagă; e sublimă, e încântătoare, e mai presus de concepția unui muritor de rînd.»

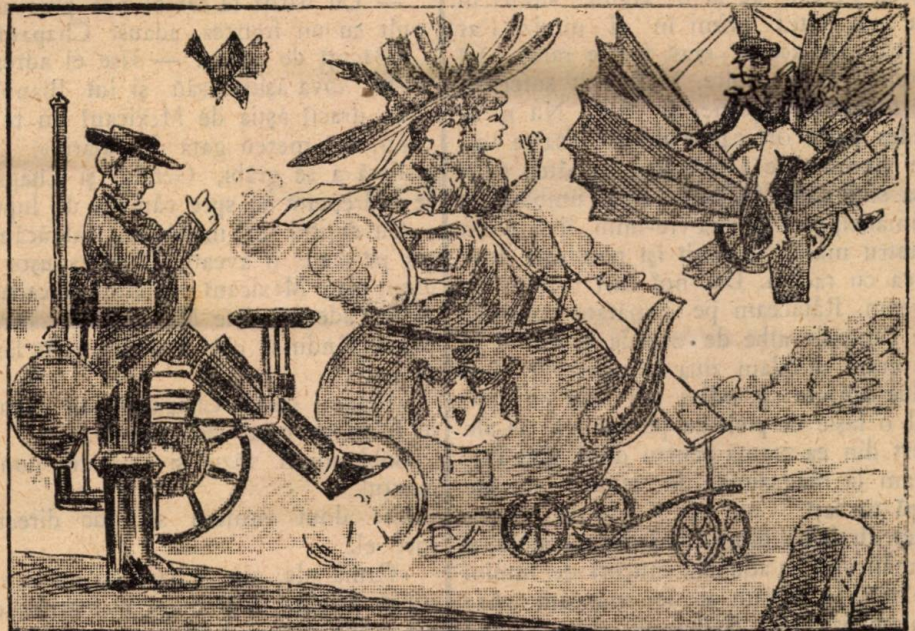
Ea continuă să mă mai privească vre-o câte-va momente, apoi își întoarse privirea în altă parte, și totul reîntră în liniștea de mai înainte.

După cât-va timp, în depărtare, încep să se întrevadă, prin întuneric, luminile câtor-va globuri electrice; zgomotele surde ale unui centru de muncă, încep să se deslușească din ce în ce mai bine. Căi simțind că se apropie de pîpas încep pasul, iar la marginea drumului, sondele petrolifere, martore neclintite ale bogăției solului nostru, ca niște uriași, se înalță către ceruri, aruncînd umbre falnice peste marea fără sfîrșit de lanuri aurii.

Grigore Gheorghiu-Putna.

În numărul trecut al *Ziarului Călătoriilor* s'a făcut o eroare de paginare: sub o ilustrație care reprezintă un arbore uriaș din America ce produce niște fructe numite «kapok», s'a pus indicația că așa se imagina, acum un secol, automobilul.

Gravura însă care arată cum se imagina acum un veac automobilul este aceea pe care o dăm aci mai jos și explicația cu privire la aceasta s'a publicat în numărul trecut sub titlul: *Nimic nou*.

Cum se imagina, acum un secol, automobilul

IADUL DIN SIBERIA

În unul din numerele din urmă ale ziarului «Indépendance Belge», scriitorul

rus Tane descrie chinurile ce le suferă chiar și azi exilații ruși când sunt duși peste câmpiile de zăpadă ale Siberiei nordice. Tane însuși a suferit opt ani și

jumătate în Siberia. El își văzu tovarășii perind unul după altul; care nu muria de foame, inebunia, ori se sinucida. Erau mai ales oameni tineri, exilați pentru politică pe cinci ori zece ani, dintre cari foarte puțini se reîntorceau acasă. Intre altele Tane spune:

Calătoria la Kolims (locul de exil) durează un an și jumătate. Eu eram exilat pe zece ani. Când m'aș prins eram de 20 ani. Păcatul meu era liberalitatea gândurilor mele. Intre tovarășii mei robii era unul de șase-spre-zece ani, iar altul de patru-spre-zece — l'aș scos din gimnaziu. Cu toții eram vr'o cinci-zece de politicieni. După ce am ajuns în Kolims, ne-aș sălășluit în niște case, ruine — așa cum am încăput. Purtaam baine rusești, palton strimt cu blană, săciulă și mânusi de bumbac. Dar și astfel îmbăcați ne era foarte frig pe lângă că eram morți de foame.

Guvernul într'adevăr ne pusese la dispoziție făină cu cinci-zece copeici fontul, dar de unde să fi luat bani? Măncam pește stricat, carne înghețată și beaam ceai. Dar din toate căpătam așa de puțin, în cât abia ne puteam stămpăra foamea. Ne împărțiam merindele cum împărțesc naufragiații ultima mână care. Încă înainte de amiazi furnicam în jurul bucătăriei privind cu ochii blânzi la îngroșala aceea, ce fierbea pentru noi. Dacă îngrijitorul privea un moment într'altă parte, o duzină de mâini se arunca în apa fierbinte să pescuiască ceva. Arar, când se împlineau anii de robie a vre unuia din noi, aranjam mici ospete. Pregăteam colac din făină de secară și atunci aveam și desert: carne de cal. În cazuri de aceste mâncam cu atâta poftă, în cât de la o vreme stomacul nu mai putea primi în el nimic. Iar sărbătorile aceste erau foarte rare, căci costau parale multe. Mai mult suferiam de foame în Aprilie și Mai. Nu ni se dedea pește ori carne de cât foarte rar. Pe vremuri de aceste foamea bătea și la ușa slujbașilor. Căiniți abia umblau de flămânzi; când peirea vre-unul, îl frigeam pentru masă. Slujbașii își potoleau foamea cu rachiu. Dar noi nici rachiu nu aveam. Rătăceam pe jumătate amorțiți pe câmpiile albe de zăpadă și de slăbi ce eram umblam ziua ca adormiți. Îmi aduc aminte că odată am tăiat cu cuțitul o fâșie de piele de pe ușă — și ne-am fiert din ea zeamă pentru două zile. Priveam la magazinul de bucate ca niște lupi turbați. Câte odată găsim un pachet cu făină muzeșită aruncată afară, și o mâncam. Ba adunam mucus de lumină de sevă, le topiam și le mâncam. Așa trăiam fizicește. Sufletește stam și mai rău. Fie-care ascundea în sine supărarea, chinul și mânia. Două luni, Aprilie și Mai, a ținut foametea cumplită.

Pe stradă îți îngheța resuflarea. În pădurile liniște de mormânt. Animalele se refugiaseră spre Sud, toată regiunea era pu-tie. Nici vântul nu mișca vre-un ram,

totul părea amorțit pe vecie. Iar noi trăiam și așteptam poșta. De trei ori pe an primiam gizețe, scrisori, cari de multe ori abia sosiau după o jumătate de an. Aveam tovarăși cari nu primiseră un an întreg nici o știre, nici un semn de viață de la cei de acasă. Unul primise o scrisoare după o rătăcire de un an și jumătate: în scrisoare era ultima bine cuvântare a mamei sale,

moartă de un an și jumătate. Se vedea în tremurarea literelor agonia morții. Nu voiu uita nici când desperarea tânărului. Cu toți îngrijam de el să nu se sinucidă. Dar câți și-au luat viața! Îmi aduc aminte cum un tânăr, nobil, s'a aruncat în râu, două ani nebunit, un al treilea și-a zdrobit capul de o stâncă. Și lista asta îngrozitoare aș putea-o încă lungi cu multe alte cazuri.

Ultima expediție a unui aventurier

— Urmare —

Nu se înșelase.

Când i se păru că mexicanii s'aș îndepărtat indeajuns, soldatul întoarse capul pentru a se asigura că nimeni nu-l spionează și apoi se tîrî prin iarbă departe de câmpul încărcat de cadavre care-l îneca respirația. Trompet fugi în spre Chapardo.

«Un zuav e viu încă în fața noastră, trebuie să-l scăpăm».

— «Unde? întrebă cel-l'alt gata de a se urai».

— Colea!»

Trompet îi arată omul care înainta ținând arma cu el și oprindu-se mai la ie-ce cadavru pentru a-l lua ceea-ce îi mai rămăsese în cartușieră.

«Bine, zise Chapardo, rămâi tu aci și ții cu ochii în patru, fiul căpitanului și tu mine ne ducem într'acolo».

— De ce nu m'aș duce eu, răspunse Trompet; mi se pare că ar fi...

— Cu barba ta cea blondă prea aduc mult cu un francez, adăuse Chapardo.

«Bagați de seamă — zise el adresându-se, tova așului său și lui Blanb'anc — cu draciiăștia de Mexicani nu te încurci, fiu! mereu gata de călărie».

Fără a se grăbi, Gerald și Chapardo se îndreptară în spre câmpul de luptă.

Cu cuțitul în mână, cu îmbrăcămintea pe care o aveau, îi putea ușor lua drept niște Mexicani prădători de cadavre. Și într'adevăr niste Mexicani îi zăriră și convingându-se că ar fi d'af lor, îi lăsară în pace.

«Bravo! gândi Chapardo, tot avem să le luăm pe unul din ghiară».

Soldatul îi văzu și făcu din nou pe mortul.

Cei doi oameni se duc direct în spre el.

«Camarade, zise Chapardo cu o voce stinsă, fiu gata să-ți miști picioarele, căci am venit să te salvăm».

Cel-l'alt însă — șiet de alt-fel — face pe mortul înainte ținându-și respirația.

«Haide, haide, zise Chapardo, e în zadar să mai continuu cu comedia asta: iată jumătate de ceas de când ești mereu sub ochii noștri spionându-te pas cu pas. Mai mult ceva! cel care îți vor-

bește acum este unul din vechii soldați ai regimentului tău, este fostul căpitan Clairefontaine, astăzi general».

— Bagați de seamă! zise Gerald, Mexicanii ne spionează».

Unul din aceștia, mai perspicace poate ca cel-l'alt, se apropie de cei doi francezi, cari se îndepărtau, călcând peste cadavre, lovindu-le cu picioarele și căutând din când în când în câte un buzunar, care se vedea că fusese scotocit de mai nainte.

«E ceva de vânătoreea asta? zise el privindu-i».

— Nu tocmai, răspunse Chapardo, camarazi! n'aș lăsat nimic» Prădătorul de cadavre tresări și se îndepărtă imediat.

Când ajunse la o mie de metri, el începu s'o rupă la fugă.

S'o ștergem repede — zise Chapardo — căci suntem observați».

Ei se apropie de zuav.

«In picioare! camarazi, în curând vom avea un atac al Mexicanilor».

De oare-ce cel-alt face încă pe surdul, Chapardo se aplecă, îl ridică și îl puse în picioare.

În aceiași clipă sosi un mexican lângă un grup de călărești și adresându-se șefului bandei zise:

«Salzedo, zise cei doi oameni d'acolo, sunt aceia cari ne-aș luat pe don Ignatio cel bogat».

Șul — cel care a fost fatal francezilor — este un vechi locotenent al faimosului Buitron, un brigand de prima mână, care — dându-se drept un protejat al intervenției străine — fură în dreapta și în stânga sub acoperișul drapelului francez și care într'o bună zi fu prins, el și locotenentii săi, și executați din ordinul generalului Forey.

Singurul care izbuti să scape fu Salzedo.

După executarea lui Buitron, el își făcu o nouă bandă și jură să-și răzbune pe șeful lui.

Nu din cauza lui însă scăpase micul corp de armată cu care el mergea.

«Pe cai!», strigă el oamenilor lui.

Bandiții — în număr de mai bine de

două sute—se urcă pe șea și se aruncă pe tovarăși noștri.

— La noi! la noi! strigă Chapardo.

Din fericire Trompet zări pe Mexican și anunță imediat de asta pe Blanblanc.

De altă parte Indianul, ca să fie gata la orice eventualitate, legase încă patru cai de dârlogii calului său, oprind pe cel din urmă pentru Trompet.

La țipetele desperate ale lui Chapardo, fie-care încăleacă și, în mai puțin de două minute, ei și ajunseră pe amicii lor...

Chapardo puse imediat mâna pe zuav, îl ridică pe șea și o porni în goana calului. Aruncându-se și Gerald pe cel-alt cal, o priră amândouă, cu soldatul în mijlocul lor, pe urma lui Blanblanc și Trompet.

Al șaselea cal, fără călăreț pe el, îi urmează nebun pe soții lui și formează oare-cum arier-garda.

«La stânga! strigă zuavul, divizionul este în spatele colinei.»

Mica trupă se îndreaptă în spre stânga.

Mexicanii bănuiră însă tactica. Părăsind urma lor, ei înfig pitenii în burțile cailor ș-o pornesc în goană nebună d'a curmezișul căutând ast-fel să taie din drum.

Vre-o două-zeci din ei, mai bine obicinuiți cu călăria ca cei-l'alți, înaintază în galopul cailor așa de mult în cât la un moment dat ajung pe tovarășii noștri.

Sunt aproape lângă ei și sunt gata să se năpustească asupra lor.

Încă zece minute și trupa va putea cădea într-o situație foarte dificilă.

— Atenție, băeți! strigă Blanblanc.

El întinde mâna în spre un deal sur înalt, cam de vre-o trei sute de metri.

Cel cinci tovarăși o iau repede la dreapta, înaintază cu iuțea fulgerului și într'un loc foarte dificil de străbătut.

Locul era așa de strâmt că abia se puteau urni două călăreți.

«Stați! descălecați!» porunci Blanblanc.

La un moment dat au fost cu toții în picioare ținând caii de dârlogi.

«Ucideți caii! aide repede!»

Indianul execută el însuși ordinul care l'a dat.

Înfige țeva carabinei în urechea stângă a calului, apasă de tregaci și bietul animal cade trăsnit la picioarele lui.

Cel-l'alți cai pățiră la fel și cadavrele lor se grămădiră pe cadavrul celui dintâi.

Cu chipul acesta drumul fu închis.

Amicii se ridică pe piramida cadavrelor de animale, își încarcă armele și așteaptă. Mexicanii sosesc imediat scoțând țipete de victorie. Ei știu locul și știu că victimele nu le pot scăpa din mână.

Locul unde se găseau ceilalți era foarte periculos și înconjurat numai de stânci.

«Ochiți caii!» porunci Blanblanc.

Carabinele se întind și d'o-dată cinci detunături străbat aerul și fac ca cinci, din caii care înaintau, să cadă la pământ,

tărând cu ei și pe cei-l'alți care mai erau pe lângă ei.

D'odată se aude o nouă salvă, care face noi ravagii în rândurile celor care înaintau.

«In retragere!»

Cel cinci oameni profită d' de încurătura în care se găseau cei-l'alți, se retraseră în fundul locului închis, to mai aproape de stânci.

Cu o mișcare repede ei se ascunseră în dosul unei stânci de unde puteau rage fără a mai putea fi observați.

Cel-l'alți au descălecat mai toți și înaintază.

Două dintre ei au voit să șiză în locul închis unde se găseau ascunși cei cinci, dar căzură imediat loviți de moarte.

Alți două care încercară, pățiră la fel cu cei-l'alți.

— Dați caii ăștia în lături! porunci Salzedo.

Animalele sunt legate de picioare și vre-o patru-zeci de inși se încearcă să le urnească. D'o-dată niște grămezi enorme, care fură luate drept stâncă la început, căzură pe capul lor, omorând patru din ei.

În curând se rostogoliră alte mase enorme, închizând cu totul locul pe care ei tocmai căutau să-l deschidă.

Apoi se făcu d'odată liniște și mai toți rămaseră înmărmuriți.

«Miș de draci! răcni Salzedo, ia priviți cum îi proteje natura, trimețându-ne pe capul nostru aceste broaște țestoase uriașe, care ne-a ucis câți-va tovarăși și ne-a închis complect drumul la cei cinci mișei de colo!»

Vechiul locotenent Buitron recunoscă, în ceea-ce el la început lua drept stânci, niște enorme broaște țestoase.

Ele sunt la fel cu acelea de care s'a servit Blanblanc pentru a scăpa de banda lui Gutierrez.

Faptul în sine nu este de fel curios, căci se întâmplă de multe ori ca aceste enorme broaște țestoase să se prăbușească de acolo unde sunt și să cadă în vale; nsă ceea-ce părea ciudat era faptul că acest lucru se întâmpla tocmai acum, când ei aveau nevoie să pună mâna pe c-ii care se refugiaseră în locul închis. Salzedo nu mai stă mult pe gânduri și uitând toată întâmplarea asta nenorocită, își luă curagiul lui nebun și se urcă d'asupra grămezii căutând să pătrundă în ocul deschis. Câți-va din ceata lui nu se putură opri d'a nu urma și ei pe îndrăznețul Salzedo.

«Ciudat! gândi el, rămânând surprins de faptul că nici un glonte nu-l lovise încă capul: Se vede treaba că briganzii nu mai au muniții de fel.» Salzedo era și asasin, și trădător și hoț, dar mai era și dintr'aceia care înfruntă cele mai mari pericole fără a se da în lături. Avea el un dispreț de ceea-ce în seamnă «moarte»? Puțin importă asta! Ceea-ce este sigur, este faptul că el și-ar fi jucat viața pe o carte și—ca un jucător

care se respectă—dacă ar fi pierdut, și-ar fi plătit datoria cu zâmbetul pe buze. El era adevăratul tip al acelor Mexican, care îi vezi la un moment dat stând liniștit în fața focului din bivouac în timpul ședinței curții marțiale care îl judecă pe el, cerând—tot liniștit—o țigară pe care o fumează pe d'a-întregul și, în urmă—sentința pronunțându-se—îl vezi sculându-se, așezându-se în fața plutonului de soldați și pronunțând acele: «A la di posición de V. des señiores» care îl trimet pe lumea cea-altă.

Dându-se pe dupe stânci și fiind aproape invizibili în întunericul care domnea, bandiții cei-l'alți se apropiau de fund.

«Băgați de seamă! zise cu voce încreată șeful, ei sunt aci! Mâna pe cuțite!»

Oamenii lui pun armele în banduliere și se înarmează cu cuțite.

Banda se ridică și pornește în goană la locul unde se găseasc ascunși cei cinci.

«Ucideți! ucideți! striga șeful! Nu mai stați de fel pe gânduri!»

El se opri d'o dată cu cuțitul în mână dreaptă. Figura lui e lividă și trăsăturile lui sunt schimbate de mânie! Nu găsi nimic acolo unde el avea siguranța că va găsi și va vărsa sânge!

Uitându-se de jur împrejur văzu că nu era nici un loc deschis, nici o ascunzătoare mai teribilă, nimic, nimic!

D'asupra se ridică un zid de stâncă mai înalt de cinci metri. Ca să admită că inamicul a sărit d'asupra înălțime era cam greu, căci n'avea aripă la dispoziție.

«Dați-mi torțe, torțe! strigă șeful beat de turbare.

Pachete întregi de lumânări—ținute lângă șeuca cailor—fură aprinse îndată. Cu aceste lumini s'a început o cercetare minuțioasă de jur împrejur.

Dupe multe cercetări văzură în fine că cei cinci lăsaseră urme tocmai pe stânca cea înaltă de cinci metri, pe care ei o credeau de nestrăbătut.

«Vai!»

Tipătul fu dat din cauza unui ou de broască țestoasă care i căzu pe figură făcându-i-o galbenă de tot.

D'o-dată alte două-zeci de ouă căzură pe figurile tovarășilor, umplându-i de o materie galbuie lipicioasă.

În urma acestui duș de albumină, Salzedo își găsi tot sângele lui rece și ștergându-și fața zise cu calmitate:

«Nu faci păpără fără să strici ouă; asta-i știut.» S'au dat de gol, căci cu asta le vom da de urmă.»

«Mil diablos! zise el ridicând pumnii în sus—nu-mi veți scăpa voi nici morți.»

Din ordinul lui imediat locul este evacuat, cadavrele cailor și broaștele sunt îndepărtate.

După asta munițiile lor, caii lor sunt aduși în locul închis și puși sub

paza și responsabilitatea a două din ceată.

Cât despre cei-l'alți ei se adunară cu toții la un loc formând un fel de zid de sentinele de neînvinși.

În chipul acesta mica ceată era amenințată rău de tot.

CAP. IX

Goana după Regina-Noptilor. — În căutarea unui frate. — El este! — Broaște țestoase din Panorgia. — Un îndrăzneț tovarăș. — Să ne sărutăm. — Surprizele lui Salzedo. — Franței!

Cu toate că pusese zece din războinicii lui să întovărășească pe aliații lui, șeful Apașilor tot se temea și se gândea la ceea-ce i s'ar fi putut întâmpla lui Gerald și Chapardo.

«Ah! zise el, lovindu-și fruntea, Vulturul Negru trebuie să fi înștiințat pe sora lui Regina-Noptilor».

După două-zeci și patru de ore ea se întoarce și aude ceea-ce s'a întâmplat doctorului și celor două tovarăși.

«Copiii mei, zise ea fiilor ei, fratele vostru...

— Noi mergem, ziseră imediat tinerii, ca-l bănuiseră căm ceea-ce voia să le spună mama lor.

— Bine, copiii mei, și când îl veți întâlni nu-l veți mai părăsi până ce nu va da ochi cu adevărata lui mamă.

Fără a mai murmura ceva Perez și Gil puseră mâinele în cruce și ridicându-le d'asupra capului mami făcură sfîntul și obicinuitul jurămint.

«După ce vă veți împlini datoria, mă veți aștepta la regele țiganilor din Franța.

— Așa vom face, răspuse Perez, ca unul ce era mai mare și deci dator d'a împlini ordinele mamei lui.

Cei două tineri își îmbrățișează mama, încălecă, și pleacă în căutarea fratelui lor adoptiv.

Primiți bine pretutindeni, dădură în curând peste urmele lui Gerald.

Don Ignatio le spuse că Gerald își regăsise unchiul precum și pe Trompet în câmpul american, și Ochiul de Jaguar le arată ce drum trebuiau să urmeze pentru a ajunge mai repede în satul Scandi.

După ce strănsă mâinile tuturor, și mulțumiră Ursului Alb, care le dăduse ca-l odihniți, plecară din nou.

De două-zeci de ori crezură că-l ajung pe Gerald, dar de două-zeci de ori sosiră cu câte-va momente prea târziu.

Ei sosiră în satul în care prietenii noștri lăseseră niște așa de proaste amintiri, după plecarea trupelor lui Gutierrez.

A doua zi dimineața, i-am văzut pe amândoi în câmpul mlaștinelor, unde Gil, cel mai tânăr, își manifesta deseperarea în timp ce fratele său, jura că-l va ucide pe Gutierrez.

— Acuma, zise cel mai mare dintre frați, dacă fratele nostru nu este mort, trebuie să fie fără îndoială în câmpul francez. Să ne îndreptăm într-acolo.

Călăuziți de mexicanii, ei înconjurară

mlaștina, trecură riul în vad, și se îndreptară în goană spre muntele al căruia creștet apărea la orizon. În zadar însă cercetară solul în toate părțile, căutând să descopere urme de pași omenesci.

O luaseră prea mult în spre dreapta.

— Gerald este mort, repetă Gil, care acum nu mai avea nici o speranță.

— Să ne urcăm, răspuse Perez, cerând să-și ascundă deseperarea.

După multe greutate, ajunseră pe platoul superior, acolo unde se afla izvorul care nu seacă nici odată.

— Francezii! murmură Perez, întinzând mâna drept înaintea lui.

După aceea, întorcându-se spre stânga. — Mexicanii!

Din înălțimea platoului pe care se aflau, mexicanii urmăriră lupta în toate amănuntele ei.

Ca și Gerald, Gil întrebă:

— Francezii sunt învinși?

— Nu, răspuse Perez; aceasta nu este o înfrângere. Fără șiretenia indianului însă, toate trupele mexicane ar fi fost adunate acum aici, și cred că n'ar mai fi rămas nici un singur francez în viață.

Dar așa, planul cu trădarea n'a putut izbuti.

Perez spunea adevărul! Blanblanc scăpase armata franceză de un adevărat dezastu.

— Uite! Broaște țestoase! exclamă Gil, care era să fie răsturnat de unul din aceste animale.

Erau cel puțin o sută de broaște, care mergeau una după alta. Veniră toate să bea din izvor, și după aceea se coborîră spre câmpie.

Câte-va cotiră printre stânci, pentru a se duce, fără îndoială, spre cuiburile lor.

Perez nu dădea nici o atenție acestor animale; el observa tot ce se petrecea în câmpie, căutând să prindă cel mai mic zgomot.

De odată, se îngălbeni de moarte.

— Gil! Gil! privește! s'ar zice că este fratele nostru! murmură dînsul.

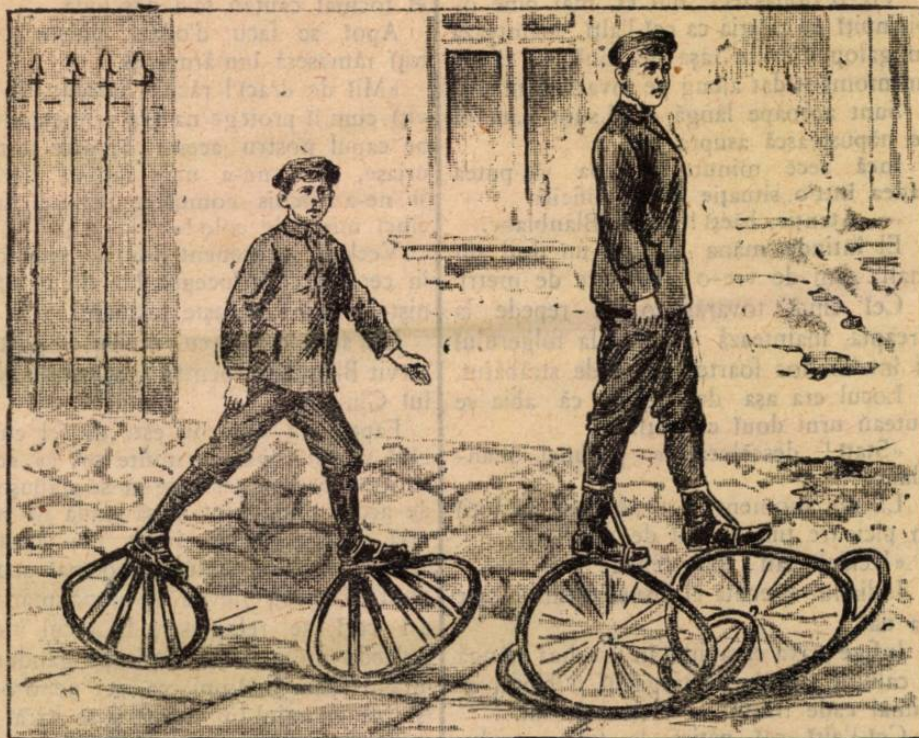
— Dînsul este! Este Gerald, exclamă cel-l'alt, care-și recunoscuse fratele în mijlocul unei grupe de cinci cavaleri, care galopau furioși.

— Taci, și să ne ascundem!

— Dar...

— Mexicanii îl urmăresc, și nu trebuie să ne zărească.

(Va urma)

Cisme ca din basme

O MODERNĂ «CIZMĂ NĂZDRĂVANĂ»

Dorul de înțelă, pe care îl datorăm automobilului, a născocit acum și o cizmă ca din basme cu care poți să alergi șapte mile, pe care a inventat-o de curând un inginer din Leipzig.

Acest original instrument, care se încetărează de picioare în felul picioarelor și se numește «gheata curbă»,

îngăduie să umbli de două ori mai repede de cât mersul obișnuit. Spre a alerga, te așezi pe partea de călcâiu a gheții, întinzi talpa, duci apoi înainte cealaltă «gheată» ca și la mersul obișnuit, însă cu avantajul foarte mare de a face un pas îndoit de mare. La întinderea tălpii se încordează un rezort care împinge înainte «gheata», la început, fără ca picioarele să pună vre-o muncă.